

YENİ ÇAĞ

- **Y. Sedenbal:** Savaş ve utku yolu
- **V. Şçerbitski:** SSCB'nde ulusal ilişkiler deneyinin uluslararası önemi
- **H. A. Alvares:** Büyük Oktobr ve çağdaş devrimci pratik
- **xx:** Parlamento ve sınıf savaşı
- **K. Mendes:** Gerçek hak eşitliğinin gerçek yolu
- **O. Alvares:** Küba devrimi ve ekonomik gelişme
- **M. Ştansel:** Sosyal güvenlik

Özel sayfalar

- **xx:** TKP Merkez Komitesinin SBKP Merkez Komitesine mesajı
- **xx:** TKP Merkez Komitesinin bildirisi
- **A. S.:** İşçi hareketinde bölünme ve birleşme akımları
- **A. Saydan:** Kapitalizmin genel bunalımında burjuva parlamentarizminin sınıfsal niteliği ve sınıf savaşında yeri (3)

11(125)

Kasım

1974

Savaş ve utku yolu

Yumjagin Sedenbal

*Moğolistan Devrimci Halk Partisi MK Birinci Sekreteri
ve MHC Büyük Halk Huralı Prezidyumu Başkanı*

1974 Kasım ayında Moğolistan iki önemli olayı kutluyor: Biri, memleketin kapitalist olmayan yoldan gelişmesini parti genel hattı olarak sap-tayan MDHP Üçüncü Kongresi'nin 50. jübilesidir. Diğer de, devlet ege-menliğinin tümüyle emekçilerin eline geçmesine yasallık kazandırmak üzere Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nin ilânının 50. yıldönümüdür. Bu iki tarihsel günlemin öncesinde, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinden bir heyet Moğolistan'ı ziyaret etti. Heyete dahil olan yoldaşlar, halkımızın yaşamını, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlardaki ulaşımlarını gördüler, Moğolistan komünistlerinin geçmişte dünyanın en geri kalmış memleket-lerinden biri olan yurdumuzda sosyalizmi kurma deneyiyle tanıştılar.

Moğolistan komünistleri, enternasyonal bir önemi olan bu deneyi kar-deş partilerin temsilcileriyle paylaşıırken, devrimci hareketin önünde tam bir sorumluluk bilinciyle davranış örneği gösteriyorlar. Bu cümleden ola-rak, bizler, güçlükleri gizlemek, MDHP'nin belirlediği Dördüncü Prog-ram'ın, yani sosyalizm kuruculuğu programının hayata geçirilmesi için çözümleri gereken problemlerin karmaşıklığını küçümsemek gibi düşünce-lerden tamamen uzak bulunuyoruz.

Bundan elli yıl önce kapitalist olmayan gelişme yoluna koyulmuş, ka-derini Sovyetler Birliği halkları ve diğer sosyalist ülkelerle sınırsız bağla-mış bulunan Moğolistan halkının başarılarını gözden geçirirken, MDHP Üçüncü Kongresinin devrimi izleyen yılların gayet karmaşık koşulları içinde kabul ettiği belgelere tekrar tekrar başvurmak gereğini duyduğumuz bir gerçektir. Kongrenin toplanmasından önce (Ağustos 1924), Moğolistan'ın gelişme perspektifleri sorunu önem bakımından en çetin sorunlarımızdan

biri olmuştur. Öyle ki, gramızda, memleketin son derece geri kalmışlığını ileri sürerek (halkın % 99'u okuma-yazma bilmiyordu, sanayi yoktu, köy ekonomisi de yalnız ilkel göçebe hayvancılıktan ibaretti), kapitalist olmayan gelişme programının gerçekliği ve Moğolistan'ın özel koşullarında uygulanma olanağı konusunda şüpheye düşenler bulunduğu ve bunların az olmadığı görüldü. Ayrıca, memleketi kapitalist gelişme mek istiyenler de vardı. Kongre, gerikalmış halkların gelişme yolları hakkındaki Marksist öğretiyi kılavuz edinerek ve yüce Lenin'in vasiyetlerini yerine getirmeye çalışarak,

bir direniş gösterdi, partinin benimsediği ve başarılı bir uygulamayla memleketi sosyalist düzenin zaferine ulaştırdığı genel hattı belirledi.

MDHP'nin Üçüncü Kongre kararları, onyıllar boyunca, tüm Moğolistan halkı için gerçek bir eylem kılavuzu oldu. Bizim büyük boyutlu ve nice gösterge ve kıyaslamalarla kanıtlanabilecek olan kazanımlarımız, hep bu kararların yerine getirilmesinin dolaysız sonuçları sayılır. Bu göstergelerin yalnız bir tanesiyle yetineceğim: 1921 yılında, o zamanlar memleketin küçük sayıdaki özel zanaatçı atelyelerinde 100 bin tugrika tutarında sanayi malı üretilebiliyordu; 1974 yılı plânı ise, memlekette 2,5 milyar tugrika tutarında sanayi malı üretimini öngörmektedir.

Bu kıyaslama, oransal olarak bir kuşağın hayatından daha kısa sayılabilecek bir tarihsel süre içinde ne uzun bir yol geçebildiğimizi gösteriyor. Moğolistan emekçileri, bu dönem içinde, yüce Sovyetler Birliğinin çokyanlı kardeşçe yardımlarına dayanarak, çağdaş bir sanayi kurmaya, köy ekonomisini sosyalist temeller üzerinde yeniden düzenlemeye, lama dini egemenliğine ve memlekette kilisenin eğitim-öğretim düşmanı karanlığına son vermeye, kültürel gerikalmışlığı ve Lenin'in deyişiyle yeni düzenin en tehlikeli düşmanlarından biri olan yığınsal bilgisizliği gidermeye muvaffak oldular.

Yapılanlar az değildir. Ama memleketimizde sosyalizm kuruculuğunun MDHP Programı ve Parti XVI. Kongresi (1971) tarafından belirlenen şimdiki aşamasına ilişkin sorunların başarıyla çözülebilmesi için daha pek çok şey yapılması gerekiyor. Bu sorunlar arasında, sosyalizmin maddi-teklik temelini kurulumasını tamamlamak, halkın bütün katmanlarının refah düzeyini yükseltmek, sosyalist toplumsal ilişkileri ve emekçilerin komünist eğitimi yetkinleştirmek başta geliyor.

Biz devrim öncesi Moğolistanından sosyalizm için maddi-teklik önkoşul ve basamak olabilecek hiç bir şey devralmış değiliz. Bu yüzden, sosyalist üretimi örgütlemeye sözün tam anlamıyla sıfırdan başlamamız gerekiyordu. Dolayısıyla de, memleketimizde yeni düzenin maddi-teklik temelini yaratılması, objektif olarak, diğer birçok sosyalist ülkedekine oranla daha uzun bir süre içinde başarılabildi. Hemen şunu da belirtelim ki, «sosyalizmin tamamıyla kurulması»ndan kastımız, gelişmiş sosyalist top-

lumun kurulması değil, sosyalizmin maddî-teknik temelini yaratmanın tamamlanmasıdır. Belirli ki, bizde, sözünü ettiğimiz süreç, birçok açıdan, sosyalist topluluk içinde çağdaş Moğolistanla oranda daha yüksek bir üretimsel-teknik ve sosyal-ekonomik düzeye ulaşmış bulunan ülkelerde yaygınlaşmakta olan gelişmiş sosyalizmi kurma sürecinden bir hayli farklıdır.

Büyük Lenin'in, öncelikle dikkatimizi henüz çözülmemiş sorunlar üzerinde toplamanın şu veya bu jübileyi en iyi kutlama tarzı olduğu hakkındaki sözlerini anımsayarak, memleketimizde halk ekonomisi gelişmesinin bazı güncel problemleri üzerinde durmak istiyoruz. Sanayi alanında, yüksek gelişmiş ülkelere kıyasla memleketimizde hâlâ epeyce büyük olan mal birimi başına oransal harcamalar miktarını azaltmak için, Moğolistan mallarının çoğu kez istenilenin altında görünen kalitesini iyileştirmek için savaş gibi problemlerimiz vardır. Üretimsel alışkanlıkları çoğu kez zamanınız istemlerinin gerisinde kalan işçilerimizin mesleki düzeylerini yükseltme tedbirlerini gerçekleştirmek de bu problemler arasındadır. Şu da var ki, Moğolistan Halk Cumhuriyetinde dededen babadan işçi sınıfı yeni yaratılmaktadır ve dolayısıyla mesleki alışkanlıkları geliştirme problemi, EYK üyesi diğer ülkelere kıyasla, memleketimizde çok daha başka bir özellik taşımaktadır. Köy ekonomisine gelince, bu alanda da, parti ve hükümetçe çözümü üzerinde büyük bir dikkatle durulan birçok problemimiz vardır. Tarım alanında, rüzgârlar ve yağışlar yüzünden arazi aşınıp taşınmasına karşı savaş, tarımsal-teknik metodları ve sulama işlerini iyileştirme savaşı başlıca sorunlarımızdır. Hayvancılıkta ise, kışık yem toplama işlerinde daha güçlü bir örgüt düzeyine ulaşma, otlaklara su sağlama teknik ve donatımını geliştirme, hayvanları ısıtılabilen çatılar altına alma, modern ahırlar sorunlarımız arasındadır.

Moğol emekçilerinin bu saydığımız problemlerin çözümü yolundaki çabaları sevindirici sonuçlar veriyor. Ekonomik ve kültürel kuruculuğun bütün alanlarında çalışmalar başarıyla ilerliyor. Halkımız, MDHP Üçüncü Kongresinin ve Halk Cumhuriyeti'mizin elliinci yıldönümünü yeni emek başarılarıyla karşılıyor.

MDHP'nin edindiği tarihsel deney, Moğolistan'da halk egemenliği sisteminin yarım yüzyıllık gelişmesi, bu sistemin köklü yaşamsallığını ve büyük dönüştürücü gücünü doğruluyor. İş yalnız ulusal endüstriyi hızla geliştirmekten, yüksek ekonomik gelişme tempoları sağlamaktan da ibaret değildir. Kaldı ki, bu gibi yüksek tempoların sırf yeni düzenin tekele olduğu da söylenemez; zira bazı kapitalist memleketler de zaman zaman bu tempolara erişmişlerdir. Asıl iş, kapitalist olmayan gelişme, sosyalist gelişme sürecinin olumlu etkisi altında, emekçi insanın kendisinin, onun bilincinin ve psikolojisinin kökten değişmiş olmasındadır,

Gerikalmışlığın ve bilgisizliğin karanlığında Moğolistan halkının yozlaşma soysuzlaşma ve ölüp gitmeye terkedildiği zamanlar unutulacak kadar gerilerde kalmış değildir. Devrim hatkımıza yeni bir ruh verdi, onu yeni hayata esinledi. Yüzyıllar yılı kendilerine kapalı tutulmuş bir alana, devlet yönetimine doğru yönelmiş olan halk yığınlarının politik bilinci süratle olgunlaşmaya başladı. 1924 yılında, Birinci Büyük Halk Huralı'nda Halk Cumhuriyeti'nin ilânı ve Moğolistan halkının devrimci kazanımlarını pekiştiren ilk gerçek demokratik anayasanın kabul edilmesi memleketin daha önceki üç yıllık gelişmesinin hazırladığı bir sonuçtu. Böylece oluşan egemenlik yapısı, devlet sorunlarının görüşülmesine ve çözümüne emekçilerin geniş ölçüde çekilmesi için gereken koşulları yarattı.

Bu bakımdan, Moğolistan tarihinin bütün halkı temsil eden ilk yasama kurumu olarak 'Birinci Büyük Halk Huralı'nın bileşimi dikkate değer. Bu kurumu oluşturan 77 delegenin 71'i, çoğu küçük ve orta arat (hayvancılıkla uğraşan emekçi köylü) idi. Feodallerden sonra iktidara gelen bu emekçiler, ilk defa yönetim ve işletmecilik eylemi okulundan geçiyorlardı. Bunlar yıldan yıla devlet adamı niteliği kazanarak oluyor, aynı zamanda tüm yeni yönetim sistemi de yerleşip pekişiyor, bunun halkçı demokratik karakteri sağlamlaşıyor, toplumsal hayat üzerindeki etkisi artıyordu. Bu politik, yönetici kadro ocağı şimdiye dek binlerce kişi yetiştirdi. Bugün toplumumuzun bütün yaşamsal eylem alanlarında yeterince deneyli örgütçülere, yani halkın bağrından çıkmış, halkla sıkı ilişkili ve halkın yararına gerçekten büyük işler başarabilecek yetenekte örgütçülere sahip bulunduğumuzu haklı bir kıvançla söyleyebiliriz.

Halk egemenliği yıllarında toplumsal hayatta gerçekleştirilen dönüşümler sosyal yapıda köklü değişimlere yol açtı. Sanayi üretiminin, yapı endüstrisinin, taşıma ve ulaştırmanın gelişmesi temeli üzerinde yeni toplumsal sınıf, memleketimizde sosyalist toplumun yönetici gücü olan Moğolistan işçi sınıfı yaratıldı.

MDHP Merkez Komitesi, işçi sınıfımızın toplumdaki yönetici durumunu her bakımdan sağlamlaştırmayı sosyalist demokrasinin gelişmesinde ana doğrultu sayıyor. Biz bu gelişmenin her şeyden önce işçi sınıfının ve bütün emekçilerin emekte ve politik yaşantıdaki aktifliğini daha fazla seferber etme çizgisini izlemesi gerektiği kanısındayız. Parti, sanayi ve köy ekonomisi emekçilerinin eylemsel girişimlerini takdirle karşılamakta ve her araçla teşvik etmekte, emek kolektiflerinin aktifliğini geliştirmeye çalışmakta, bu kolektiflerin eğitici işlevlerinin güçlendirilmesine toplumsal ilişkileri yetkinleştirmenin önemli bir kaldıraçı gözüyle bakmaktadır.

Şu var ki, bizim sosyalist demokrasiyi derinleştirme anlayış ve yöntemi-miz, elbette sadece üretim yönetimine ve memleketin yönetimine katılma-da emekçilerin haklarının genişletilmesinden ibaret değildir. Bu derinleştirmenin de kendi diyalektiği vardır. Bu derinleştirme ancak emekçilerin

yüksek bir bilince ermeleri ve disiplin titizliği göstermeleriyle, kendilerine düşen yurttaşlık ödevlerini harfi harfine yerine getirmeleriyle, devlet ve toplum karşısındaki sorumluluk duygularının durmaksızın artmasıyla gerçekleştirilebilir. İşte biz bundan ötürü, sosyalist yasallığı güçlendirme, devlet ve emek disipliniyi sağlamlaştırma, kanuna aykırı davranışlarla savaşta parti, devlet ve toplum örgütlerinin sorumluluğunu yükseltme yönünde büyük çabalar harcıyoruz.

Memleketimizde geçtiğimiz elli yıl boyunca üretim güçlerinin gelişmesindeki köklü değişimler temeli üzerinde emekçilerin maddi ve kültürel düzeyi bir hayli yükseldi. Ulusal gelir hacmi de durmadan artıyor. Yalnız 1971-1973 yılları döneminde halkın reel gelirleri % 18,2 oranında arttı, işçilerin ve hizmetlilerin ortalama aylık ücretleri ve köylü-kooperatörlerin parasal gelirleri hissedilir derecede yükseltildi.

Moğolistan'ın ekonomik gelişmesini yavaş yavaş diğer EYK üyesi kardeş ülkeler düzeyine çıkarma sorunu da, MDHP'nin şimdi çözümü üzerinde çalıştığı önemli sorunlarımız arasındadır. MHC'nde sosyalizm kuruculuğunun ve sosyalist topluluk ülkeleriyle ekonomik işbirliğinde gelişmenin şimdiki aşamasında bu sorunun çözümü için eskisinden çok daha elverişli olanaklar vardır.

Sosyalist ekonomik entegrasyonu geliştirme Komple Program'ında, en yakın bir tarihsel perspektif içinde, sosyal-ekonomik gelişme ana göstergeleri bakımından kardeş devletlere oranla geri kalmışlığımızı gidermek üzere bize gösterilmesi gereken yardımla ilgili özel tedbirler alınması öngörülüyor. Bu tedbirlerin gerçekleştirilmesi, gerek entegrasyon partnerlerimiz tarafından, gerekse bizim tarafımızdan yükümlenilmiş ödevlerin beraberce yerine getirileceği ikili bir süreç teşkil ediyor. Biz söz konusu yükümlerimizi yerine getirirken, yalnız iç gereksinmelerimizi değil, aynı zamanda bütün kardeş sosyalist ülkeler ailesinin ana gelişme eğilimlerini gözönünde bulunduruyor ve politikamızı buna göre belirliyoruz.

Sosyalist topluluk ülkeleri ve öncelikle Sovyetler Birliğiyle uluslararası işbirliğinin önemini tam olarak değerlendirebilmek için söz ve ölçü bulmak zordur. Bu işbirliği öyle çözümleyici etkenleri kapsamaktadır ki, bu etkenler olmadıkça (bir an geriye, geçegeldiğimiz yola bakarak), bugünkü Moğolistan'ın

olunca da, memleketimizde sosyalizm kuruluşunu tamamlama programımızı yerine getirmenin olanaksızlaşacağını söylememiz gerekir. Örneğin, bizim ekonomik gelişmemizi hızlandırma plânlarımızın yerine getirilmesi bakımından büyük bir önemi olan doğal kaynaklarımızın işletilmesi sorununu ele alalım. Moğolistan topraklarında bir hayli çeşitli ve zengin maden yatakları bulunmuştur. Fakat bunları işleme endüstrisini kendi başımıza örgütlememiz zordur. Bunun için yeteri kadar aracımız, tekniğimiz ve

işgücümüz yoktur. Bize bu konuda da Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler gereken yardımı yapmaktadırlar.

Sovyetler Birliğiyle ve sosyalist topluluğun diğer ülkeleriyle ilişkilerimizin hayatın bütün alanlarında genişlemekte ve güçlenmekte olduğunu memnuniyetle kaydedebiliriz. Partimiz ve hükümetimiz, bu ilişkileri durmaksızın derinleştirme, dünya sosyalist sistemini oluşturan ülkelerin birliğini sağlamlaştırma ve bu sistemin uluslararası etkisini artırma yönünde ardıcıl bir politika gütmektedirler.

Bununla ilgili olarak kesinlikle belirtmemiz gereken bir nokta da şudur: Biz MHC konusunda bugün de eskisi gibi özümseyip katma politikasına devam eden Pekin Mao Tze-Tung yönetiminin hegemonya özentili şövinist emellerine karşı daima savaştık, savaşıyoruz ve savaşıcağız. ÇHC'nin şimdiki politikasını esinliyen, belirliyen ve uygulayanlar, memleketimizin bütün sınırları boyunca (bu sınırlar 4 bin kilometreden fazladır) gerginliği artırıyor, çeşitli kısırtma ve tecavüzlerde bulunuyorlar. Maoistler, aramızdaki ilişkileri iyileştirme önerilerimize de birtürlü yanaşmıyorlar.

Bir zamanlar, Pekin'li bölücüler, MHC'ni sosyalist topluluktan koparacaklarını, bizi Sovyetler Birliğiyle çatıştıracaklarını ve böylece Moğolistan'ı da uslu bir çivgar gibi anti-sovyetizm arabasına koşabileceklerini ümit ediyorlardı. Bunun boş hayal olduğunu anladıktan sonra, Maocular artık memleketimize karşı silâh şakırdatma ve halkımızı korkutma politikasına geçtiler. Ama bu politika da sökmedi. Memleketimizde tam bir sükûn hüküm sürmekte, halkımız MDHP'nin iç ve dış politika hattının doğruluğuna derinden derine inanmaktadır. Moğolistan emekçileri, bu politika hattının, kendilerine, Çin halkının yaşama düzeyini kat kat aşan bir refah sağladığını görüyor, memlekette kendileri için çalıştıkları barış ve güvenlik atmosferinin, Çin'de «kültür devrimi» soyundan çeşitli kampanyalarla yaratılan ürküntü ve güvensizlik havasına hiç bir suretle benzemediğini de anlıyorlar. Halkımızın sükûneti ve Moğolistan komünistlerinin partisizle sarsılmaz birliği, MDHP'nin sapmaksızın izliyegeldiği Sovyetler Birliği ve tüm sosyalist topluluk ülkeleriyle dostluk ve çokyanlı işbirliği politika hattına dayanıyor. Kardeş sosyalist ülkelerle sağlam bağlaşıklığımız, yekpare birliğimiz, Moğolistan'da sosyalizm kuruculuğunu tamamlama programını gerçekleştirmenin ve uluslararası durumumuzu sarışılmaktan korumanın güvencesidir.

SSCB'nde ulusal ilişkiler deneyinin uluslararası önemi

Vladimir Şçerbitski

SBKP MK Politik Büro üyesi ve Ukrayna Komünist Partisi

Merkez Komitesi Birinci Sekreteri

SBKP, bundan iki yıl önce, SSCB'nin yarım yüzyıllık tarihinin sonuçlarını genelleştirerek, tam bir güvenle şunları belirtti: Memleketimizde ulusal sorun geçmişten devraldığı üzere çözülmüştür ve bu çözüm haklı olarak Sovyet halkının söz götürmez başarıları arasında yer almaktadır.

Komünist Partisinin ulusal sorunla ilgili teori, program ve politikasını V. İ. Lenin işliyerek tarihsel bir hizmette bulunmuştur. Dünyanın çokuluslu ilk işçi-köylü devletinin yaratıcısı odur. SBKP onun mirasını yaratıcı olarak geliştirmiş ve bunu sosyalizm ve komünizm kuruculuğu pratiğiyle simgeleştirmiştir. Parti XXIV. Kongresinin materyalleri, SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaşın «Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin 50. yıldönümü hakkında» başlıklı raporu, Marksist-Leninist ulusal sorun teorisini zenginleştiren çok değerli bilimsel komünizm belgeleridir. Bu belgelerde, gelişmiş sosyalizm koşullarında ulusal ilişkilerin yasallıkları ve gelişmesi enine boyuna çözümlenmiş, yeni tarihsel insan topluluğu olarak Sovyet halkının doğuşuna, sosyalist ulusların ve halk gruplarının gelişme ve yakınlaşmaları arasındaki diyalektik bağıntıya ilişkin önemli teorik yargılar formüle edilmiştir. Memleketimizde ulusal sorunun çözümü, ilkesel bakımdan yeni bir uluslararası ilişkiler sisteminin yaratılması deneyi ve SBKP'nin bu alandaki çağdaş eylemi gayet haklı olarak bütün dünyanın dikkatini çekmektedir. Çokuluslu Sovyet devletinin kurulması teori ve pratiği, ulusal ilişkileri bütün halkların menfaat ve özelemlerine uygun olarak değiştirme düşünce, biçim ve metotları bakımından tükenmez bir kaynaktır.

Zamanımızın önemli problemi

Çağdaş dünyada ulusal ilişkilerin çok karmaşık ve çeşitli bir karakteri olduğu herkesçe kabul edilmektedir. V. İ. Lenin «Bu, dünya çapında, abartmasız olarak dünya çapında bir sorundur» der ⁽¹⁾. Son yıllarda ulusların ve ulusal ilişkilerin gelişmesinde kuşku götürmez bir ilerleme vardır. — Yeryüzünün büyük bir kesiminde (sosyalist topluluk ülkelerinde), insanların hep birlikte yaşamayı yüksek biçimlerinin her yerde ve herkesçe ka-

⁽¹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 53, s. 190.

bulü perspektifini yakınlaştıran ilkesel bakımdan yeni ulusal ve devletlerarası ilişkiler kurulmuş bulunuyor. Emperyalizmin sömürge sistemi çöktü. Ulusal bağımsızlıklarını kazanan birçok devlet tarih sahnesine çıktı. Portekizde faşist rejimin ortadan kaldırılmasıyla, son sömürge imparatorluğunun da son saati çaldı.

Şu var ki, ulusal sorunun çözününün iyice tamamlanmadığı da bir gerçektir. Bu eksiklik devletlerarası anlaşmazlıklarda, tek tek ülkelerin, halkların ve ulusal grupların yaşamında bütün keskinliğiyle kendini gösteriyor. Emperyalist devletler, sömürgecilik kalıntılarını elde tutmak, kurtuluşlarına kavuşmuş olan halklara yeni sömürü biçimleri dayatmak, yeni-sömürgeci talan metotlarına başvurmak ve bunları söktürmek istiyorlar. Sömürgecilik kalıntıları bilhassa Afrika ve Asya kıtalarında daha büyük bir ağırlıkla hissediliyor. Rodezya'da ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nde ırkçı rejimlerin varlıklarını sürdürmeleri tarihsel bir anakronizm ve uluslararası ilerici kamuoyu için kaba bir kısırtı teşkil ediyor. Yakın-Doğuda İsrail'in komşularına karşı giriştiği saldırılardan ve Filistin Arap halkının ulusal haklarını tanımamakta direnme siyonist politikasından doğan tehlikeli gerginlik ocağı hâlâ ortadan kalkmış değildir. Kapitalist dünyanın kalesi olan Birleşik Amerika'da çeşitli ırklara mensup ulusal azınlıklar problemi bütün keskinliğiyle ortada duruyor. Kanada'da öteden beri katmerlenen Fransız kökenli Kanada ahalisi problemi süreli olarak keskinleşiyor. Ulusal devlet kurulması sürecinin genel çizgileriyle yüz yıldan fazla bir zaman önce sona ermiş bulunduğu Batı Avrupada da ulusal anlaşmazlıklar bir türlü yatışmıyor. İrlanda'daki facia, Belçika'da Flâman ve Valonya toplulukları arasındaki gerginlik, Basklar yurdunda, Katalonya'da ve Galisiya'da ulusal hakların Franko rejimi tarafından çiğnenmesi bunun örnekleridir.

Bu olguların nedenleri, burjuva ideologlarının durmadan tekrarladıkları gibi, oldum olası insana özgü her hangi bir ırksal-ulusal üstünlük veya aşağılık duygusunda değil, çağdaş kapitalizmin tabiatında gizleniyor. Birçok burjuva devleti anayasalarında öngörülen ulusal hak eşitliği şu veya bu sosyal garantiden yoksundur ve her zaman çiğnenmektedir. Vaktiyle V. İ. Lenin'in belirttiği üzere, burjuva memleketlerindeki uzlaşmaz sınıfsal zıtlıklar ulusal sorunları arka plâna atmış olsa da, bunların «politik dramın perde önüne çıkması» ⁽²⁾ her zaman olanak içindedir.

Ulusal düşmanlık ve gerginlik belirtileri genellikle tekelci burjuvazinin politikasından ileri gelir. Tekelci burjuvazi, bu düşmanlığı çoğun kasıtlı olarak körükler, kendi sınıfsal ve halk düşmanı hedeflerini gizlemekte ve bu hedeflere ulaşmakta bu düşmanlıktan da yararlanmaya çalışır. Örneğin, belirli emperyalist çevrelerin, Kıbrıs'ta, bu ülkenin bağımsızlığını baltalamak ve onu NATO'nun plânlarına bağlamak amacıyla, yıllar yılı ve

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 7, s. 239.

her araca başvurarak Rum ve Türk toplulukları arasındaki gerginliği körükledikleri herkesçe bilinmektedir. Yakın geçmişte, Yunan ordu mensuplarının kanlı olaylar yaratarak Kıbrıs'ta anayasal düzene ve ülkenin yasal haklarına el uzatmaları üzerine, aynı çevreler, olup bitenlerin gerçek özlgünü gizlemek ve kendi işlerine gelen çözümü dayatmak için, Adadaki ulusal ilişkiler problemini sömürmeye kalkışmışlardır.

Kapitalizmde ulusal sorunun çözümünün olanaksızlığını Marksizm-Leninizm kurucuları ispat etmişlerdir ve bütün tarihsel deney de bunu doğrulamaktadır. Şu var ki, çağımızda karmaşık ulusal problem ve anlaşmazlıklar kaçınılmaz değildir. İnsanlık bunları ortadan kaldıracabilecek durumdadır ve ortadan kaldırmalıdır. Bunun için, insanın insanı sömürmesine son verilmesi, bu problem ve anlaşmazlıkları doğuran sosyal nedenlerin yok edilmesi gereklidir.

Memleketimizde sosyalist toplumun kurulması, halklar arasında gerçek hak eşitliğinin ve kardeşçe ilişkilerin ne demek olduğunu ilk defa ve pratik olarak bütün dünyaya göstermiştir. Şüphesiz ki, bundan böyle bütün halklar ulusal ilişkilerin geliştirilmesindeki Sovyet deneyinin hakkını vereceklerdir.

Tarihsel deney lâboratuvarı

Bizim çokuluslu ülkemizde ulusal sorun sosyalizm savaşı genel stratejisinin önemli sorunlarından biriydi. Devrim döneminde, daha sonra Vatanadaş Harbi ve emperyalist müdahale döneminde, eski çarlık Rusyasının bütün halkları için ulusal sorunla ilgili savaş tüm politik savaşın ayrılmaz bir bölümüydü. İşçi sınıfının etrafında bu sınıfın enternasyonalist ideolojisiyle birleşmiş olan emekçi yığınlarına, ulusal burjuvazinin, örneğin Ukrayna burjuvazisinin çeşitli grupları karşı duruyordu.

Ukrayna burjuvazisi, «demokratik» cumhuriyet veya «özerklik» şiarları ardına gizlenerek, gerçekte kâh Antant'a, kâh Alman emperyalizmine veya başka bir dış güce dayanan anti-ulusal bir güç olarak eylem gösteriyordu. Bunların hepsi de, emekçilerin mutlakiyete karşı besledikleri büyük nefreti sömürerek, Ukrayna'yı yeni, Sovyet Rusyadan koparmaya çalışıyorlardı.

Fakat, emekçi yığınlarının, çokuluslu tek devlet taraftarı olan Bolşeviklerin peşinden gitmelerinin sebebi neydi?

Birincisi, Lenin'in partisi, ulusal sorunun çözümünü proletaryanın ve köylülerin yürüttükleri sınıfsal savaşın hedefleriyle birleştiriyordu. Marksist-Leninistler, ezgi altındaki Rusya halklarının ulusal kurtuluşunun, sosyal kurtuluş olmadan, sosyalist devrim olmadan sağlanamayacağı noktasından hareket ediyorlardı. Ve Ukrayna emekçileri de, milliyetçi burjuvazinin

partilerinden hiç bir iyilik bekliyemeyeceklerine kendi deneyleriyle inandılar. Ote yandan, memleketimizin bütün uluslarına mensup emekçilerin birliği olmadıkça, sosyalist devrimin zaferi de gerçekleştirilemezdi.

İkincisi, Bolşevikler-Leninciler, en demokratik ve bütün uluslardan emekçilerin menfaatlerine uygun bir ulusal sorun çözümü öneriyor ve bunda ısrar ediyorlardı. Ulusların kendi kaderlerine buyruk olma, istedikleri takdirde ayrılma ve ayrı devlet kurma hakkı için savaşıyan Bolşevikler-Leninciler, tam ve gerçek hak eşitliği koşullarında ulusların gönüllü olarak birleşmelerinden yanaydılar.

Üçüncüsü, Bolşevik Partisi, devrimden önceki Rusyada hüküm süren emperyalist ezgiye karşı olduğu gibi, «demokratizm» ve giderek «sosyalizm» lâfları ardına gizlenerek çokuluslu ülkenin emekçilerini ayırmaya çalışan güçlere karşı da en büyük bir fedakârlık ve ardıcılıkla savaşımayı şiar edindiğini her zaman eylemde göstermişti. V. İ. Lenin, Geçici Hükümet dönemi «demokratlar»ının Ukrayna konusundaki büyük devlet özentili aksiyonlarına Bolşevik Partisi adına cevap vererek, «(istediğiniz) demokratik (devlet) değil, yurttaş Kerenski!» ⁽³⁾ diyordu. Ve aynı zamanda, emekçileri, gerek Rus burjuvazisine, gerekse Ukrayna burjuvazisine «hiç bir suretle ve bir an bile» ⁽⁴⁾ inanmamaya, devrimci güçlerin enternasyonal bağlaşımlarını kutsallaştırma ve güçlendirmeye çağırıyordu.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin kuruluşu Büyük Oktobr dâvasının dolaysız bir devamı oldu. Tarihte ilk defa olarak, birkaç ulus, hiç bir zorlamasız ve kendi iradeleriyle tek devlette birleştiler. Halkların yüzyıllanmış enternasyonal kardeşlik özelemleri gerçekleşti. Bilimsel komünizm kurucularının, sınıflar arasındaki uzlaşmaz zıtlıkların ortadan kaldırılmasıyla uluslar arasında düşmanlık ilişkilerinin de sona ereceği hakkındaki öngörülleri tamamiyle doğrulandı.

Doğaldır ki, yeni ulusal ilişkiler yavaş yavaş oluşuyor ve bunların devletsel biçim alması da yine böyle yavaş yavaş, aşama aşama sağlanıyordu. İlkönce, Sovyetler cumhuriyetlerinin askersel alanda birliği yaratılmış, dış politikada birlik sağlanmış, daha sonra iktisadi hayatın elbirliğiyle yönetilmesi pratiği yerleşmeye başlamış, ensonu da tek devlet, yani Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği kurulmuştu. Bu adım, ulusal devlet biçimleri gelişmesinin sona ermesi değil, bu yönde gerçek boyutlara doğru yükselmenin sadece başlangıcıydı. 1922 yılında 4 cumhuriyetten oluşan tek birliğimiz, bugün bileşimine 20 özerk cumhuriyetin ve 8 özerk yöre ile 10 ulusal ilin girdikleri 15 birlik cumhuriyetinden oluşuyor.

Memleketimiz uluslarının ve halk gruplarının Oktobr'un örsünde döğülen birlik ve kardeşliği, sosyalizm kuruculuğuna ilişkin Leninci plâni ger-

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 32, s. 253.

⁽⁴⁾ Yine orada, s. 342.

çekleştirme savaşında çelikleşti. Birinci beşyılık plân döneminin muazzam yapıları ortak çabalarla birer birer yükseliyor, devletimizin büyük ekonomi ve savunma potansiyeli gitgide pekişiyordu. Her cumhuriyet tüm memleket için, tüm memleket de her cumhuriyet için çalışıyordu. Böylece, SSCB halkları, sıkı bir çaba birliği sayesinde, sanayileşmeyi, köy ekonomisinde kolektifleşmeyi ve gerçek bir kültür devrimini gerçekleştirdiler.

Büyük Anayurt Harbi, çokuluslu sosyalist devletimizin yaşamsal gücünün ve kudretinin belirlediği çetin bir sınav oldu. Sovyet halkının elde ettiği zafer, sosyalist düzenin sağlamlığını ve halklarımız arasındaki Leninci dostluğun sarsılmazlığını kanıtladı, kardeş halkların ancak sınıksız birlik oldukları takdirde devrimci kazanımlarını, hürriyet ve bağımsızlıklarını koruyup savunabileceklerini elle tutulurcasına gösterdi.

Sovyet ülkesinin tarihsel deneyi, ulusların sosyalist gelişmesine ilişkin sorunların çözümü boyunca her şeyden önce onların politik eşitliğinin sağlandığına tanıklık ediyor. Ama sosyalizm bu kadarla yetinemez. Politik eşitliğin sağlanması, ekonomik ve kültürel eşitlikle de tamamlanıyor. Sosyalist enternasyonalizmin diğer fikirleri, yani ulusların her yönlü gelişmeleri ve yakınlaşmaları, halkların kardeşçe işbirliği yapmaları ve yardımlaşmaları, aralarındaki dostluk ve enternasyonal birliğin sınıfsız toplumu elbirliğiyle kurma temeli üzerinde pekiştirilmesi hep bu problemin çözümüne bağlıdır. Çağdaş boyutlardaki sosyal-ekonomik dönüşümlerin ve bu arada ulusal sorunun sosyalist yöntemlerle çözümünün ana gücü komünist öncünün yönetimindeki işçi sınıfımızdır. Bu sınıf daima yüksek düzeyde bir enternasyonalizmle, gelişkin bir sosyal adalet sezgisi ve sosyalizmin bugünü ve yarını bakımından kendini sorumlu sayma duygusuyla belirmiştir.

Memleketimizde sınıfsal ve ulusal ezgiye son verilmesi, yeni toplumun kurulması, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin enternasyonal birliğinin güven altına alınması, daima Komünist Partisinin her türden burjuva milliyetçiliğine ve büyük devlet şovinizmine karşı yürüttüğü gayet çetin savaşın eşliğinde gerçekleştirildi. Bu cümleden olarak, Ukrayna komünistleri, 1920 yıllarında, Ukrayna ve Rus halkları arasındaki dostluğu zayıflatmaya ve sosyalizm kuruculuğunu baltalamaya çalışan A. Şumski, N. Hvillevoy ve benzerleri gibi milliyetçileri ideolojik plânda kesin bir yenilgiye uğrattılar. Parti, ters gösterilen ve yanlış anlaşılıp anlatılan ulusal duygu üzerinde prensipsiz kalpazanlığa daima ulusal soruna ilişkin Leninci öğretiyile, işçi sınıfının açık enternasyonalist görüş ve tutumuyla, bu sınıfın halklar arasında kardeşlik ve işbirliğini öngören sosyalist ideolojisiyle karşı koydu.

Ekiden çarlığın taşraları durumundaki ulusal bölgelerin ekonomik, sosyal-politik ve kültürel dönüşümlerle kalkınmaları, ancak, daha gelişkin ulusların ve özellikle Rus halkının ve bu halkın kahraman işçi sınıfının vaktiyle geri bırakılmış uluslara ve halk gruplarına gösterdikleri etraflı yardım sayesinde başarılabildi. Bu, gerçekte, sosyalizm ve proletarya en-

ternasyonalizmi adına bütün sınıfın, bütün halkın gerçekleştirdiği eşsiz bir kahramanlık.

Sovyet halklarının birliği ve yardımlaşması maddi üretimde elle tutulurcasına kendini gösteriyor. Kardeşçe yardımlaşma ve büyük boyutlarda güçlü bir uluslararası işbirliği sayesinde, bütün Sovyet cumhuriyetlerinin ekonomik gelişmesinde eşi görülmedik bir atılım sağlandı. Bu arada, geçmişte daha gerikalmış durumdaki ulusal bölgelerin daha büyük bir hızla geliştikleri ve öncü bölgelerin düzeyine eriştikleri görüldü. Öyle ki, SSCB'nin elli yıllık varlığı boyunca bütün memlekette sanayi üretimi hacmi 320 misli artmışken, Kazakistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinde bu artışın 600 misli, Tacikistan ve Ermenistan SSC'nde 500 misli, Kırgızistan SSCB'nde 400 misli olduğu tespit edildi.

Şu var ki, ekonominin beraberce yönetilmesinden yalnız geçmişte sanayice gerikalmış kenar bölgeler halklarının kazançlı çıktıkları söylenemez. Sanayice gelişmiş bölgelerin de, ölçütleriyle eşsiz kaynaklara ve tüm memleket pazarına dayanarak, ekonomilerinin, birleşik halk ekonomisi kompleksinin bir bölümü olarak gelişmesinde menfaatleri vardı. Bilindiği üzere, sanayi bakımından nispeten daha gelişkin Baltık Cumhuriyetlerinin 1919–1940 yılları döneminde Sovyetler Birliği genel ekonomisinden zorla koparılmış olmaları, bunların aynı dönem içindeki ekonomik gelişmelerini büyük ölçüde felce uğrattı. Sovyet Ukrayna halkı ise, tersine, Sovyet cumhuriyetleri topluluğu içinde ve onlarla birlik olarak, onların yardım ve desteğiyle kendi öz güçlerini ve olanaklarını kat kat artırarak, kabiliyet ve yeteneklerini gerektiği gibi geliştirmeye, sahip olduğu çalışma enerjisini uyguluyacak geniş bir alan bulmaya muvaffak oldu.

Ukrayna, bugün, 1940 yılına kadar bütün SSCB'nin üretebildiği sanayi mallarının iki mislinden fazlasını üretiyor. Cumhuriyetimizin sanayi potansiyeli 10 kat artmış bulunuyor. Emekçilerin refah ve kültür düzeyi kat kat yükseldi ve yükseliyor. Devrimden önce halkının $\frac{0}{10}$ 70'i okuma-yazma bilmiyen Ukrayna, şimdi bu dâvanın yüzde yüz çözüldüğü bir cumhuriyettir. Yüksek vasıflı ulusal kadroları vardır. Bugün cumhuriyette çalışan nüfusun üçte ikisi yüksek ve orta öğrenimlidir. USSC'nde halk ekonomisi sistemi içinde 4 milyona yakın diplomalı uzman görev alıyor. Yüksek ve orta özel okullarda yaklaşık olarak 1 milyon 600 bin kişi öğrenim yapıyor. Sovyet Ukraynasında bilimin, edebiyatın ve sanatın başarıları büyüktür; bu alanlardaki en iyi başarılar uluslararası bir takdir kazanmıştır.

Bugün çokyönlü bir gelişmeyi, kalkınmayı, tarihinin gerçekten altın devrini yaşamakta olan Ukrayna halkı, Komünist Partisinin Leninci ulusal politikasının, bu partinin proletarya enternasyonalizminin yüce yaratıcı gücünü kendi varlığının ve yaşamının örneğinde görmektedir. Ukrayna burjuva milliyetçileri ise, tam bir politik ve ideolojik yenilgiye uğramışlardır. Ukrayna halkı, onların anti-sosyalist fikirlerini silkip atmış, ve kendi-

leri de emperyalist casusluk servisleriyle işbirliği yapan ahlâk düşkünü zavallı göçmen grupları haline gelmişlerdir.

Memleketimizde ulusların kendi kaderlerine buyruk olma hakkı eylemde gerçekleştirilmiştir. Bunlardan her birinin kendi sosyalist ulusal devlet örgütü vardır. Halkların ekonomik gelişme düzeylerini eşitleme sorunu genel hatlarıyla çözülmüş, toplumsal hayatın bütün alanlarında gerçek eşitlikleri sağlanmıştır. Böylece, sosyal ve ulusal uzlaşmaz zıtlıklardan azat olan ve tek tip sosyal yapılaşa sahip bulunan sosyalist uluslar oluşmuştur. Sovyet halkı, ekonomik, politik ve kültürel hayatın birliğiyle, amaç birliğiyle, Marksist-Leninist dünya görüşüyle kaynaşmış bulunan birbirine dost sınıf ve sosyal zümrelerden, uluslardan oluşmaktadır. Bütün Sovyet insanları, hangi cumhuriyette yaşadıklarına bakılmaksızın, aynı sosyalist yurdun oğulları ve kızlarıdır, ateşli Sovyet yurtseverleridirler. Yüce Sovyet halkına mensup olmak Ukrayna emekçileri için de büyük bir kıvançtır. Ukrayna halkı, bütün Sovyet halklarıyla dostluğu, bütün tarihsel dâvalarımızın başarılmasına temel olan bu dostluğu en değerli hazine olarak korumakta ve güçlendirmektedir.

Yüksek tipten ulusal ilişkiler

Sovyet pratiği, sosyalizm ve komünizm kuruculuğunun her yeni aşamasında ulusal ilişkilerin belirli özelliğini koruyarak gelişmekte olduğunu gösterdi. Sovyet halkı, yeni bir tarihsel insan topluluğu olarak canlı ve dinamik bir organizmdir. Ulusal ilişkiler, bizim toplumumuzda, daimi gelişme süreci boyunca yeni yeni problem ve sorunlar ortaya koyan bir gerçektir.

Sovyet toplumunun en önemli yasallıklarından biri bütün ulusların ve halk gruplarının giderek daha fazla yakınlaşmalarıdır. Gelişmiş sosyalist toplumun yetkinleştirilmesiyle, bu süreç, ulusal ayrımların yavaş yavaş ortadan kaldırılmasında, ortak çizgilerin, yani bütün cumhuriyetlerden Sovyet insanlarına özgü olan ve onların ulusal karakterinin en iyi niteliklerini yoğunlaştıran çizgilerin oluşmasında gittikçe daha açık biçimde belirecektir.

Parti bu sürecin yapay olarak zorlanmasına karşıdır, çünkü bu objektif karakterli süreci tüm toplumsal gelişmenin gidişi dikte eder. Ama, gayet doğal olarak, bunda Lenin'in vasiyetine sadık kalmak, yani her ulusun menfaatlerine ve gelişmesine azami ölçüde dikkat göstermek komünistlerin birincil ödevidir. Öte yandan, parti, bütün SSCB uluslarının ve halk gruplarının yakınlaşmaları sürecini yavaşlatma, şu veya bu bahaneyle ulusal ayrılıkta direnme ve bunu pekiştirme yönündeki her yeltenişin de karşısındadır. Böyle bir yavaşlatma ve böyle bir yelteniş, bütün memleketin, tek tek her cumhuriyetin menfaatlerine, komünizm kuruculuğunun

menfaatlerine ve aynı zamanda komünistlerin, tüm Sovyet insanların enternasyonalist ideolojisine elbette ters düşer.

Toplumsal hayatın bütün alanlarında enternasyonalizasyona hız vermek, ulusların yakınlaşmalarının ekonomik temelini güçlendirmek olgun sosyalist toplum için karakteristik bir çizgidir. Enternasyonal olanla ulusal olanın birliği bu temel üzerinde sözün tam anlamıyla sağlanabilir. SBKP XXIV. Kongresi, Sovyet devletin genel menfaatlerini çıkış noktası yaparak ve birliği oluşturan her cumhuriyetin gelişme koşullarını gözönünde tutarak, partinin ve halkın, SSCB'ni daha fazla güçlendirmeye, memleketin halk ekonomisi kompleksinin gelişmesine hız vermeye yönelik Leninci hattı hiç sapmaksızın uygulama iradesini dile getirmiştir.

SSCB halk ekonomisi bütün cumhuriyetlerin ekonomilerini içermekte ve bir genel devlet planı üzere gelişmektedir. Sovyet devletin bütün uluslarının çabalarını temel sorunların çözümü üzerinde yoğunlaştırmak, memleketin ve her cumhuriyetin menfaatlerine tamamen uygun bir yasallıktır. Birlik çerçevesi içinde, her Sovyet cumhuriyetinin olanak ve gereksinmelerini gözönünde tutan toplumsal işbölümünün derinleştirilmesi, üretimde her yönlü bir ihtisaslaşma ve kooperatifleşmenin sağlanması, memleketin bütün uluslar ve halk grupları arasında işbirliğinin ve kardeşçe yardımlaşmanın genişletilmesi üretimin sosyalist karakterinin ve çağdaş bilimsel-teknik devrimin istemlerinin şartlandığı objektif bir süreçtir.

Sovyet halkı, şimdi, komünizmin maddi-teknik temelini yaratmak, bilimsel-teknik devrimin başarılarını, sosyalizmin üstünlükleriyle organik biçimde bağdaştırmak, halk refahının hissedilir derecede yükseltilmesini sağlamak gibi gayet sorumlu ödevleri yerine getirmektedir. Bu iş, Sovyet devletinde ekonomik, politik ve mânevi hayatın gitgide daha büyük ölçüde enternasyonalize edilmesini gerektiriyor. Ve partimiz, üretim güçlerinin en makul biçimde bölgelenmesine olanak veren, memleketin çeşitli ve zengin kaynaklarından gerektiği gibi yararlanılmasını, bütün halkın eylemlerinin olabildiğince uyumlaştırılmasını sağlayan hareket hattını ardıcıl bir tutumla uyguluyor.

Parti, memleketin çeşitli kesimlerinin ekonomik gelişme düzeylerinin eşitlenmesi dâvası üzerinde de büyük bir dikkatle duruyor. Özellikle cumhuriyetimizin (Ukrayna) batı bölgelerinin kalkınması bu dikkat ve sonuçlarının parlak bir örneğidir. Bu bölgelerde, Sovyet egemenliği yıllarında, çağdaş bir sanayi yaratılmış, sayıca büyük ve yüksek vasıflı bir işçi sınıfı oluşturulmuş, yeterince halk aydınları kadroları yetiştirilmiş bulunuyor. Bu bölgelerin ekonomisi, içinde bulunduğumuz dokuzuncu beşyılıktaki da, cumhuriyetin ortalama gelişme hızından daha büyük bir tempoyla gelişiyor. Örneğin, tüm cumhuriyet çapında sanayi üretimi artışı bu beşyılığın ilk üç yılında % 22,2; Ternopol bölgesindeyse % 43,3, Rovno bölgesinde % 35,3, Ivano-Frankavsk'da % 30,9 ve Lvov bölgesinde de % 25,5'tir. Bu

bölgeler emekçilerinin bilim ve kültürü geliştirmede, ulusal eğitimde, sağlık işlerinde, toplumsal hayatın bütün alanlarında da kayda değer başarıları vardır.

Sosyalist enternasyonalizm toplumsal hayatın bütün katlarına işliyebiliyor. Kültürde ulusal biçimlerin bütün çeşitliliği içinde tüm Sovyet halkına özgü genel çizgiler giderek daha da belirginleşiyor. Her cumhuriyette yaratılan mânevi değerler bütün birliğin, bütün halkın edinimidir. Memleketimizin bütün halkları tarafından gönüllü olarak seçilen ve çeşitli uluslararası temas aracı olan Rus dili geniş ölçüde yaygınlaşıyor.

Çokuluslu emek kolektiflerinin, her şeyden önce işçi kolektiflerinin, Sovyet insanların enternasyonal topluluğunun güçlenmesinde önemli bir katkısı vardır. Sovyet insanının yüksek vasıfları asıl burada, üretim eylemi sürecinde oluşmakta, aktif bir enternasyonalist eğitim süreci gerçekleştirilmektedir.

Her cumhuriyetin emekçileri çokuluslu bir kolektiftir. Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinde, halkın üçte ikisini oluşturan Ukraynalılardan başka, 100 kadar ulus ve halk grupundan yurttaşlar yaşamakta ve çalışmaktadır. Örneğin, Karpatlar halkı çok çeşitli ulus ve halk gruplarının temsilcilerinden oluşur. Bunların ilişkilerinde sürekli ve derin bir dostluk ve karşılıklı saygı havası hüküm sürer. Bu bölgede halk egemenliği organlarının bileşimi de enternasyonalist karakterlidir. Bölge, şehir ve semt savetleri halk vekilleri arasında Ukraynalılar, Ruslar, Macarlar, Moldavyalılar, Romenler, Almanlar, Slovaklar, Yahudiler, Bulgarlar, Polonyalılar ve daha nice ulusun temsilcileri vardır. Çeşitli uluslardan emekçilerin yaşamına ve töresine artık herkesin ortak olduğu çağdaş Sovyet âdetleri ve göreneklere adanmış girmektedir. Sözü geçen bölgenin emekçileri, öteki bölge ve cumhuriyetlerin benzer ve özdeş kolektifleriyle yakın ilişkiler kurmuşlardır. Bu bölge okullarında dersler Ukrayna, Rus, Macar ve Moldavya dilleriyle okutulmaktadır. Aynı dillerle televizyon ve radyo yayımları yapılmakta ve gazete çıkarılmaktadır.

Dünya sosyalist sisteminin meydana gelmesiyle, proletarya enternasyonalizmi yeni bir ideolojik-teorik ve sosyal-politik içerikle zenginleşti, eylem alanı genişledi. Sosyalist enternasyonalizm, sosyalist topluluk ülkeleri halklarının ekonomisi, kültür, töre ve tüm yaşam tarzının gelişmesinde son derece önemli bir etkidir.

Şimdi, SSCB'nin komünizmin maddi-teknik temelini kurmaya giriştiği, kardeş ülkelerin de olgun sosyalist toplumu kurmakta oldukları günümüzde, bu ülkelerin ekonomik, bilimsel-teknik ve kültürel işbirliğini elbirliğiyle hazırladıkları sosyalist ekonomik entegrasyon komple programı çerçevesi içinde daha ileri doğru geliştirme ödevi boyluboyunca ortaya çıkmaktadır. Yürürlükteki plânlarla perspektif plânların geniş ölçüde koordinasyonu,

başlıca ekonomi kollariyle sağlam bağlantılar kurulması, halk ekonomisini oluşturan organizmlerin gitgide daha sıkı örgüleşmesi, tek tek her sosyalist ülkenin ve tüm sosyalist topluluğun gelişmesini hızlandıracı güçlü etkenlerdir.

Bütün bunlar, her Sovyet cumhuriyetinde işletme-örgütlenme ve eğitim çalışmalarına elbette damgasını vurmaktadır. Evvelce, sözgeşi bir Ukrayna işletmesi kolektifi, kararlarında ve eylemlerinde yalnız kendi cumhuriyetinin menfaatlerini değil, tüm memleketin menfaatlerini çıkış noktası yaparken, bugün artık bir yandan tüm sosyalist topluluğun kategorileriyle de düşünmesi gerekmektedir. Ukrayna komünistleri, cumhuriyetimiz emekçileri, SBKP MK Nisan (1973) Plenumu'nun Sovyet ekonomisini sosyalist entegrasyon sürecine gitgide daha boyutlu biçimde katma çalışmalarını artırmayı amaçlayan kararlarını aktif bir çabayla yerine getirmeye çalışıyorlar.

SBKP'nin sınıfsal, enternasyonalist dış politikası, sosyalist topluluk ülkelerinin birliğini güçlendirmeyi amaçlıyor, V. İ. Brejnev yoldaş bunu şöyle belirtmişti: «Biz, dünya sosyalist sisteminin, yeni toplumu beraberce kuran ve savunan, deney ve bilgice karşılıklı olarak zenginleşen halkların dostluk ailesi haline, varlığında yeryüzü insanlarının gelecek hür halklar dünyaya topluluğunun ilk örneğini görecekleri sınıksız kenetli ve sağlam bir aile haline gelmesini istiyoruz.»⁽⁵⁾

Ulusal sorun ve ideolojik savaş

Ulusal sorun, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki ideolojik savaşın en çetin alanlarından biridir. SBKP, teorik ve pratik eyleminde, iç ve dış politikasında Leninci proletarya enternasyonalizmi prensiplerine titiz bir sadakat göstererek, gerici burjuva milliyetçiliğine karşı ardıcıl ve amansız bir savaş yürütüyor. Parti, proletarya enternasyonalizmi ile burjuva milliyetçiliğinin uzlaşmaz ve birbirine kapalı iki ideoloji ve politika oldukları yargısını kılavuz ediniyor.

Lenin'in, ezgi altındaki bir ulusun milliyetçiliğinde, ezgiye karşı yönelik bir genel demokratik içerik de bulunduğu hakkındaki yargısı⁽⁶⁾ herkesçe bilinmektedir. Partimiz, halkların emperyalizme karşı yürüttükleri ulusal kurtuluş savaşını daima dört elle tutmuş, desteklemiştir.

Gericiliğin, anti-emperyalist güçleri parçalayıp ayırmak ve zayıflatmak üzere, dar milliyetçilik ve separatizmden (ayrılma taraftarlığı) yararlanmak istediği de unutulmamalıdır. Burjuva milliyetçiliği, gitgide, tarihsel ola-

⁽⁵⁾ SBKP XXIV. Kongresi. Moskova, 1972. s. 14.

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 25, s. 275-276.

rak zamanını yaşamış eski dünyayı savunan politik partilerin ve sınıfların boyrağı oluyor. En gerici emperyalist ve militarist çevreler, bu arada Şili cuntası, bu milliyetçiliği silâh olarak benimsiyorlar.

Emperyalist çevreler ve onların suyunda giden burjuva milliyetçileri, ulusal sorunu diğer sosyal problemlerden koparmaya, onu sınıf savaşının üstünde veya dışında ele almaya çalışıyorlar. Ulusal problemleri bu biçimde ele alma, sınıfsal uzlaşmaz zıtlıkları örtbas edip gizleme, işçi sınıfının safalarını parçalama ve onun enternasyonal topluluk ve dayanışmasını engelleme, halkların ulusal kurtuluş savaşının daha ileri doğru gelişmesini köstekleme çabasından başka bir şey değildir.

Emperyalistlerin ve buyrukları altındaki idelogların, her ne pahasına olursa olsun, toplumumuzu içinden sarsmak ve çökertmek, Sovyet gerçekliğini ve SBKP'nin Leninci ulusal politikasını yozlaştırmak, halklar arasına düşmanlık tohumları saçmak çabasında oldukları hiç kimse için sır değildir. Komünizme düşman kuvvetlerin, anti-sovyetizm ve milliyetçilik genel plâtfomunda gitgide daha çok yakınlaşmakta oldukları gözden kaçmıyan bir olaydır. Bunun yanı sıra, en gerici emperyalist çevreler, çeşitli yeni moda doktrinlere, kendine özgü bir ideolojik-politik mimikri'ye (çevreye göre türlü renk ve biçime girme) başvurarak ideolojik kışkırtmalarda bulunmayı denemektedirler.

Çağdaş anti-komünizm, sosyalist ülkeler arasındaki ilişkileri de aşırı milliyetçilik açısından göstermeye çalışıyor. Düşmanlarımız, milliyetçilik fikirlerini çoğu kez özellikle sözümona «nasyonal-komünizm» şiarı altında ileri sürüyorlar. Hayat, sosyalizmin yapay bir soyutlanma koşullarında başarıyla kurulamayacağını göstermektedir. Bu gibi denemeler, pratikte öncelikle ekonomik bakımdan son derece zararlıdır, zira toplumsal emeğin kaçınılmazlıkla çarçur edilmesine, gelişme tempolarının yavaşlamasına ve ensonu kapitalist dünyaya bağımlı duruma düşülmesine yol açar. Bunlar politik bakımdan da gerici ve tehlikelidir, çünkü halkları birbirinden ayırır, burjuva-nasyonalist eğilimleri besler ve sosyalist kazanımların elden çıkarılması sonucunu doğurabilirler.

Anti-komünistler, sosyalist topluluğun mevzilerini zayıflatma, uluslararası komünist hareketini parçalama çabalarında milliyetçilikten aktif biçimde yararlanıyorlar. İdeolojik savaş sertleştiğçe, milliyetçilik ve revizyonizm o oranda örülüp kenetleniyor. Milliyetçi şiarların halkların gerçek ulusal menfaatlerine ne kadar aykırı olabileceğini sağlıksız Maoizm teori ve pratiği apaçık gösteriyor. Bu teori ve pratik içinde revizyonizmin milliyetçilik ve büyük devlet şovenizmiyle örülüp gitmesi, çağdaş dünyayı sınıfsal açıdan çözümlemenin yerine teorik bakımdan tutarsız ve politik bakımdan da zararlı jeopolitik görüşün getirilmesi denemelerinde Çin propagandasıyla emperyalist propagandanın alabildiğine yaklaşmalarına yol açtı. Maocu liderler, Çin halkının devrimci kazanımlarını baltalama yo-

luna, anti-sovyetizm yoluna ve gerici emperyalist kuvvetlerle prensipsiz bir bağlaşma yoluna koyuldular.

Enternasyonalizm ulusal sorun konusunda proletarya ve sosyalist görüşün ardıcıl ifadesidir. Komünistler, burjuva ideologlarının savlamaya yeltendikleri gibi, ulusların menfaatlerini ve ulusal problemleri küçümsemek şöyle dursun, tam tersine, hertürlü ezginin en amansız düşmanıdır, en ardıcıl ve azimli yurtseverdirler. Komünist ve işçi partilerinin 1969 yılında Moskova'da yaptıkları Uluslararası Danışma Toplantısı şunları belirtti: «Marksist-Leninistler, hem yurtsever, hem de enternasyonalisttirler; ulusal dar görüşlülüğü de, ulusal menfaatlerin inkârını veya küçümsemesini de, hegemonizm eğilimini de kabul etmezler. Komünist partileri, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin politik örgütü olarak, gerçek ulusal menfaatleri satan gerici sınıfların aksine bu menfaatlerin bayraktarıdır.» (7)

İşçi sınıfının, köylüler ve aydınların en iyi temsilcilerini, Sovyet ülkesindeki bütün ulusların ve halk gruplarının oğulları ve kızlarını çatısı altında birleştiren Sovyetler Birliği Komünist Partisi Lenin tarafından atılan enternasyonalist temel üzerinde yükseliyor ve geliyor. SBKP kendisini daima uluslararası komünist hareketinin birliklerinden biri saymıştır ve saymaktadır. Bu parti, kardeş partilerle ilişkilerini her zaman proletarya enternasyonalizmi prensiplerini sebat ve metanetle koruma temeli üzerinde kurmaktadır.

SBKP, ideoloji bakımından da, bileşim bakımından da, eyleminin karakteri bakımından da, örgüt prensipleri bakımından da enternasyonalistlerin partisidir. Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partilerini çatısı altında bir araya getiren bu parti, bu bileşimiyle, bir ulusal partiler federasyonu değil, bütün Birlik çapında ortak program ve tüzüğe sahip tek örgüttür. SBKP Sovyetler Birliğinin çokuluslu emekçi yığınlarını tek ve toplu bir enternasyonalist ailede birleştiren yönetici politik güçtür.

Milyonların davranış normu

SBKP'nin en büyük kazanımlarından biri, Sovyet halkının toplumsal bilincinde oluşan devrimci dönüşüm sonucu olarak, enternasyonalizmin, bir avuç komünistin ideali olmaktan çıkarak, bütün uluslardan milyonlarca Sovyet insanının derin kanısı ve davranış normu haline gelmiş olmasıdır.

Olgun sosyalist toplumda ulusal ilişkilerin gelişmesi sorunları, emek-

(7) «Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı. Moskova, 1969», s. 41.

çilerin halklar arasında dostluk ve proletarya enternasyonalizmi ruhunda eğitilmesiyle ilgili ödevler bugün de SBKP'nin ve bütün cumhuriyet ve yöre parti örgütlerinin dikkat merkezinde yer almaktadır. SSCB'nin ellinci kuruluş jübilesi hazırlıkları ve bu mutlu tarihin bütün halkça kutlanması, ideolojik-politik çalışmaları canlandırma bakımından, emekçilerin enternasyonalist eğitimi bakımından büyük bir önem taşıyordu. Biz, bu jübile günlerinde bütün memleket ölçüsünde görülen çalışmanın toplumsal hayatımızın bütün alanlarına yayılarak sistemle yürütülmesi amacıyla, edinilen tecrübeyi pekiştirmeye ve geliştirmeye çalışıyoruz. Ukrayna Komünist Partisi Merkez Komitesinin Mayıs 1974 Plenumunda bu sorun üzerinde büyük bir dikkatle duruldu. Plenum, SBKP XXIV. Kongresi kararlarının ışığı altında ideolojik çalışmanın daha fazla iyileştirilmesi için bütün cumhuriyet parti örgütlerine düşen ödevler sorununu görüştü.

Cumhuriyetimizin parti örgütleri, emekçilerin enternasyonalist eğitimini geliştirmeye ilişkin çeşitli somut tedbirleri gerçekleştirmede kararlı ve ardicıllıkla hareket ediyor. Bu yöndeki çalışmalar, ideolojik etkilemenin bütün araç ve biçimlerinden, öncelikle de parti eğitim-öğretimi, basın, televizyon ve radyo, kültür ve eğitim kurumları sisteminden komple olarak yararlanılmasını gerektiriyor. Emekçilerin komünist eğitiminde, öz bakımından sosyalist ve ruh bakımından enternasyonalist sanat ve edebiyat büyük bir rol oynuyor.

Ayarlı ve düzenli bir enternasyonalist eğitim sistemi, bu alandaki çalışmanın, bütün ideolojik çalışma dallarıyla, bu arada sosyalist yurtseverliğin aşılmasıyla de organik bir bağıntı halinde olmasını gerektiriyor. Gelecek yıl, Büyük Anayurt Harbi sonunda faşizm üzerinde kazanılan tarihsel zaferin 30. yıldönümünü kutlıyacağız. Sovyet Ukrayna'nın 30. kurtuluş yıldönümünün kutlanması, bu değerli güne, en büyük kutlamaya hazırlık yolunda önemli bir aşama oldu. Sovyet halkının destanlara yaraşır tarihsel kahramanlığının propaganda edilmesi, emekçileri Sovyet yurtseverliği ve sosyalist enternasyonalizm ruhunda eğitmenin önemli bir bileşik bölümünü teşkil ediyor.

Emekçilerin komünist dünya görüşü, bizim tüm Sovyet gerçekliğimizin, yani yaşantı ve çalışmamızın etkisi altında oluşuyor. Bunun için, bütün ideolojik çalışmanın komünizm kuruculuğu somut ödevlerini başarıyla yerine getirme savaşıyla sınıksız birleştirilmesini ilkesel bakımdan çok önemli sayıyor.

Sosyalist yarışı artık bütün Birlik Cumhuriyetleri üretim kolektifleri arasında bir gelenek halini almış bulunuyor. Örneğin, Ukrayna Donetsk kömür havzası madencileri ile Rusya Federasyonu Kuznets havzası madencileri, Kırım ve Kuban köy ekonomisi emekçileri yıllardan beri yarışıyorlar.

Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti emekçileri, bütün Sovyet halkı

gibi, Birlik çapındaki sosyalist yarışına aktif biçimde katılarak, olanca çabalarını, üretimde nitel göstergeleri daha fazla iyileştirme, onun etkinliğini yükseltme dâvası üzerinde yoğunlaşıyorlar. Dokuzuncu beşyılık plân döneminin başından beri, cumhuriyetimizde plânüstü olarak, 5 milyar rubleden fazla sanayi malı üretildi ve gerçekleştirildi. Köy ekonomisinde ulaşılan gayrisafi üretim hacmi de beşyılık plânla belirlenmiş olan ödevlere uygundur. Cumhuriyetimizin tarım kesiminde iyi bir hububat ve tekniksel bitki mahsulü elde edilegeldi. Beşyılığın dördüncü yılı çerçevesine giren ve cumhuriyetimizde ekonomi ve kültürü daha ileri doğru geliştirmeyi öngören ödevler başarıyla yerine getiriliyor.

Biçimsellik ve plânsızlık, enternasyonalist eğitime ve aynı zamanda partimizin tüm ideolojik çalışmasına yabancıdır. Bu eğitim ve ideolojik çalışma, büyük ve sürekli bir dikkat gösterilmesini, toplumsal yaşantı ve pratikte yeni olguların gözönünde tutulmasını, çalışma biçim ve metotlarının yetkinleştirilmesini gerektiriyor ve bir yandan da hünere ve yetenek istiyor. Organik bir birlik içinde gerçekleştirilen bu tedbirler, doğallıkla, her yurttasta, bir tek ailede birleşmiş olma duygusunu, sağduyuya egemen olan, kanıları kendine tabi kılan ve (Marks'ın deyişiyle) «insanın, kendi kalbini parçalamadan kırıp kurtulamıyacağı zincirler»e ⁽⁸⁾ dönüşen enternasyonalist fikirleri pekiştiriyor.

SBKP tarafından işlenen ve toplumsal hayatın bütün alanlarında enternasyonalizasyonun artırılmasını öngören Leninci hareket hattının gerçekleştirilmesi, bir yandan da, hertürlü yabancı ideoloji belirtisine karşı amansız davranma eğitimi gerektiriyor. Bilindiği gibi, uluslararası anlaşmazlık ve zıtlıklar doğuran objektif nedenler ve koşullar Sovyet toplumunda çoktan ortadan kaldırıldı. Fakat zamanını yaşamış milliyetçi duygu ve düşünceler bir hayli dirençlidir. Bunlar, politik bakımdan yeterince olgunlaşmamış kişilerin psikolojisinde tutunmaya devam edebilir ve bazan abartmalı veya yozlaştırılmış milliyetçilik duyguları halinde, ulusçu dar görüşlülük ve aşırı gururlanmada, ataerkillik tutkusunda ve sınırlı yersellikte kendini gösterebilir. Parti örgütleri, emekçilerin enternasyonalist eğitimini ilerletme çalışmalarında bütün bunları gözönüne alıyorlar. Hayatın silkip attığı, geride bıraktığı köhnemiş duygu ve düşünceler, sosyal iyimserliği ve insanlar arasında hümanist ve kolektivist karakterli ilişkileriyle beliren sosyalist yaşam tarzına tamamen yabancıdır.

SBKP, enternasyonalist eğitimde, kardeş parti ve ülkelerle ideolojik işbirliğine özel bir önem veriyor. Hayat, sosyalist topluluğun birliğini sağlamlaştıran enternasyonal süreçlerin kesin rolünü, genel yasallıkları hiçe sayan «tek başına» yeni toplum kuruculuğuna, ulusal sosyalizm «model»lerine ilişkin çeşitli doktrinlerin tutarsızlığını en inandırıcı biçimde ortaya

(8) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 1, s. 118.

koyuyor. Partiler arasındaki ideolojik işbirliği sürecinde, hertürlü oportünizm ve revizyonizm belirtisine karşı Marksizm-Leninizmin arıklığı için ortak savaş gitgide daha da etkinleşiyor.

Kardeş sosyalist ülkeler emekçileri arasındaki dostluk ve çokyanlı enternasyonal ilişkiler, Sovyet insanların toplumsal-politik hayatının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Örneğin, Ukrayna'nın belirli bölgeleri ile sosyalist ülkelerin çeşitli bölgeleri arasında yakın ilişkiler vardır. Biz, özellikle Polonya, Çekoslovakya, Macaristan ve Romanyanın sınır bölgelerindeki yersel parti örgütleriyle ideolojik işbirliğinde belirli bir deney birikimi sağlamış bulunuyoruz. Ve bu işbirliğinde birbirimizin tarihsel kazanımlarını ve ulusal sorunun çözümündeki deneyini öğrenmenin, Marksizm-Leninizmin yaşamsal gücünü gösteren en edimsel ve inandırıcı kanıt olduğu noktadan hareket ediyoruz.

Memleketimizde ulusal sorunun başarıyla çözümünde edinilen olağanüstü zengin deney ve ulusal ilişkilerin daha ileri doğru geliştirilmesi, şüphesiz ki, SBKP'nin teorisi ve pratiğinin derin bir bilimsel temele dayandığına, yaşamsal gücüne ve etkinliğine tanıklık ediyor. Sosyalist, proletarya enternasyonalizmi zamanımızda, artık sosyalizmi ve komünizmi başarıyla kurmanın, dünya devrimci sürecini daha da derinleştirmenin, insanlığın sosyal ilerlemesini hızlandırmanın en önemli ideolojik-politik etkenlerinden biri halini almış bulunuyor.

Büyük Oktobr ve çağdaş devrimci pratik

Heronimo Ardeno Alvares

Arjantin Komünist Partisi MK Genel Sekreteri

Büyük Oktobr'un yıldönümünü kutlamak, biz komünistler için iyi bir gelenek, parti yaşamında kural gibi bir şey oldu. Bizler, bu kutlamayla, Rusya emekçi halkının destanlara yaraşır kahramanlığına saygımızı, Sovyet ülkesinin büyük başarıları karşısındaki hayranlığımızı belirtmekle kalmıyoruz. Büyük Oktobr'un fikirlerini, eylemlerini ve bundan çıkarılan dersleri bütün önemiyle belirtirken, bunu, yalnızca tarihsel geçmişi bilim açısından yeniden ortaya koymak için yapmıyoruz. Fikren ilk zafere ulaşan proletarya devrimine dönüşümüz, bugünümüzün ve yarınlarımızın devrim dâvasıyla ilgili özenimiz bakımından kaçınılmaz bir zorunluk oluyor.

1.

Her politik hareket, hele toplumu kökten değiştirme amaçlı devrimci hareket için, tarihsel yönelim sorunu olağanüstü önemlidir.

Bugün Lâtin Amerika geniş bir galeyan bölgesidir. Geniş emekçi ve diğer tabakalar yığınları, emperyalizme karşı direnişe, onun getirdiği esarete karşı savaşa aktif olarak katılıyorlar. Kıtada ulusal ve sosyal kuruluş savaşı giderek genişliyen ölçüler alıyor.

Şimdiki politikanın sorunları, kıtanın tek tek ülkelerinin ulusal hayatında bugünkü eğilimlerin, şu anda meydana gelen toplumsal güçler oranının, bu güçlerin etkileşme ve çelişmelerinin gerçekçi ve somut olarak değerlendirilmesini gerektiriyor. Fakat devrimci politika sözkonusu olurken bu da yeterli değildir. Devrimci mücadeleyi oluşturan sürekli eylemlerin etkinliğini öngören düşünce, evrensel-tarihsel ilerlemeyi belirliyen sağlam temele dayanmalı ve geniş ufuklara açılmalıdır.

Son yıllarda politik önemi çok büyük bir savaş geliştirildi. Bu savaş uluslararası ilişkilerde önemli bir dönümle sonuçlandı. Sözkonusu dönüm, devrimci savaşın koşulları ve sorunları üzerinde büyük bir etkisi olan birçok yenilikler getiriyor. Öyle ki, bugün ulaşılan aşamayı çağdaş tarihte belirli bir dönüm çizgisi olarak ele alabiliriz. Biz Lâtin Amerika'dan söz ederken, bu kıtanın politik yaşamına Küba Devrimi'nin ve kıtada yaygınlaşmakta olan yeni süreç boyunca halk yığınlarının ve toplumun en geniş katmanlarının yürüttükleri savaş sonucu olarak yaratılan değişimlerin getirdiği dönüşümü hiç bir zaman küçümsemiyoruz. Kaldı ki, zamanımızın

bütün temel sosyal-politik süreçleri ve düşünce akımları, dünya sosyalist sisteminin meydana gelmesi gibi, sömürge imparatorluklarını yıkan ulusal kurtuluş güçlerinin zaferi gibi çağdaş değişimlerin damgasını taşıyor. Bütün bunlar, dünyanın çehresini değiştiren ve tarihsel yönelim sorununun çözümünde her zaman kesenkes gözetilmesi zorunlu olan büyük olaylardır.

Tarihin ileri doğru hareketinde bu gibi olaylar, birbirinden yalıtlanmış olarak değil, sıkı bir karşılıklı ilişki ve etkileşme halinde bulunur ve böylece de çağın içeriği olma genel kavramında birleşirler. Marksist-Leninistler daima dünya gelişmesinin yaşanılmakta olan dönemi üzerinde böyle genelleseyici bir bakışa varmayı gerekli sayarlar, zira toplumsal ilerlemenin objektif olarak şartlanan ana eğilimi, onun ayırdedici çizgi ve yasallıkları ancak bu suretle belirlenebilir. Ve işte bu biçim yansıma, dünya çapında çağımızı kapitalizmden sosyalizme devrimci geçiş çağı olarak tanımlıyan ve uluslararası komünist hareketince kabul edilen karakteristiğin işlenmesine olanak vermiştir. Bilindiği üzere, bu sonuçlama, bu yargı, bizim stratejimizin temelinde yapıtaş rolü oynamaktadır.

Çağımıza bu gözle görülür reel karakteri veren Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'dir. Bu karakter artık altmış yıldır giderek artan bir belginlikle kendini gösteriyor. Büyük Ekim emperyalizmin dünya egemenliğine son verdi ve böylece de yeryüzünde yeni, sosyalist toplum düzeninin yerleşip pekişmesi pratik olarak sağlandı. Dünya iki karşıt sosyal sisteme ayrıldı. Günümüzde bu iki sistemin savaşı uluslararası hayatın omurgasını oluşturuyor, bütün ülkelerde ideolojik-politik havayı önemli derecede etkiliyor. Dünya güçler oranı sürekli olarak sosyalizmin yararına ve emperyalizmin zararına değişiyor. Artık insanlığın üçte biri sermaye egemenliğini devirmiş bulunuyor. Sömürge ve yarı-sömürgecilik sistemi can çekişiyor, Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri geniş halk yığınlarının baskısı altında yokolup gidiyor. Artık çağdaş tarihin gelişme yönünü emperyalizm değil, sosyalizm belirliyor.

Biz dünya sosyalist sisteminin her alanda gelişmesinin ve muazzam gücünün zamanımızın en önemli çizgisi olduğunu unutmuyoruz. Sosyalizmin, memleketimizde geniş halk yığınları üzerindeki büyük etkisini ve bu olayın devrim ve kurtuluş savaşı bakımından, bu savaşın perspektifleri bakımından ne büyük bir önem taşıdığını da unutmuyoruz. Hayat bizi buna inandırıyor. Fakat bu süreç, ancak çıkış noktasının Rusya'da gerçekleştirilen 1917 Ekim Devrimi olduğu açıkça anlaşıldığı takdirde, olanca tarihsel bütünlüğü içinde bilinçli kavranabilir. Çünkü artık oluşmuş ve ayrı sosyal sistemler içinde yerlerini almış bulunan devletlerin ekonomik güçleri, askersel potansiyelleri ve politik etkileri arasındaki bağının durmadan değişmesi olayını ele almak başkadır. Bu tarihsel savaşa henüz girmiş ve kendi devletinin kuruluş biçimlerini ve ekonomik

yapısını bundan sonra yaratacak bir ülkenin durumuna gereken dikkati göstermek çok daha başkadır. Ve biz, sosyalizmin toplumsal sistem olarak yenilmezliğinin ve sosyalizm için savaşta, ne kadar güç ve sürekli olursa olsun, üstün gelmekten başka bir sonuca varılamıyacağını gerçek kanıtını burada buluruz.

Büyük Ekim, dünya tarihinde, iktidarın bir daha dönüşü olmamak üzere emekçilerin eline geçmesiyle sonuçlanan ilk devrimdir. Doğal olarak bugün bunun başka örnekleri de vardır. Avrupa, Asya ve Latin Amerika'dan birçok halkların devrimci kazanımları, politik toplum yönetiminin hiç de sömürücü sınıfların ayrıcalığı olmadığını açıklık ve somutlukla gösterdi. Fakat hemen önemle belirtmeliyiz ki, tarihin başlıca yaratıcıları olarak proletaryanın ve emekçi yığınlarının rolüne yeni niteliği her şeyden önce Ekim Devrimi kazandırdı. Çünkü, sorun, sadece, bir memlekette, Rusya'da, emekçilerin toplumun kaderine buyruk olabilecek hale gelmeleriyle kalmadı, aynı zamanda bu devrimle tüm uluslararası işçi sınıfı hareketi daha yüksek bir basamağa yükseldi. Ve hareketin öncü, en bilinçli kesiminde, toplumu dönüştürmeyi ve sömürüden kurtuluşu, reformlar yoluyla, kapitalizmi «yetkinleştirme» ve onun otomatik olarak yıkılıp gitmesini beklemeye değil, politik savaşa aktif devrimci katılım yoluyla gerçekleştirme fikri sapasağlam yerleşti.

Dünyanın birçok ülkesinde komünist partilerinin kurulması, ve bunların işçi ortamında oportünist akımlardan kesinlikle ayrı ve uzak durmaları, Ekim Devrimi'nin zaferi sonucunda proletaryanın yeni bir biçimde bilince geldiği sınıf iradesini belirtiyor. Hareketimiz, XX. yüzyıl toplumunun devrimci enerjisinin en yüksek birikim ve örgüt biçimi, proletaryanın sınıfsal ideal ve menfaatlerinin gerçek ifadesi oldu. Biz, komünistlerin yükümlendiği bu politik ve sosyal misyonun doğruluğuna inancı, yine öncelikle Ekim deneyinden ediniyoruz. Çünkü Ekim'den çıkarılan iki yargı bugün her zamankinden daha günceldir. Birincisi, çağdaş devrimci hareket, çağın ortagöbeğinde yer alan sınıfa, yani işçi sınıfına yönelip dayanmadıkça, etkin olamaz ve üstün gelemez. İkincisi, bu sınıfın kendisi de, Marksist-Leninist partinin kişiliğinde bir savaşkan politik öncü tarafından yönetilmedikçe, devrimci olanaklarını bütünüyle gösteremez.

2.

Biz komünistler, devrimci gelişmede genel ve özeli diyalektiğini tamamiyle yansıtan biricik bilimsel görüş mevziinde yer alıyoruz. Bunun için, Ekim deneyinin bize sadece devrimin genel yasalarını öğrettiğini söylesek, her şeyi söylemiş olmalıyız. Bu deney bize aynı zamanda somut tarihsel ve ulusal durumun özel koşullarından doğruluk ve etkinliklerle yarar-

lanmayı da öğretiyor. Şüphe yok ki, Oktobr Devrimi'nin muazzam başarı ve kazanımlarını, bilimsel teoriyi, Marksizm-Leninizmi kılavuz edinmiş olan proletarya partisinin varlığına borçluyuz. Fakat Büyük Oktobr'un başarılarının en önemli nedenlerinden biri de, Bolşeviklerin, Lenin'in yönetmenliği altında çalışarak, Rusya'nın özelliklerini, şu veya bu aşamada devrimci sürecin çeşitli alternatiflerini büyük ölçüde dikkate almaları ve memlekette güçler oranını isabetle değerlendirmeleridir. Bolşevikler diğer halkların sömürü ve ezgiye karşı zengin savaş deneyini de gözönüne aldılar ve bundan da yararlandılar.

Özellikle dikkati çekmek istediğimiz bir nokta da şudur: Bu sorunun görülmesinde, işi çok defa sanki yabancı deneyden yararlanma olanakları sözkonusuymuş gibi alanlar vardır. Evet, ilkel kavramların çerçevesi içinde dönüp durdukça, kendi memleketimizde değil de, başka memlekette olup biten her şeyi yabancı saymaktan kaçınamayız. Ne var ki, bilimsel düşünce daha derinine bir bakış ve olgulara ad koyarken daha titiz ve eleştirel bir terim seçimi gerektirir. Bu durumda, bizce, yabancı deneyden söz etmek doğru değildir. Eğer kendimizi dünya devrimci işçi hareketinin ayrılmaz ve organik bir parçası olarak hissediyorsak, Büyük Oktobr *bizim* deneyimiz, ya da daha tam deyişle *bizim* tarihsel deneyimizin temelidir ve bu deney daha sonra sosyal özgürlük, sosyalizm ve komünizm savaşçısı diğer birçok kolların pratiğiyle zenginleştirilmiştir.

İşte Oktabr deneyinden yararlanma sorunu bu ışık altında ele alındığı zaman gerçek karakteriyle ortaya çıkar. Bu ışık altında sorun artık hareketimizin enternasyonal özlüğü sorununa, doğruluğu Oktobr'la ispatlanan ve daha sonra devrimci proletaryanın sayısız yeni kazanımlarıyla pekiştirilen genel hareket stratejisi sorununa dönüşür.

Bu strateji, Lenin'in, ilk büyük utkusu 1917 Oktobr Devrimi olan sosyalist devrim teorisinin ürünüdür. Bu teorinin uygulama alanının yalnız devrimci patlamaya yakın durumlarla sınırlı olduğu savını ileri süren doktrinler vardır. Bu doktrinlere göre, devrim dâvası, devlet egemenliğini ele geçirme amaçlı, bir defada olup biten bir çıkıştır. Gerçekteyse, V. İ. Lenin'in kanıtladığı ve Bolşeviklerin, işçi sınıfının ve geniş halk yığınlarının tarihsel pratikleriyle pekiştirdikleri gibi, sosyalist devrim az veya çok devamlı bir süreçtir, devrim akağına çekilmiş toplumsal güçlerin belirginliği ve ayrıklığı anlamında hiç de «arık» değildir.

Arjantin'in ulusal kurtuluşu uğrunda savaş, bütün Lâtin Amerikada enine boyuna yayılan güçlü kurtuluş hareketinin bileşen bir parçasıdır. Tekellere karşı yürütülen bu büyük savaşa şu veya bu derecede nice halklar, ülkeler ve hükümetler katılıyorlar. Anti-emperyalist mücadelede, işçi sınıfının ve emekçilerin yanı sıra, sivil meslek sahipleri ve askerler, din adamları, kentli ve köylü küçük ve orta burjuvazi geniş yığınları ve ulusal burjuvazi olmak üzere, proleter kökenli olmıyan en çeşitli güçler yer alıyorlar.

Bütün kıtada ve aynı zamanda Arjantin'de yaygınlaşan gayet karmaşık politik süreç içinde, bizim genel prensiplerimize dört elle sarılmamız ve aynı zamanda kurtuluş hareketini geliştirmeye elverişli bütün somut olanaklardan elden geldiğince yararlanmaya çalışmamız gerekiyor. Bu da kıtamızda devrimci güçlerin durumlarını güçlendirmek, halk yığınlarının politik deneyini zenginleştirmek, sağcı kuvvetleri izole etmeye çalışmak, ulusal ve sosyal kurtuluşumuzun baş düşmanları olan emperyalizme, oligarşiye ve büyük sermayeye karşı yoğun bir ileri harekete geçirmek anlamına gelir.

Daha Oktobr Devrimi'nden önce, V. İ. Lenin, dünyanın sosyalist temeller üzerinde yeni baştan kurulmasının «yıllar yılı savaşlardan, aralarına burjuva düzeninin karşı-devrimci çırpınışlarının gireceği birkaç baskı döneminden oluşacağı»⁽¹⁾ni belirtiyordu. ⁽¹⁾ Lenin, çağdaş sosyal devrimi «kendine özgü bütün körünançlarıyla küçük burjuvazinin bir bölümünün devrimci patlamaları dışında, bilinçsiz proleter ve yarı-proleter yığınların pomeşçikler tarafından uygulanan ezgiye, kilisenin zulmüne, monarşik, ulusal vb. ezgilere karşı hareketi dışında ...» ⁽²⁾ gerçekleştirmenin olasılığı gibi düşünceleri kesinlikle reddediyordu. Bundan ötürü, bugün, bizim için Oktobr pratik deneyinin, yani çok çeşitli sınıfsal, demokratik ve kurtuluşçu hareketleri proletaryanın yönetimi altında birtek devrimci mücadele selinde birleştirmenin örneği olan deneyin, zamanla hiç de azalmıyan bir önemi vardır.

Örneğin, benim memleketimin somut koşullarında bu deney olağanüstü değerlidir. Partimiz, Arjantin'de 1973 yılında gelişen kurtuluşçu demokratik süreci tamamiyle destekliyor. Bugün, bütün sorun, bu sürecin, kurtuluş güçleri tarafından açılan gediği tıkama, oligarşinin ve tekelci konsernlerin memnun olmadıkları şimdiki hükümete (bizim belirttiğimiz bütün zayıflık ve yetersizlikleriyle) elden geldiğince güçlükler çıkarma çabasında iç ve dış gericiilik tarafından durdurulmasına yol vermemektir. Devlet makinesinin bazı önemli halkalarında olduğu gibi, bunun dışında da uç verdiği görülen sağ tehlike büyüktür. Bu tehlike memleketin demokratik çevrelerinde ciddi bir endişe uyandırıyor. Ulusal ekonomide sağlam mevzilere yerleşmiş bulunan tekeller ve oligarşi, her zaman olduğu gibi, memlekete ve halka karşı komplolara yeltenecek ve hâlâ sahip oldukları iktidar kaldırma ellerinden çekilip alınmadıkça, şimdiki hükümetin durumunu tehdit eden ciddi bir tehlike olarak kalacaklardır.

Partimizin XIV. Kongresi, bugünkü hükümeti ulusal-reformist burjuva hükümeti olarak nitelendirirdi. Kongre, aynı zamanda, Komünist Partisinin bu hükümetin düşürülmesi peşinde olmadığını ve bunda yarar görmediğini belirtti. Ve partinin, halk yığınlarında politik bilinçlenmeyi yükseltme baki-

⁽¹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 27, s. 57.

⁽²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 30, s. 54.

mından yararlı olabilecek bütün sorunlarda kendi görüş ve tutumunu peşinen kesinlikle belirlemiş olarak, hükümet programındaki olumlu tedbirlerin hayata geçirilmesi için savaşıacağı bir daha açıkladı.

Şimdiki hükümet, ana problemlerin çözümünü hedef tutmasa bile, yine de oligarşinin ve tekellerin çıkarlarını adamakıllı sarsacak bir tasarıyı gerçekleştireceğini vaadediyor.

Biz ancak geniş halk yığınlarının yürüttükleri savaşta güçlü bir atılımın, yalnız sözkonusu vaatlerin yerine getirilmesini değil, memlekette başlamış olan sürecin daha ileri gelişmesini de etkileyecek kesin bir etken olabileceğini anlıyoruz.

Fakat iktidardaki burjuvazi tarafından yapılan reformlara gelince, biz bunları, halk yığınlarının, kentten ve köyden, oligarşiye ve tekellere karşı olan bazı küçük ve orta burjuvazi çevrelerinin yürüttükleri çetin savaşın sonucu sayıyoruz. Burada, işçi sınıfına, halk yığınlarının yardımıyla ulusal ve sosyal kurtuluş sürecine hız verebilmek, bu suretle de memlekette güçler oranını değiştirebilmek için, bu reformlardan araç olarak, destek ve kaldıraç olarak ustalıkla yararlanma ödevi düştüğünü düşünüyoruz. Bu arada, köklü reformlara götüren biricik yolun çetin sınıf savaşından geçtiğini söyleyen Lenin'in öngörüsünü de unutmuyoruz.

Memlekette azgın terör ve kıyıcı eylemlerdeki tırmanış, gerçekten her gün demokratik güçlere darbeler indiriyor. Bu kıyıcılık, tekeller, büyük sermaye ve toprak ağalığı oligarşisi tarafından hazırlanan global taarruz plânının bir bölümüdür. Ortadaki apaçık gerçek şudur: Bu üç başlı gerici, memlekette kendi politik egemenliğini yeniden kurmak için mücadele etmekte, bu maksatla ilerici anti-emperyalist akımları iktidardan yavaş yavaş uzaklaştırmak isteyen kuvvetler için en elverişli koşulları yaratmaya, kurtuluş sürecini durdurmaya, ya da anayasal düzeni silip süpürmek üzere Pinoçet tipi bir hükümet darbesine özenen isyancı elemanlar için ortam ve fırsat hazırlamaya çalışmaktadır.

Bu durum, Arjantin demokrasisinin hükümet ve hükümet-dışı çevrelerinin önemli toplumsal-politik güçleri arasında ciddi bir endişe uyandırıyor. Bizim ödevimiz yalnızca bu endişeyi geniş yığınlar arasına götürmek değil, memleketin ilerici güçlerinin her ahvalde ve düşmanın harekete geçebileceği her kesimde acı sürprizler karşısında kalmamaları için, bu yığınları her şeyden önce hazırlamak ve örgütlemektir.

Kitamızın yurtsever güçleri, Şili Pinoçet'lerinin kıyıcı eylemlerinden gereken deneyi ve ibret derslerini çıkarabilmelidirler.

Memleketimizde, hazırlanmakta olan gerici komponun yolunu kesebilecek kadar kümeli demokratik güçler ve büyük olanaklar vardır. Fakat bizim azimle çalışmamız, bütün dikkatimizi bu büyük olanaklara örgütsel

biçimini verme ve bunları en geniş eylembirliğine yöneltme işi üzerinde yoğunlaştırmamız gerekmektedir.

Memlekette özellikle Peronizmin liderinin ölümünden sonra meydana gelen ciddi durum karşısında, Komünist Partisi ve nice politik güçler ve hareketler, aynı zamanda çeşitli toplumsal-demokratik çevreler, şimdiki anayasa düzenini, demokratik hak ve özgürlüklerin dokunulmazlığını savunmak, tehlikeye düşen ulusal kurtuluş sürecinin daha ileri gelişmesini sağlamak amacıyla, aralarında azami bir anlaşmaya ulaşmaya hazır olduklarını açıkça ifade ettiler.

Arjantinde, Komünist Partisinin de dahil bulunduğu sekiz politik parti, yakın geçmişe kadar, general Peron'la ve onun hükümet üyeleriyle periyodik olarak karşılaşp, memleket menfaatlerine ilişkin genel problemleri görüşmüşler ve bunu bir pratik haline getirmişlerdir. İşte bu pratik gereğince, Ağustos ayı başında, Peronist Parti Başkan Yardımcısı, Cumhurbaşkanı Bayan Mariya Estela Martines de Peron'un tavsiyesiyle, bütün politik partiler, çeşitli yığınsal örgütler ve halk hareketleri temsilcilerini bir toplantıya çağırırdı. Büyük önemi olan ve yukarıda sözü geçen program karakterli kararları kabul eden bu toplantıya, bütün politik partiler, Genel Emek Konfederasyonu, Sanayiciler Genel Konfederasyonu, «Arjantinliler Ulusal Kongresi» hareketi vb. katıldılar.

Şimdi sağcı Peronistler, programsal görüşlerde daha fazla yakınlaşma yolları aranmasını sabote ediyor ve böylelikle, memlekette bir hükümet darbesine ve anayasal düzeni yaketmeye özenen gericiğin manevralarına karşı daha büyük ölçüde bir eylembirliği sağlanmasına engel oluyorlar.

Sözü geçen kararlar ruhunda hareket eden partimiz, şimdi, demokratik ve anti-emperyalist güçlerden oluşacak bir ulusal koalisyon hükümeti kurulması fikrini ön plâna sürüyor. Bunun için ciddi nedenler ve koşullar vardır. Bu nedenler ve koşullar, bir yandan, memlekette ulusal kurtuluş amaçlı geniş bir yurtseverler cephesi kurulması olanaklarına da açıktır.

Doğmakta olan birlik çerçevesi içinde elbette sınıfsal çelişkilerin, fikir çatışmalarının da yeri vardır. Partimiz, tutum ve görüşlerinde bağımsızlığını tamamen korumaktadır. Biz, diğer partiler ve toplumsal güçlerle diyalogumuzun politik bakımdan verimli olabilmesi, kendileriyle tartışma ve anlaşmalarla yapacağımız işbirliğinin etkin olabilmesi için, bu bağımsızlığın ilkesel bakımdan gayet önemli olduğu kanısındayız.

Bizim bugünkü çalışmamız, devrim saatini bekleyiş dönemi içinde geliştirilen geçici bir eylem, bir oyalama sayılabilir mi? Hayır! Biz, bunun, şimdiki koşullarda doğrudan doğruya devrimci çalışma olduğu kanısındayız, zira burada proletarya yığınlarının politik bakımdan canlandırılması, demokratik güçlerin aynı düşünce ve hedef bayrağı altında toplanması

ve anti-emperyalist savaşın derinleştirilmesi s3zkonusudur. B3t3n bunlar olmadık3a da, Oktobr deneyinin kanıtladığı gibi, k33kl3 sosyal devrimi başarabilecek biricik g33ç olan 33ę3nluğ3n yaratılması d3ped3z olanak-sızlaşır.

3.

Toplumsal gelişmenin, Oktobr Devrimi s3reci boyunca s3z g3t3rmez bi3imde doğrulan yasalıklaılarından biri, s3m3r3c3 sınıfların, iktidarı ve ayrıcalıklarını yitirme reel tehlikesi karşısında direniş enerjilerini iki kat artırmalarıdır.

Devrim Rusyası, Kornilov İsyanı, Beyaz Ordular, karşı-devrimci ayaklanmalar, emperyalist m3dahaleler gibi fel3ketler yaşadı. Gericiliğin bu kuduz direniş 3izgisi, Hitlerci Rayh'ın kıyıcı saldırılarıyla, ABD'nin Viyetnam'daki cuntasının insanlık-dışı cinayetleriyle devam ettirildi. B3t3n demokrasi ve ulusal 3zg3rl3k kurumlarına, demokratlara ve yurtseverlere zerrece insafı olmıyan bu politikanın ilk kurbanları daima kom3nistler olmuşlardır. şili'de, Uruguay'da, Brezilya'da, Paraguay'da ve diğer memleketlerde nice yoldaşımızın bug3nk3 yazgısı, bir acı hatıra, gericiliğin sırf s3m3r3c3 sınıfların egemenliğini korumak i3in eli titreme-den işliyebileceği cinayetlerin sınırı olmadığı ger3eğini tekrarlıyor.

Biz kom3nistler, sırtını zengin kaynak ve olanaklara dayayan tehlikeli bir d3şmanla boğuşuyoruz. Bu d3şman, devrim s3recini yavaşlatmayı ve durdurmayı ama3layan kıyıcı 3ırpınışlarında, hi3 bir şeyi esirgemez ve hi3 bir k3t3l3kten geri durmaz. Bizler, kurtuluş savaşı boyunca, bir3ok g33cl3kle karşılaşacağımızın, k3rd3ę3m olmuş nice karmaşık ve 3elişik durumların i3inden 3ıkmak zorunda kalacağımızın g3nden g3ne daha 3ok bilinciıe varmamız gerekiyor. Başarılarımızın ve g3c3m3z3n asıl g3ven-cesi, bizim d3ř3nce ve y3ntemimizde, anti-emperyalist savaşa en değişik bi3im ve d3zeylerde katılmakta olan geniş halk yığınlarını ve b3t3n toplumsal z3mreleri seferber etme ve 3rg3tleme h3nerimizdedir.

Doğaldır ki, gericiliğin en kaba zorbalığa başvurması, devrimci savaş sorunlarının karmaşıklığını artırıyor. Ama bu 3mitsizliğe d3şmeyi gerektirmez. Sağcı kuvvetlerin CIA tarafından arkalanıp teşvik edilen a3ık eylemleri, halkta hoşnutsuzluk ve galeyan uyandırıyor. Bizim 3devimiz, bu hoşnutsuzluk ve galeyanı, demokrasiyi savunmaya y3nelik bilin3li bir eylem haline getirmek, aşırı gericiliğe karşı savaşı bir ulusal birlik etkenine, emek3iler i3in bir politik eğitim okuluna d3n3řt3rmektir.

Arjantin'de bug3nk3 durum, en yakın hedef olarak, gerici elemanların

tasarladıkları komplonun yığın hareketleriyle suya düşürülmesine, hükümetin içinde ve dışında ulusal kurtuluş için savaşıyan yurtsever güçlerin mevzilerinin takviyesine, bütün yurtsever güçlerin ortak demokratik görüş ve kanılar temeli üzerinde birleştirilmesine yönelmemizi gerektiriyor. Fakat biz, bu savaşın kazanılmasının, henüz memleketin bütün ulusal ve sosyal problemlerinin çözümü anlamına gelmeyeceğini biliyoruz. Orta gelişimli kapitalizmiyle Arjantin'de, diğer birçok Lâtin Amerika devletinde olduğu gibi, sınıfsal uzlaşmaz zıtlıkların keskinleşmesi kaçınılmazdır. Bu objektif etken, bizim politikamız için daima yol gösterici olacak, bizi hertürlü reformist, oportünist akımlardan ayıran kavşağı belirleyecektir.

Şunu da belirtmeliyiz ki, Ekim'den sonraki çağda, emperyalizmin gözünde reformizm daha başka bir değer kazanmıştır. Emperyalizmin nice ideolog ve politikacıları, Ekim'den çıkarılan dersleri, Rusyada devrimci patlamanın başlıca ve biricik nedeninin, ülkenin oransal ekonomik geriliği ve halkın asıl yığınının yoksulluğu olduğu anlamında yorumladılar. Ve bundan da, belirli maddi ödünler vermek suretiyle devrimden kurtulunabileceği sonucunu çıkardılar.

Biz, emperyalizmin bu tür politikasının perspektifsizliğini, buna temel olan doktrinin saçmalığını açıkça görebiliyoruz. Devrimi oluşturan ekonomik gerikalmışlık değil, yığınların yoksulluğu da değildir. Onu, kapitalizm koşullarında ekonomik gelişmenin, yumuşatmak şöyle dursun, daha da sertleştirdiği sosyal uzlaşmaz zıtlıkların keskinliği doğurur. Kısacası, Rusya, gerikalmışlığın simgesi olduğu için değil, kapitalist gelişmede bir tek sıçrama bu düzenin toplumunda sınıfsal ve diğer çatışmaları son derece kızıştırmaya yettiği için, sosyalist devrimin vatanı oldu.

Şu var ki, burjuva-reformist hayallerden kuvvet alan politikanın suya düşmeye hükümlü olduğunun bilincine varmamız, bunun gizlediği tehlikeye göz yummamızı gerektirmez. Bu politika toplumun katmanlarını ve bu arada emekçileri de şaşırtabilir ve şaşırtmaktadır. Bu cümleden olarak, onları, «sosyal partnörlük» gibi sahte şiarlarla aldatmakta, bir an önce elde edilebilecek ekonomik kazanımları her şeyin panzehiriymiş gibi göstererek, gerçek menfaatlerini gürültüye getirmektedir. Tek sözle, sömürücülüğe karşı savaşı güçleştirecek bir iklim yaratmaya çalışmaktadır. Burjuva reformizminin içyüzünün açığa vurulması, işçi çevrelerinde bütün buna yakın akımların kesinlikle eleştirilmesi, bizim koşullarımızda, Ekim Devrimi'ne hazırlık sürecinde Bolşeviklerin oportünizme karşı direnç gösterilmesine önem verdikleri kadar önemli ve güncül bir sorundur.

Emperyalizmin global stratejisinde, keza tek tek ülkelerde emperyalizm ajanlarının politikasında, devrimci hareket saflarına nifak sokma denemeleri önemli bir yer alıyor. Emperyalistler ve gericilik, devrimci güçlerin sıkı topluluk ve birliğini bozma çabasıyla, bir yandan da milliyetçiliğe

belbağlıyor, dünyanın sosyalist olmayan kesiminde toplumsal hayata sinmiş olan sınıfsal çelişkileri örtbas etmeye çalışıyorlar. Öte yandan, emperyalist propaganda, sosyalist düşüncelerin geniş yığınlar arasında yaygınlaşarak kafalara işlediğini gördükçe, «kendine özgü» devrim yolları ve sosyalizm «ulusal model»leri sözkonusu olmak koşuluyla, bazan kendisi de devrim ve sosyalizmden bahsetmeye kalkıyor.

Pratiğin gösterdiği üzere, emperyalizm ve gericilik, küçük burjuva «devrimciliği» etkisine kapılmış çeşitli grupların, yani körükörüne ve gayet tehlikeli çıkışların etkinliğine güvenmeye ve yalnız bireysel veya grupsal terör metotlarına dayanmaya yatkın olanların serüvenci duygu, düşünce ve eylemlerinden kendi çıkarlarına yararlanmayı öğrenmişlerdir. Bu gibi aşırı-sol gruplar, işçi sınıfının, köylülerin ve geniş halk yığınlarının büyük mücadelesinden koparak, gözden düşmekte, kendi kendilerini sifıra indirmektedirler. Onların büyük palavralarla dile getirmeye çalıştıkları görüşleri de, ulusal kurtuluş hareketini sosyalist ülkeler topluluğuna karşıkoymak amacını gütmektedir.

Bütün bunlar, komünist ve işçi partilerinin 1969 yılında yaptıkları Uluslararası Danışma Toplantısı'nın vardığı şu yargının ne kadar önemli olduğunu bir kez daha belirtiyor: «*Anti-emperyalist savaşın perspektifleri bakımından, sosyalist sistem ile işçi ve ulusal kurtuluş hareketi arasındaki bağlaşıklığı güçlendirmenin birincil bir önemi vardır.*» ⁽³⁾ Sorun, yalnız bu teorik doğruluğu söz götürmez tezin, devrimci hareketi parçalamayı amaçlayan sahte görüşlere karşı konulması değil, her şeyden önce pratikte de buna göre bir eylem çizgisi izlenmesidir. Arjantin komünistleri, sözcelişi, emperyalistlerin memleketimizi ve tüm Lâtin Amerikayı Sovyetler Birliğinden, öteki sosyalist topluluk devletlerinden ve kardeş Küba'dan yalıtma çabasıyla yarattıkları kordonu yarıp çıkmak için kesinlikle savaşmaktadırlar. Bu alanda artık elde edilmiş bulunan başarılar, Arjantin'in ulusal bağımsızlığını güçlendirmenin ve sosyalist ülkelerle temaslarını geliştirmenin, hep aynı sürecin birbirine sınıksız bağlı iki yanı olduğunu elle tutulurcasına göstermektedir.

Partimiz, bütün eyleminde, halen önünde duran ve ulusal politik durum ve koşulların bugünkü özelliklerine bağlı olan ödevler ne kadar kendine özgü, bunların çözümü de ne kadar ayrı biçimlerde olursa olsun, yine de bütün varlığıyla dünya komünistler ordusunun bir kolu olduğu ve olmaya devam edeceği anlayışını kılavuz edinmektedir. Yürütmekte olduğumuz savaş da, Lâtin Amerikanın diğer halklarının devrimci mücadelesinin, bütün dünya devrimci hareketinin ayrılmaz bir parçasıdır.

(3) «Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı. Moskova, 1969.» S. 32.

hükümeti (leybrist) kurulmasıyla yetinmek zorunda kalındı. Bu da yine bu yılın güzünde erken seçimlere gidilmesine yol açtı.

Memlekette kriz durumlarının keskinleşmesi, enflasyonun ve vergi yükünün artması, sosyal gereksinimler için verilen kredilerin azaltılması, tekellerin kazançları eylemde sınırsız olarak yükseltilirken iş ücretlerinin dondurulması gibi hususlar, tümüyle, emekçilerin savaşının şiddetlenmesi sonucunu, grevlerin ve diğer yığınsal çıkışların sıklaşması sonucunu doğurdu. Komünistlerin bu savaşa aktif olarak katılmaları, emekçi halkın menfaatlerini fedakârca savunmaları, komünist partilerinin itibarını artırdı, sendikalarda ve işçi sınıfının diğer örgütlerindeki katılım ve etkilerini güçlendirdi. Komünistler, böylece, işletmelerde, işçi ve hizmetlilerin asıl çalışma ortamında eyleme azami ölçüde önem verirken, savaşın *parlâmenter* yönünde de çabalarını azaltmadılar. Bu alanda, yenilgilerin ve başarısızlıkların yanı sıra, gelecek için ümit verici bazı başarılar da elde edildi.

Bazı kanıtlar

1960 yılından beri Folketing'de üyesi olmıyan Danimarka Komünist Partisi, 110 bin oy (% 3,6) kazanarak 6 adayının seçilmesini sağladı ve bu suretle bariyeri (oyların % 2'si) başarıyla aştı. Belçika Komünist Partisi, oyların % 3,75'ini kazanarak, 5 üyesiyle parlâmentoya girdi. Büyük Britanya Komünist Partisi Şubat seçimlerine 44 adayla katıldı. Bunların hiç biri seçilmedi, ancak bir tanesi kanunla belirlenen asgari oy haddini sağ-lıyabildi (% 12,5).

Açık tutarsızlık

Seçimlerden çıkanlar ibret derslerinin değerlendirilmesinde, *i. Koks*, Büyük Britanya Komünist Partisinin emekçiler arasında gitgide artan itibar ve etkisiyle, parlâmento seçimlerinde çok az oy alması arasındaki belirgin tutarsızlığa dikkati çekti. İşletmelerde ve madenlerde, sendikalarda ve diğer yığın örgütlerinde bir hayli itibarı olan ve milyonlarca işçiyi yığınsal eyleme çıkarabileceğini ispat etmiş olan parti, seçimlerde yalnız yirmi-otuz bin oy alabiliyordu. Bu belki de Büyük Britanya'da politik hayatın en garip ve çelişkili çizgisiydi. Zira, Büyük Britanya Komünist Partisi'nin düşmanları bile, komünist adayların aldıkları oy sayısının, partinin gerçek politik etkisine kıyasla gayet az olduğunu görüyorlardı. Bu düşmanların, Komünist Partisinin gerçekten politik etkisi olduğunda kuşkuları yoktu, zira gerek tutucular, gerekse sağcı leybristler, yürüttükleri seçim kampanyasında Britanya'da «komünizm tehlikesi» yaygarasını elden bırakmamış ve «her karyolanın altında bir kızıl aranması»nı salık vermişlerdi. Hal böyleyken, komünistlerin aday gösterdikleri illerde, her yüz seçmenin ancak bir

tanesi onlara oy vermişti. Bu durum, Britanya Komünist Partisini çok dü-
şündüren bir ciddi problem doğurdu.

*1. Koks, bu durumun nedenlerini çözümlemeye çalışarak, öncelikle, Büyük Britanya'da işçi hareketi gelişmesinin tarihsel özelliklerini belirtti. Memlekette, Leybırst Parti, bu gelişme ve özellikler sonucu olarak, esas itibariyle, emekçi seçmenlerin menfaatlerinin temsilciliğini kendi teke-
line almış bulunuyor. Leybırst Partiye, geleneksel olarak, sendikaların sözcüsü olarak, ekonomik ve politik haklarını savunma aracı olarak ba-
kılıyor. İkincisi, Büyük Britanya'da tüm seçim sistemi, egemen sınıfların
gayet işine gelen iktidarda nöbet değiştirici iki parti sistemini korumayı
hedef tutuyor. 1924 yılına kadar bu sistemin bileşen iki elemanı tutucular
ve liberaler, o yıldan beri de tutucular ve leybırstlerdir. Her iki partinin
liderleri de, elden ne gelirse yapıp, iktidar «koltuk»una bir başkasını oturt-
mamayı başlıca kaygı ediniyorlar. Durumun üçüncü nedeni de, seçim
kanunlarının demokratik olmayışdır. Yürürlükte olan ve nispi (oransal)
çoğunluğu esas tutan çoğunluk sistemi («final kordelâsını kim önce ge-
çerse» prensipine dayanan sistem) gereğince, rakiplerinden bir tek oy
fazla alan aday seçilmiş sayılıyor. Pratikte, bu mekanizma, illerde çoğu
kere oyların daha azını aldıkları halde parlâmento üyeliği kazanan gele-
neksel partilere üstünlük veriyor. Parlâmentoda üyelerin yarısından çoğu-
leybırst veya tori (muhafazakârlar) —, gerçekte azınlığın vekilleridirler.*

Harç mı, haraç mı?

Her adayın peşinen 150 sterlin yatırmasını öngören «seçim harcı» sis-
temi de, gerçekte küçük partileri hedef tutan bir yasak niteliği taşıyor.
Aday, ilde kullanılan bütün oyların sekizde birini alamazsa, harç geri
verilmiyor ve böylelikle cezaya, daha doğrusu haraca dönüşüyor. «Harç»
sisteminin ne demek olduğunu şu hesap apaçık gösteriyor: Eğer Komü-
nist Partisi 635 seçim ilinin hepsinde aday gösterecek olursa, yalnız
«harç» olarak aşağı yukarı 100 bin sterlin, ya da çeyrek milyon dolar
yatırması gerekecektir. Kaldı ki, seçime katılmanın gerektirdiği harcamalar
yalnız bundan da ibaret değildir. Peki, olanakları mütevazı ölçüleri geç-
miyen işçi sınıfı partisi bu kadar parayı nerden ve nasıl bulur?

Britanya'da seçim sisteminin adaletsizliğinden vaktiyle yalnız komünist-
ler yakınıyorlardı. Ama şimdi bu adaletsizliği burjuva liberal partisi de
sırtında hissediyor ve yakınıyor. Son seçimlerde liberaler 6 milyon oy
aldılar (muhafazakârlar 12 milyon), buna karşılık parlâmentoda ancak
14 sandalye kazandılar (muhafazakârlar 296). Demek ki, parlâmentoya
bir temsilci sokabilmek için liberallere ortalama 400 bin oy gerekli olu-
yor, amma muhafazakârlara 40 bin oy yetip artıyor!

Memlekette adalet gözeten bir nispi seçim sistemi uygulansaydı, bugün parlâmentoda en az 10–12 komünist milletvekili bulunabilirdi. Zira belediye seçimlerinde Büyük Britanya Komünist Partisi, özellikle İskoçya ve Gal'de birçok kurul üyesi seçtirmeye muvaffak oldu. Bundan ötürü, Komünist Partisinin demokrasi uğrunda verdiği savaş, aynı zamanda seçim sisteminin demokratikleştirilmesi gibi bir somut hedefi de içermektedir.

İ. Koks ayrıca şunları belirtti: Avam Kamarası'nda komünist üye yok, ama bu, partimizin parlâmentodan izole durumda olduğu, onun eylemine etki yapmadığı anlamına gelmez. Biz parlâmentoda birçok leybrist üyeyle, özellikle sollarla ilişkiliz. Onlarla karşılaşmalar yapabiliyor, yaşımsal güncel sorunlarımızı görüşebiliyor, şu veya bu girişimden söz edebiliyoruz. Leybrist Partinin kendi günlük gazetesi olmadığı için, bu üyelerden bazıları «Morning Star» gazetesiyle sürekli işbirliği yapıyorlar.

Unutmamak gerek ki, son seçim kampanyasında Komünist Partisinin genel politik hedefi, muhafazakârların yenilgiye uğratılmasına, iktidardan uzaklaştırılmasına, işçi aleyhtarı kanunları kaldırabilecek ve ilerici bir politika güdebilecek olan leybrist hükümetinin işbaşına getirilmesine yardım etmekte. Demek ki, geniş plânda düşüncecek olursak, seçim kampanyasının sonucu, genellikle, politikalarının yalınkat oluşu ve kararsızlığı yüzünden leybristler Kamara'da çoğunluğu elde edememiş olsalar bile, ümitlerimizi boşa çıkarmadı. Gerçi, kendi adaylarımızın seçilememiş olması hiç de memnuniyet verici değildi, amma yine de Komünist Partisinin etkisi, son yıllarda memleketin politik hayatına nasıl yansdıysa, bu seçimlerin sonuçlarına da öylece yansdı.

Büyük Britanya Komünist Partisinin, parlâmentoda üyesi olmasa bile, hem yasama organları, hem hükümet politikası ve hem de «Meclis koridorları»ndaki şimdiki değişimler üzerinde etki yapabilmek üzere, parlâmento dışında yığınsal bir savaş örgütleyip geliştirmeyi başardığını kimse inkâr edemez.

Yapılan görüşmeler, yalnız Büyük Britanya'da değil, Belçika ve Danimarka'da da, belki o kadar göze çarpar biçimde olmasa da, komünist partilerinin seçimlerdeki başarıları ile memleket politik yaşamındaki gerçek yerleri arasında belirli bir tutarsızlık olduğunu gösterdi. J. Terf şöyle dedi: Objektifliğe ters düşme tehlikesinden uzak olarak diyebiliriz ki, Belçika Komünist Partisi'nin reel etkisi, sayıca varlığının kat kat üstündedir. Burjuva çevreleri bile bu kanıdandır. Bundan ötürü de, Belçika Komünist Partisi'ni politik bakımdan yalıtma yolundaki bütün denemeler başarısızlığa uğramaktadır.

Bir yandan, komünistlerin sözcüleri sendikalar içinde durumları güçlenirken, belediye veya parlamento seçimlerinde benzeri bir başarı göstermemeleri gibi paradoksal bir durum göze çarpıyor. Sendika yöneticiliği görevlerine seçilmede en geniş ölçüde desteklenen nice tanınmış emekçi önderi, genel seçimlerde aday olarak çoğu kere büyük bir başarısızlığa uğruyorlar. Bu durum, seçmenlerin ve giderek işçilerin önemli bir bölümünün, bu gibi adaylara verilen oyları «yitik» saymalarından ileri geliyor.

Bilindiği üzere, bu olguyu ilk defa bundan 80 yıl kadar önce F. Engels tespit etti. Engels şöyle der: Burjuva seçim sistemi koşullarında, iki ana partiden birinin adayına verilmeyen her oy «bir çeşit yitik sayılıyor. Amerikalıysa, İngiltere'nin yaptığı gibi, kendi devleti üzerinde etki yapmak ve oyunu rüzgâra kaptırmamak istiyor.»⁽²⁾

Ib Nörlund dedi ki: Biz, Danimarka komünistleri, «yitik oy'un ceremesi»ni bir hayli açıklıkla hissediyoruz. Bu, hem seçmenlerin bir kısmının iyiniyetle aldanmalarının, hem de parlâmentoda güçlü bir komünist grubun yer almasından korkan çevrelerin kötüniyetli propagandasının sonucudur. Komünistlere sempatici seçmenleri adresliyen bu propaganda kendine göre «pratik» kanıtlar ileri sürüyor, «komünist aday nasıl olsa seçilmeyecek, senin oy'un havaya gidecek; hattâ parlâmentoya birkaç komünist milletvekili girse bile, bu hiç bir şey değiştirmeyecek» diyor. Peki, böylesine kıyıcı propagandaya nasıl ve neyle karşı konulur? Birincisi, partimizin yığınlar arasındaki çalışmalarını iyileştirmek, komünist milletvekillerinin (azınlık durumunda bile) parlâmentoda oynayabilecekleri olumlu rolü açıklamak gerekir. İkincisi, komünistlerin, olanağını bulabildikleri yerde, parlâmento kürsüsünden emekçiler yararına, onların isteklerini savunma yönünde en aktif biçimde yararlanmaları gerekir. Böyle bir çaba, düşman propagandanın yolunu kesmede her sözden daha etkili olacak ve seçmenleri komünistlere oy vermenin hiç bir suretle «oy'u rüzgâra kaptırmak» olmyacağına inandıracaktır.

J. Terf şunları söyledi: Belçika'da da bazıları şöyle düşünüyorlar: «Komünistlerin parlâmentoda 5 milliyetvekili var. Bunların 7 veya 8 olması hiç bir şey değiştirecek değildir.» Böyle ilkel ve gerçekte bozguncu düşünüş, ne yazık ki, bazı seçmenlere, özellikle orta tabakalardan olanlara akla uygun görünüyor. Bana kalırsa, bizim koşullarımızda, bu gibi yargıların yarattığı ruh halini gidermenin en iyi yollarından biri seçimöncesi bağlaşımlardır. Belçika'da bu yolda artık nice belediye seçimlerinde edinilmiş olumlu bir deney vardır. Ve bu deney, eğer söz konusu bağlaşıma ciddi politik güçlere dayanır, iradeci karakterden azat ve gerçekçi bir içeriğe

(2) K. Marks ve F. Engels, *Eserler*, c. 39, s. 149.

sahip olursa, mutlaka iyi sonuçlara ulaşıldığını gösteriyor. Politik bakımdan, böyle bir birlik kendisini meydana getiren bölümlerin yalın toplamından her zaman daha güçlüdür.

İ. Koks şunları belirtti: Büyük Britanya Komünist Partisinin seçimlerdeki başarısızlığı, elbette, İngiliz işçilerinin anti-komünist duygu ve düşüncelerle hareket ettikleri anlamına gelmiyor. Başarısızlığın böyle bir şeyden ileri geldiği düşünülemez. Ama, çoğu kere, işçi seçmen, oy'unu komünist adaya verdiği takdirde, bunun belki de leybirist adayın kaybetmesine yardımcı ve ensonu bir tutucu adayın kazanmasına destek olabileceğini düşünüyor. Şimdiki seçim sisteminde böyle bir tehlike olmadığı da söylenebilir.

Başka türlü bir ruh hali daha var. Ben, İngilteredeki geçerli deyimimle «seçim ajanı» (propagandacı) olarak çalışmalarımda, böylesine kendim rastladım. Bir komünist aday için ajitasyon yaptığım sırada, yanıma birçok işçi geliyor ve soruyorlardı: «Biz, salık verdiğiniz aday yoldaşınızın iyi bir savaşçı olduğunu biliyoruz ve her gün emekçilerin menfaatlerini savunduğuna da inanıyoruz. Ama onu ne diye parlâmentoya gönderelim? Sizin komünistiniz burada gereklidir bize. Parlâmentoda çene çalmakla varсын leybirist dostlar uğraşsınlar. Buna zaten de alıştırtılar.» Bu elbette dar ve sendikalist bir düşünüş tarzıdır. Fakat böyle bir düşünüş tarzı vardır ve leybiristlerin yararına etkili de olmaktadır.

İ. Koks, seçim blokları ve hükümet koalisyonları fikrinin tutulmadığını belirterek, seçim kanununun düzeltilmesi için savaşın artık ertelenmez bir zorunluk olduğunu tekrarladı. Bu yolda, şimdiki sistemden yakınmaları olmıyan leybirist yönetimin veya tutucuların böyle bir savaşı benimsemeleri ve ayak uydurmaları elbette beklenemez. Son seçimlerde, leybiristler daha az oy, ama muhafazakârlardan daha çok sayıda sayılay çıkardılar. Bu yüzden muhafazakârlar homurdanıyorlar. Ne varki, evvelce, onlar da seçimlerden defalarca böyle kârlı çıkmışlardır ve daha da çıkabilirler. Bunun içindir ki, daha önce de belirttiğimiz gibi, seçim kanunu reformu söz konusu oldukça, liberallerin çıkarları bizim menfaatlerimizle bağdaşmaktadır.

Biz komünistler, seçimlerde oransal temsilden ve seçmene, ilk oy verdiği aday gereken çoğunluğu sağlamadığı takdirde, hemen oylamak istediği ikinci ve giderek üçüncü aday gösterme hakkı tanıyan tercihli oy prensipinin uygulanmasından yanayız. Bu iyi prensip bazı ülkelerde uygulanıyor ve oralarda seçmen kendi politik tercihine göre hareket edebiliyor. Büyük Britanyada da böyle bir sistem kabul edilecek olursa, artık hiç kimse «yitik» oylardan söz edemez, bir komünist adaya oy veren işçi, bununla leybirist partiye çelme takmadığından ve herhalde muhafazakârların kazanmasına yardım etmediğinden emin olabilir.

Yığınlar arasında çalışma daima sonuç veriyor

Danimarka Komünist Partisinin seçim başarısının önemi üzerinde durarak, *Ib Nörlund*, en önemli şeyin, elbette kazanılan oy veya parlâmento üyeliği sayısı olmadığını söyledi. Bazıları bunu pek de inandırıcı bulmıyabilirler. Ama asıl önemli olan, ileri bir çıkış yapılmış ve partinin durumunun daha da güçlenmesi için bir temel yaratılmış olmasıdır. Biz 1973 Aralık seçimlerinde oyların % 3,6'sını kazanmışken, 1974 Martında seçmenlerle yapılan bir soruşturma bizden yana seçmenlerin % 5,5'e çıktığını gösterdi. Mayıs ortasında «Politiken» gazetesi tarafından yapılan soruşturma sırasında, artık seçmenlerin % 10'u, hemen bir seçim yapılacaktır, komünistlere oy vereceklerini bildirdiler. Böylelikle, Lenin'in fikri, yani ekim ile harman arasına yıllar girse de, yığınlar arasında çalışmanın hiç bir zaman boşa gitmediği bir daha doğrulanıyor.

Partimiz 1960 yılları eşiğinde saflarındaki revizyonistlerle ilişkisini kestiği zaman, parlâmentoda hiç bir temsilci kalmadı. Sahip olduğu bütün sandalyeler ayrılan sağcı grubun eline geçti. Komünistler ise daha sonra % 2 bariyeri birtürlü aşamıyor, ve düşmanlarımız artık Danimarka parlâmento sahnesinde komünistlerin yeri olmadığını söylüyorlardı.

Fakat, halkın dediği gibi, fareler kediye erken gömdüler! Komünist Partisinin sendikalarda ve yığınlar içindeki sabırlı çalışmaları ensonra meyvalarını vermeye başladı. Bundan başka, Danimarka kapitalizminin 1960 yılları sağlama dönemi, 1970 yıllarında nice reformist hayallerin uçup gitmesine yol açan bir bunalım dönemi izledi. Danimarkanın Ortak Pazara girmesine karşı komünistlerin yürüttükleri enerjik savaş vaktinde başarıya ulaşamamış olsa bile, hiç olmazsa yığınların gözünü açtı ve onları Komünist Partisinin büyük politik potansiyeline inandırdı. Şimdi yurttaşlar bu hareketin doğurabileceği sonuçlar üzerindeki değerlendirmelerimizde ne kadar haklı olduğumuzu apaçık görebiliyorlar. İşçi sınıfı içinde, özellikle genç işçiler arasında ve aynı zamanda tüm gençlik arasında artık Marksist-Leninist ideolojimize karşı canlı bir ilgi uyanmış bulunuyor. Son seçimlerde biz anti-monopolist bir programla ortaya çıktık ve bilindiği gibi ilk başarılarımıza da ulaştık.

Önemli olan şudur ki, emekçilerin menfaatleri için işletmelerde savaş ile parlâmento düzeyinde politik savaş arasındaki bağıntıyı göstermeyi ve pratikte gerçekleştirmeyi başardık. Diğer partilerin ve bu arada sosyal-demokratların pratiğinde böyle bir bağıntı yoktur ve onların bu iki tür eylemi paralel çizgiler gibi hiç bir yerde keşişmez. Üstelik, biz komünistler, seçimönü şiarlarımızın birinde, «işçi sınıfının parlâmentoya uzanan eli» olacağımızı açıkça ilân ettik.

Bugün, Danimarka gibi gelişmiş ülkelerde, sosyal-ekonomik sorunların mutlak çoğunluğunun değilse bile, büyük bir bölümünün, şu veya bu bi-

çimde parâmentoyla ilişkili olduğu unutulmamalıdır. Devlet-tekel kapitalizmi sisteminin özelliklerinden biri de budur. Bunun içindir ki, parlâmento tartışmalarına tam hakla katılma olanağına kavuşmamız, bu tartışmalarda işçi sınıfının görüşünü dile getirmemiz, onun isteklerini ileri sürerek savunmamız son derece önemlidir.

İki tip parlâmentarizm

Hararetle devam eden fikir değıştakuşu içinde, bir de, parlâmenter eylemin iki üslubu arasında, yani komünist partilerine özgü çalışma üslubu ile sosyal-demokrasinin pratiğine yerleşmiş olan çalışma üslubu arasında nasıl bir ayırım olduğu sorusu ortaya atıldı.

İ. Nörlund. Ben, bütün sorunun, bu partilerin politik görüşleri arasındaki temelli ayırmda olduğu kanısındayım. Sosyal-demokratlar, kendilerine, varolan toplumun, yani kapitalist toplumun işlerinin yöneticileri gözüyle bakıyorlar. Komünistlerse, köklü toplumsal dönüşümler peşindedirler. Parlâmentoda eylem tarzı ayırımı da bundan ileri geliyor. Sosyal-demokratlar, kendi politik hırslarının başlangıç ve sonunu parlâmento sahnesinde görüyorlar. Komünistler içinse, esas olan, yığınlar arasında, işçi sınıfı ve bütün emekçiler arasında çalışmaktır. Sosyal-demokratların çabaları, öncelikle diğer parlamento gruplarıyla uzlaşmalar, kulis arkası kombinezonlar aramaya yöneliktir. Komünistler, tersine, emekçilerin hayat şartlarına ve geleceklerine ilişkin bütün problem ve olguları parlâmento kürsüsünden cesaret ve kesinlikle ortaya koymakta yarar görürler. Kapitalizmin krizinin şiddetlenmesi koşullarında, onun sosyal deliklerini tıkmaktan başka amacı olmayan geleneksel sosyal-demokratik parlâmento eylemi, artık, devrimci yönelimli olmasalar bile, yine de şimdiye kadarki gidişata katlanmak istemiyen yığınları doyurmuyor.

İ. Koks. Dünya görüşlerindeki büyük ayrıma karşın, sosyal ilerilik savışı yollarına ilişkin anlayışlarındaki bütün ayrıcalığa karşın, bence, komünistlerle sosyal-demokratların arasına kalın ve aşılmaz bir duvar çekmek doğru olmaz. Netekim, bütün leybristler de aynı tahtaya konulamaz. Bunlar arasında artık sosyal-demokratik kalıpcılıktan bir hayli uzaklaşmış ve komünist olmasalar da komünist örneğince görüş ve çalışmaya yaklaşmış olan parlâmenterler vardır. Bunlar, parlâmento kürsüsündeki konuşmaları ve Avam Kamarası'ndaki çalışmaları, parlâmento duvarları dışındaki yığinsal savaşıla, yani mitingler, gösteri yürüyüşleri, pike çıkışlar vb. gibi hareketlerle bağdaştırıyorlar. Aynı zamanda bunlar seçmenleriyle yakın ilişkilerini sürdürüyor ve halkın ruh halini epeyce isabetle dile getiriyorlar. Gerçi bu gibi sayıslar henüz azdır ve bunların gösterebildikleri varlık hiç de Leybrist Partide artık devrimci mevizlere geçiş eğiliminin ağır bastığı anlamına gelmez. Fakat belirli bir evrim meydanaadır, ve biz sosyal-

demokrat partilerin içinde gelişmekte olan süreçleri görmezlikten gelemeyiz.

İ. Nörlund. Sosyal-demokrat partileri içinde ayrımlaşma şüphesiz artıyor. Fakat bu, *ayrı tipten* iki parlamento eyleminin varlığı sorununu ortadan kaldırmıyor. Benim demek istediğim budur.

J. Terf. Sosyal-demokratların kendileri de, en büyük kaygılarının varolan sistemi yetkinleştirmek ve yeni koşullara uyarlamak olduğunu gizlemiyorlar. Bunlara «kapitalizmi iyileştirme» taraftarları denildiği biliniyor. Sosyal-demokraside tüm reformist kanat bu yoldan yürüyor. Komünistler içirse, parlamento eylemi, toplumun sosyalist ruhta değiştirilip yeniden kurulması için yığınsal savaşın elemanlarından sadece biri, bu savaşın başka alanda ve başka araçlarla devamıdır. Ben, iki tip parlamento eylemini ayırdederken ihtiyatlı olma ve olgunun her yanını kapsamayan şematik yorumlamadan kaçınma konusunda Koks yoldaşla da aynı fikirdeyim.

İ. Nörlund. Komünistler parlamento kurumunun bugünkü olanaklarını ayık düşünceyle değerlendiriyorlar. Aynı zamanda, milletvekillerimiz, ödevlerini, seçmenlerinin verdikleri görevleri ciddiyet ve sorum duygusuyla yerine getiriyorlar. Biz, parlamento ortamında, diğer politikacılara benzemesek de, kendi açımızdan eylemde onlardan geri kalmıyacağımızı göstermek istiyoruz. Evet, biz onlara hiç benzemiyoruz, çünkü her şeyden önce, parlamento rutin ve oyunlarına kapılmamakta, fabrika, işletme ve kurumlardaki emekçilerle canlı ilişkilerimizi sürdürerek çalışmakla kendilerinden ayırıyoruz.

Biz artık parlâmentoda emekçilerin temsilcilerini kabul üslûbunu değiştirmeye muvaffak olduk. Şimdi, örneğin sendika temsilcileri, Folketing'de artık sendikaların isteklerine dikkatle kulak verecek, bunları inceleyip görüşecek, daha öteye doğru nasıl hareket edileceğini ve bunların yerine getirilmesi için nasıl ısrarla çalışılacağını söyleyecek milletvekilleri bulunduğunu biliyorlar. Bizim ortaya koyduğumuz örneğin etkisiyle, diğer milletvekili gruplarının kendi seçmenlerini parlâmentoda kabul tarzı da değişiyor; bunlar artık eskisi gibi belirli isteklerle kendilerine gelen temsilcileri daha kapıdan çevirmeyi göze alamıyorlar. Birçok sendikanın, parlamento-daki genç komünist grupumuzun kendi politik temsilcileri gözüyle bakması olayı bizi sevindiriyor. «Ekonomiyi sağlamlaştırma» adını verdikleri işçi düşmanı programa karşı parlâmentodaki savaşa, yüzbinlerce Danimarkalının katıldığı gösterilerin eşlik ettiği 1974 Mayıs olayları, parlamento içi ve dışı savaş biçimlerini bağdaştıran politik stratejimizin ne kadar doğru olduğunu gösterdi. Bazıları bu yığınsal gösterileri «komünistlerin kışkırtması bir histeri» olarak nitelemek istediler. Bu çifte bir yalandı. Zira, birincisi, her hangi bir «histeri» değil, emekçilerin bilinçli bir eylemi söz-konusuydu; ikincisi de gösterilere katılanlar yalnız komünstlerden ibaret değildi.

Görüşmeler boyunca, seçim blokları veya seçimlere ortak listeyle katılma gibi biçimlerle doğal olarak bir olmayan bağlaşımlar problemine de değinildi. Bağlaşma dediğimiz, geniş halk güçlerinin ortak anti-monopolist cephede birleşmeleridir. Bununla ilgili olarak, J. Terf, Marksizm-Leninizmin kurucuları tarafından öngörülen tarihsel dönemin, yani kapitalist sistemin onmaz illetlerinin halk çoğunluğunu artık değişimlerin gerekli ve kaçınılmaz olduğu fikrine varıracak kadar şiddetle belirttiği dönemin geldiği kanısında olduğunu söyledi. Bunalımın darbeleri altında, gelişmiş kapitalist memleketlerde, halkın belirli katları ve bu arada komünizm fikrine tamamiyle yabancı olanlar, bugün varolan sistemde tek tek iyileştirme ve düzeltmeler istemenin artık yeterli olmadığını anlamaya başlıyorlar. Böylece, bütün sistemin varlığı şüpheli bir duruma düşüyor.

Özellikle hristiyan emekçilerin geniş yığınları köklü değişimler yapılması fikrini benimsemeye yatkın hale geliyorlar. İtalya ve Fransa'da olduğu gibi, Belçika'da da, bu yığınların politik bilinci son yıllarda durmadan oluşup yükseliyor. Böylece, sosyal ilerleme için savaş olanakları iyice artıyor. İşin önemli yanı şu ki, Belçika'da hristiyan yönelimli çeşitli politik ve toplumsal örgütlerin büyük bir etkisi var. Örneğin, hristiyan sendika örgütleri sayıca diğer akımların sendika örgütlerini aşıyorlar. Şu da dikkate değer ki, sol hristiyanlar, sağlam bir temelden ve açık bir ideolojik doğrultudan yoksun saydıkları sosyal-demokratlardan çok, bizimle, komünistlerle bağlaşıma kurmak üzere temaslarda bulunmayı tercih ediyorlar.

İ. Nörlund, sol güçlerin birliği problemlerine değinerek, tekellerle savaşta bütün güçlerin bağlaşmasını sağlama çabasının, Komünist Partisini bu bağlaşıma içinde eritme gafletine varınılmaması gerektiğini belirtti ve şöyle dedi: Biz, Danimarka'da, diğer partilerle yapılan her bağlaşımda, Komünist Partisinin egemenliğinin korunması görüşünü kılavuz ediniyoruz ve bağlaştığımız diğer partilerin de kendi politik çehrelerini korumaya hakları olduğunu kabul ediyoruz.

Yeni partiler ve «protesto oyları»

Yeni partilerin ortaya çıkmaları ve seçimlerde büyük bir aktiflik göstermeleri nedenleri de görüşmelerde dikkatle çözümlendi. Bu dikkat yerindeydi, zira, yeni partilerin beklenmedik başarıları, giderek bazı burjuva gözlemcilerinin artık iki partili sistemin kaçınılmaz sonu geldiği yolunda konuşmaya başlamalarına yol açmıştı. Danimarkadaki geleneksel partiler özellikle büyük kayıplara uğradılar (sosyal-demokratlar parlâmentoda 24 sandalye, liberaller 8 sandalye kaybettiler). Öte yandan, becerikli bir

avukat milyoner tarafından kurulan ve seçimlere «bütün vergileri kaldırma» vaadiyle giren «İlerilik Partisi» birdenbire 28 sayıya çıkardı. Büyük Britanya'da, artık belirtmiş olduğumuz gibi, geçmişin bir politik artığı sayılan Liberal Parti 6 milyon oy topladı. İskoçya Milliyetçi Partisi ve Gal Milliyetçi Partisi olan «Plaid Cumru»de onbinlerce oy aldılar. Belçika'da, «yeni sağ» akımın topluluk partileri, parlâmentoda sandalye kazandıktan başka, «geleneksel» burjuva gruplarıyla iktidarı bölüşme savından bile geri durmadılar.

Yapılan görüşmelerin gösterdiği gibi, bu gibi yeni partilerin belirmesi, her şeyden önce, *devlet-tekel kapitalizmi politikasında* ve bu politikayı uygulayan geleneksel burjuva partilerinde *güven bunalımının* daha da şiddetlendiğine tanıklık ediyor. *İ. Nörlund'a* göre, yeni partilerin türeyip tutunmaları, öncelikle, seçmenlerin eski putlara belbağlamakta hayal kırıklığına uğradıklarının ve hiç olmazsa her hangi bir değişikliğe ulaşma isteklerinin ifadesidir. Şu var ki, çokluk ardıcıl bir programdan ve ipe sapa gelir bir ideolojiden yoksun olan bu yeni türedi partilerin ciddi bir politik prespektifi olacağı düşünülemez. Bunlar mevcut koşullardan hoşnutsuzluk dalgasının kavrayıp yükselttiği «saman alevi» partilerdir.

İ. Koks da aynı şeyi belirterek şunları söyledi: İngiltere'de liberallere verilen oylar daima «protesto oyları» sayılıyor. Liberaller, sınıf-dışı parti, «bireyler partisi» olduklarını ve de anti-monopolist karakter taşıdıklarını söyleyerek bazı seçmenleri aldatıyorlar. Gerçekteyse, bu parti, bazı sorunlarda anti-monopolist görüşte olsa bile, tamamiyle kapitalist bir partidir. Liberallerin kendilerinden yana çekebildikleri seçmenler arasında, dünyaya kadar leybristleri tutan birçok yurttaş vardır. Ama bunlar, burjuva basınının sendikalarda «komünistlerin ağır bastığı», leybristler iktidara geldiğinde yığınla millileştirmeye vb. girişileceği yolundaki propaganda kampanyasıyla ürkütölmüşlerdir. Ensonu, liberallerin alacalı saflarında öylesine çelişkiler ve uzlaşmaz zıtlıklarla çatışık eğilimler vardır ki, kanımca, bunlar bu örgütün sağlam bir politik güç olmasına engeldir ve daima engel olacaktır.

Milliyetçi partilerin Belçika'da göze çarpan bir hızla ve Büyük Britanya'da da önemli derecede yükselmeleri, devlet-tekel kapitalizmi koşullarında alıp yürüyen milliyetçi sürüşmelerin sonucudur. Bu partilerin istekleri, genellikle, yaşamsal gerçeklerin, her şeyden önce ulusal bölgeler halklarının merkezzel iktidara daha az bağımlı olma, yersel organlar için daha büyük hak, üstünlük ve ayrıcalıklar elde etme, ulusal kültür ve dillerini koruma emellerinin dikte ettiği isteklerdir. Geleneksel burjuva partilerinin bu problemlere çözüm getirme yeteneğinden yoksun oluşları, bir bölüm seçmenlerin artık milliyetçilerden medet ummalarına yol açıyor.

J. Terf belirli bir endişeyle şunları söyledi: Seçmenlerin geleneksel partilerden ve bu arada sosyal-demokrat partilerinden «soğudukları» bir ger-

çek. Ama komünist partilerinin seçim potansiyelinde aşağı yukarı bu «soğuma» oranında bir artış görülmeyişi dikkate değer. Yalnız Belçika için değil, diğer bazı gelişmiş kapitalist ülkeler için de karakteristik olan bu olgunun nedenleri üzerinde düşünmek gerekir. Zira sosyal-demokrasinin daima soyut konuşarak ve sağcı kuvvetlerle işbirliği politikası yüzünden kaybettiği oyların % 90'ının komünistlere geçmesi beklenirdi. Bunun pratikte neden böyle olmadığı birçok gerekçeyle açıklanabilir. Hemen şunu belirtelim ki, 50 yıldan beri ve hele «soğuk harp» döneminde durmodan katmerlenen anti-komünist propaganda, insanların kafalarına yalan yanlış, düşmanca birçok düşünceler yerleştirdi. Bunların kafalardan silinmesi için savaş yürütmek gerekiyor. Ama bir yandan da, kendi kendimize, program ve şiarlarımızın günün en önemli sorunlarına gerçekten cevap verebilmesi için gereken şeyi yapıp yapmadığımızı sarmalıyız. Acaba biz kendimiz de bazıların gözüne «geleneksel» parti olarak görünmüyor muyuz? Öyle ya, biz de 50 yıldan beri eylemdeyiz. Sonra, ana hedeflerimizi, şöyle, hem yeterince çekici, hem de ortadaki gerçek olanaklara uygun görünecek biçimde gözler önüne serbiliyor muyuz? . . .

Aşırılıklara karşı

Yapılan fikir değiş tokuşu, gerek parlâmenter savaş olanaklarını abartmanın, gerekse bu olanakları nihilistçe hafife almanın işçi hareketinin menfaatlerine aynı ölçüde zarar verdiğini gösterdi. Görüşmeye katılanlar her iki aşırılığı sergileyen örnekler verdiler.

Danimarka «Sosyalist Halk Partisi»nin kaderi, sağcı-oportünist hayallere kapılmanın ne kadar tehlikeli olduğu hususunda somut bir uyarı yerini tutabilir. Komünist Partisinden kopma bir grup da saflarına alan ve parlâmenter savaş biçimlerine belbağlayan bu parti, gelişmesi boyunca, âdeta Sosyal-Demokrat Partisinin ikinci, yardımcı örgütüne dönüştü. Seçimlerdeki tek tek başarılarına karşın, bu parti işçi sınıfının geniş yığınlarından uzaklaştı ve parlâmentodaki eylemi de kulis arkası olağan manevra, uzlaşma ve kombinezonlardan öteye geçmedi.

1. Koks'a göre, sağcı leybrist liderlerin kendi partilerine pratikte parlâmento grubunun bir eklentisi ve oy toplamak için savaş aracı olarak baktıkları Büyük Britanyada, işçilerin bir bölümü arasında artık öncelikle sendikalist kökenli bir anti-parlâmentarist ruh hali yaygınlaşmaktadır. Öyle ki, artık Komünist Partisinin saflarında da, parlâmento temsilciliği için savaşın bir değeri olup olmadığından şüpheye düşenlere rastlanıyor. Memleketteki seçim sisteminin adalete aykırı karakteri gözönüne alınırsa, bunda şaşılacak bir şey de olmasa gerektir. Partinin seçim kampanyalarında harcadığı büyük çabalarla, şimdilik elde edilen sonuçların üstün-körü bir kıyaslanması bile, bir bölüm işçiler arasında ümitsizlik ve şüphe-

siciliği artırıyor. Ama büyük çoğunluk, parlamento eyleminin gerekliliğini kavlıyor ve bu yoldaki çabaları destekliyor.

Belçika ve Danimarka'da, «solcu» elemanlar kafaları karıştırıyor, burjuva parlamentosuna katılmanın anlamsız olduğunu söylüyorlar. Ama bir yandan da parlamento girmeye can atıyorlar. Örneğin, Danimarka'da, «Sosyalist Halk Partisi»nden ayrılan bir grup «solcu», seçmenlere, «Parlamento hiç bir rol oynamıyor, ama siz bizim adayımıza oy veriniz!» çağrısıyla başvuruyordu. İ. Nörlund'un dediği gibi, böyle bir tutum, ardıcıl olmadığı bir yana, düpedüz gülünçtür. Ve bu tutumun taraftarlarının şimdi taktik değiştirmekte olmalarında şalılacak bir şey yoktur.

J. Terf, bu tür «solcu» görüşleri eleştirerek, «dürüst solcular» adını verdiği kimselerle, yani aşırı sol görüşleri kendi iç inançları, gençlik ateşi ve savaşım mâneviyatı dolayısıyla tutanlarla daha büyük bir karşılıklı anlayış olanağı aramanın gerekli olduğunu belirtti. Ne var ki, anti-monopolist bağlaşmanın perspektiflerini anlıyabilmek için, belirli bir politik olgunluk, deney ve metanet gereklidir. Bu radikal bir perspektif değil, özellikle başlangıç aşamasında uzlaşma elemanları da içeren bir karardır. Fakat gerçek koşulları hesaba katmadan, soyut, açık ve radikal karara koşan insanlar her zaman vardır. Bu eğilim gençlik arasında özellikle büyük bir gelişme gösteriyor. Bu da «solcu» görüşlerin türemesi için objektif bir ortam yaratıyor. Bundan ötürü, bazan, devrimci enejileri doğru akağa yöneltililebilecek olan solcuların sağlıklı atılımlarını dikkate almayan metotlarla çalışıp çalışmadığımızın saptanması için, komünistlerin, belki de, propagandalarını ve tek tek problemleri koyuş tarzlarını bir analizden geçirmeleri gerekecektir.

Dergimiz redaksiyonundaki açık ve hararetili görüşmelerin sonunda, sözcüler, komünist partilerinin parlamento temsil edilmeleri ve sınıf savaşında parlamento kurumlarından da yararlanılması probleminin bağlı sorunların ancak bir bölümüne değinebildiklerini belirttiler. Bu münasebetle söylenenlerin hepsinin tartışma götürmeyeceği düşünülemez ve bu önemli sorun artık kesinlikle görüşülüp çözüme bağlanmış sayılamaz. Söz konusu üç kapitalist Avrupa ülkesinin komünist partileri temsilcilerinin işaret ettikleri gibi, dünyada şimdi meydana gelen durum, vaktiyle, V. İ. Lenin'in «Batı Avrupa ve Amerika'da, komünistler, yeni, olağan-dışı, oportünist olmıyan, kariyerist olmıyan bir parlamentarizm yaratmayı öğrenmelidirler» ⁽³⁾ diyerek ortaya koyduğu sorunun çözümü için elverişli koşullar yaratmaktadır.

(3) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 84.

Gerçek hak eşitliğinin gerçek yolu

1975

Uluslararası Kadınlar Yılı

Katarina Mendes

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» yazı kurulunda

Portekiz Komünist Partisinin temsilcisi

Bundan iki yıl önce, BM Genel Kurulu toplantı döneminin özel bir kararıyla, 1975 yılı Uluslararası Kadınlar Yılı olarak ilân edildi. Sözkonusu kararda belirtilen ümidin, yani Uluslararası Kadınlar Yılı'na hazırlığın ve bu yıl boyunca gerçekleştirilecek programın kadınların durumunu iyileştirme savaşını daha da ileri götüreceği ümidinin bir yere kadar boşa gitmediğini daha şimdiden söyleyebiliriz. BMT'nin girişimi, çeşitli ülkelerde ilerici kamuoyunun, öncelikle bu girişimi çağdaş dünyada kadın sorununun son derece güncelliğinin takdiri olarak selâmlıyan demokratik ve devrimci güçlerin geniş desteğini kazandı. İnançları değişik, kanıları ayrı insanların vicdanı, yeryüzünde bütün maddi nimetlerin üçte birini (aynı zamanda analık gibi en önemli sosyal işlevi de yerine getirerek) yaratan kadına, yani insanlığın yarısını oluşturan güce birçok memlekette bugüne kadar da çeşitli ayrımlar uygulanmasına elbette katlanamazdı.

Hertürlü ezgiye karşı ardıcıl bir savaş yürüten komünistler, BMT'nin bu kararının ana hedefini gayet iyi anlıyor, Uluslararası Kadınlar Yılı hazırlığına aktif olarak katılıyorlar. Ana hedef, erkeklerle kadınların eşitliği prensibinin yalnız hukuki bakımdan tanınmasına değil, eylemde yerine getirilmesine de yardımcı bulunmaktadır.

Kadının tam azatlığının tanınması elbette olağanüstü karmaşık bir sorundur ve bunun çözümü de bir yılın işi değildir. Bundan 55 yıl önce, V. İ. Lenin şunları yazıyordu: «Kadına hak eşitliği tanımayan bir sürü kötü kanunun artıkları, bütün uygar ülkelerde burjuvazinin ve kapitalizmin yüz karasıdır.» (1) Bugün Lenin'in bu sözlerini tamamen haklı olarak tekrar edebiliriz. Bu yazının sonunda göreceğiniz, kapitalizmde kadının sosyal durumuna ilişkin istatistik bilgi (2), kadının gerçekte hak eşitliğinden yoksun olduğunu gösteren yeni, ama genellikle yine son derece acıklı bir tablo çizmektedir.

(1) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 39, s. 23.

(2) Bak: s. 917.

Demokratların ve devrimcilerin, çeşitli ilerici kadın hareketlerinin yüzyıllardır süregelen savaşı, doğal olarak, beklenen sonuçları vermiş olsa bile, bunlar, burjuva toplumu koşullarında kadının eşitliğini öngören insancıl ideallerin tamamıyla gerçekleştirilmesine varınlamamıştır. Bugün de, kadın, üretimde kıyasıya sömürünün, öğrenimde, politik yaşantıda, ailede ayırımın, yıpratıcı ev işlerinin erkekten daha fazla ağırlığını taşımakta, acısını çekmektedir.

Kadın emeğinin, çocuk emeğiyle birlikte «makinelere kapitalistçe işletilmesinde ilk söz» ⁽³⁾ sayıldığı eski zamanlarda olduğu gibi, bugün bilimsel-teknik devrim «fazla kol gücü gerektirmiyen» ⁽⁴⁾ emekten yararlanmayı büyük ölçülere varıdıyor, kadınları gelenekte onlara özgü olmyan sanayi kollarına doğru itiliyor. Bu, kendi başına ele alındığında, herhalde ilerici bir süreçtir, çünkü ekonomik ve sosyal gelişmede kadının rolünün yükseltilmesi için yeni olanaklar açar. Ama, öte yandan, kapitalist toplumda bilimsel-teknik devrimin olumsuz sosyal sonuçlarını herkesten fazla kadınlar hissediyorlar. Gitgide artan işsizliğin ilk kurbanları da kadınlar oluyor. Zira genel ve özel öğrenimde kendilerine uygulanan ayırım yüzünden, kadınlar daha az vasıflı oluyorlar. Bundan başka, üretimin daha fazla yoğunlaştırılması, tekelin gitgide artan gücü, öteden beri kadın emeği uygulanan küçük ve orta sanayi ve köy ekonomisi işletmelerinin yıkıma uğramasına yol açıyor. Çalışma olanağı bulabilen kadınlar, üretimin alabildiğine yeğleştirilmesinden (üretimde hızın ve şiddetin artırılmasından), monotonluğundan ve bunlarla ilgili sınır gerginlik ve bozukluklarından acı çekiyorlar. Bu durum, özellikle gebe kadınların ve lohusa anaların sağlığını bozuyor.

Analığın ve ana sağlığının korunması, evvelce olduğu gibi, bugün de ciddi ve önemli bir problemdir. Birçok memlekette, analığı ve ana sağlığını koruma sistemi köylüleri, evlerinde çalışan kadınları, ev hizmetçilerini kapsamıyor. Genellikle, bu kategoriden emekçi kadınlar, her zaman düzenli bir gelirden, mesleksi savunudan, emekli işleminde bulun olup, en çok ve en büyük haksızlıklara uğrarlar. Bizde, Portekiz'de, geçici hükümetin, sömürünün en kötü türlerinden biri olan kadınların sömürülmesine son vermeyi birincil önemde bir sosyal ödev edinmiş olması rastgele değildir. Şimdi Portekiz'de ev hizmetçileri için kesin bir aylık ücret tespit ediliyor ve bunun düne kadar aldıkları çok düşük ücretten yüksek olmasına dikkat ediliyor. Ev hizmetçilerinin haklarını savunma işi sendikalarca benimseniyor.

Kapitalist ülkelerde emekçi kadınlara uygulanan sosyal ezgi, onların toplumsal ve politik hayata katılma haklarının reel bir garantisi olmadığı

⁽³⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 23, s. 406.

⁽⁴⁾ Yine orada.

için, gitgide derinleşiyor. Bu bakımdan da, kadının durumu bugün de, eskisi gibi, «burjuva demokrasisi ile sosyalist demokrasi arasındaki ayırımı en göze çarpar biçimde açıkıyor.»⁽⁵⁾ Sekizinci Dünya Sendikalar Kongresi (Varna, 15–22 Ekim 1973), BMT'nin Uluslararası Kadınlar Yılı örgütlenme kararını selâmlayan ve oybirliğiyle kabul edilen belgesinde şunları belirtti: «Sosyalist ülkelerde emekçi kadınlar hak eşitliğine kavuşmuş ve bu hak gerçekleştirilmişken, kapitalist ülkelerde ve gelişme halindeki ülkelerde, kadınlar, hakları anayasalara geçirilmiş olduğu halde, hâlâ ayırıma karşı savaşmak zorunda kalmaktadırlar.»

Komünistler, kadın üzerindeki her çeşit sosyal ve politik ezgiye son vermenin sürekli çabalar ve azimli bir savaş gerektirdiğini gayet iyi biliyorlar. Şimdi bir Uluslararası Kadınlar Yılı örgütlenmiş olmasını da, bu hedeğe doğru önemli bir ileri adım olarak değerlendiyorlar. Komünistler bu konuda da «ya hep ya hiç» gibi bir sekte-dogmatik prensipi benimsemekten uzaktırlar. Onlar, emekçi kadınların haklarını ardıcıl olarak savunurken, V. İ. Lenin'in dediği gibi, iş olsun kabilinden, «kadınlarla ilgili istekleri tesbih çeker gibi saymak» düşüncesinden uzaktırlar. Anılatında Lenin'in bu sözüne de değinen Klara Zetkin, onun düşüncesini şöylece sürdürüp somutlandırmıştı: «Hayır, bu istekleri tesbih taneleri gibi saymak değil, koşullara göre, bu isteklerin kâh birileri, kâh diğerleri için savaş yürütmeliyiz. *Ve doğal olarak, bu savaş hep proletaryanın genel menfaatleriyle ilgisini gözeterek yürütmeliyiz.* Bu yolda her tutuşma bizleri elbette o saygıdeğer burjuva kliği ve bu kliğin daha az saygıdeğer olumyan reformist uçaklarıyla çelişmeye vardırır. Bu da, bu reformist uçakları, ya bizimle beraber ve (hiç de istemedikleri) bizim yönetmenliğimiz altında savaşa katılmak, ya da maskelerini indirmek zorunda bırakır. Öyle ki, savaş bizleri kesinlikle ayırmakta, *komünist çehremizi apaçık göstermektedir.*»⁽⁶⁾

Sanırım ki, aktardığım bu alıntıda altlarını çizdiğim sözler ve aynı zamanda Lenin'in yargısının özü, kadın sorununun çözümüne çağdaş yandaşında komünistlerin görüş ve tutumunu doğrulukla belirlemektedir. Lenin, burada, kadın sorununu proletaryanın sınıf savaşıyla sıkı bağıntısını gözeterek anlamaya dayanan Marksist prensiplerin ağırlığını savunuyor. Ve aynı zamanda, kapitalizmde varolan hertürlü ezgiye karşı yığınsal hareketin birliğini sarsabilecek olan her çeşit sekte-terce kapanıklıktan sakınılmasını öğütüyor. Lenin'in bu uyarılarının şimdi ne kadar güncel olduğunu belirtmek herhalde gereksizdir. Kaldı ki, bu yargıların kesin taktik hesaplarla ilişkisi yoktur; bunların arkasında, kadın sorunun gereksindiği ve kadının gerçek hak eşitliğine doğru gerçek bir yol açan derin bilimsel inceleme ve işlem gizlenmektedir.

⁽⁵⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 39, s. 285.

⁽⁶⁾ «V. İ. Lenin'le ilgili anılar», c. 5, Moskova, 1969, s. 52–53.

Bugün, kadın sorununun çözümü için pratikte Marksist-Leninist prensiplere dayanma gereği, her şeyden önce, kadınların toplumsal hayata katılma oranının bir hayli yükselmiş olmasından, politik bilinçlerinin artmasından ileri geliyor. Bizde, Portekiz'de, kadınlar demokratik harekete her zaman aktif olarak katılmışlardır. Memlekette faşist rejimin alaşağı edildiği 25 Nisandan sonraysa, bu aktiflik alabildiğine artmış bulunuyor. Evvelce, bizde bu kadar büyük sayıda kadının demokratlar ve ilerici güçler tarafından örgütlenen mitinglere koşacağını, geçici hükümeti destekleme gösterilerine kadınlarımızın böylesine yığınla katılacaklarını akıldan geçirmek bile zordu. Zira memleketimizde faşizmin hüküm sürdüğü dönemde kadınların çoğu kölenin kölesiydi. Eski rejimde yaşlı nüfusun % 35'i okuma-yazma bilmiyordu. Bunların çoğu kadındı. Ev kirasına aylık kazancın üçte birinin yatırıldığı, bütün ailenin küçükük odalarda barındığı ve kuru tah-talar üzerinde yattığı, yıpratıcı bir işgününden sonra, evde, mutfakta ve çamaşır teknesi başında yine o kadar yıpratıcı ikinci bir işgününün başladığı dönemde korkunç bir yosulluğun çilesiyle ezilen kadınlar, memleketimizde şimdi alıp yürüyen demokratikleşme hareketi içinde reel bir güç, giderek artan bir güç oldular. Bugün emekçi kadınlarımızda kara bahtlarının artık ağaracağı, ailelerinin sağlık ve dirliğe kavuşacağı ümidi uyanıyor. Ama ümitlerin açık bir perspektifle beslenmesi gerekiyor. Partimiz, bunun büyük önemini kavırıyor, emekçi kadınların ve orta katmanlardan ölen kadınların durumunun kökünden düzeltilmesi için tutulacak gerçekçi yolu gösteriyor. Portekiz Komünist Partisinin Programı'nda kadın sorunuyla ilgili önemli maddelerin Geçici Hükümetin Programı'na da alınmış olması önemlidir. Biz bunu doğal sayıyoruz, çünkü bu maddeler, özü ve sözüyle, memleketteki demokratikleşmenin ana doğrultularıyla sıkı sıkıya bağlıdır.

Portekiz'de, komünistler, parti programının özlüğünü açıklarken, bir de kendi içlerinde, bazı parti örgütlerinde, kadının toplumsal hayattaki rolüne ilişkin yanlış anlayışlarla boğuşmak zorunda kalıyorlar. Ve böylece, her günkü pratiğimizde, kadın sorununun çözümü için mutlaka Marksist-Leninist prensiplere dayanma, bunları propaganda etme ve bunlar için savaşma gereğinin bir nedeni daha kendiliğinden açıklanmış oluyor. Burada geleneksel olarak yığınların bilincinde kökleşmiş olan burjuva ideologlarının etkisi söz konusudur. Bu ideologlar, Klara Zetkin'in gayet yerinde deyimiyle, «kadın haklarının savunucuları olarak ucuz bir maske takınmışlardır» ve bu yönde seslerini yükseltmeleri «sadece sermayenin ocağı önünde dansetmek zorunda oldukları içindir.» (7) Kadının azatlığı düşüncesinin bu gibi sözümona savunuculan, daima, kadın sorununun sınıfsal özlüğünü örtbas etme, emekçi kadınların geniş yığınlarının politik

(7) K. Zetkin. «Sosyalizm ancak kadın-proleterlerle beraber zafere ulaşacaktır», Moskova, 1960, s. 17.

bilinçlenmede gelişmelerini köstekleme çabasıyla hareket etmişlerdir. Komünistlerin onyıllar boyunca illegal ve yarı-legal koşullarda çalışmak zorunda bırakılmış oldukları gözönüne alınırsa, sömürücü toplum çerçevesinde kadınların durumunun ciddiyetle iyileştirilmesi olanağına ilişkin çeşitli hayallerin ne ölçüde aldatıcı ve bozucu etkiler yaptığı kendiliğinden anlaşılır. Kısacası, Marksizm-Leninizmin kadın sorunu hakkındaki temel yargılarını bütün emekçilere açıklamak üzere büyük bir çalışma gereğiyle karşı karşıyayız. Bu temel yargılar şunlardır;

– «Her toplumda kadının azatlık derecesi genel azatlığın doğal ölçütüdür.»⁽⁸⁾

– «Kadın ile erkeğin gerçek hak eşitliği ... ancak hem berikilerin, hem de ötekilerin sermaye tarafından sömürülmesine son verildiği zaman gerçekleştirilebilir.»⁽⁹⁾

– Kadınlar politik hayata celbedilmedikçe, «kadınlar o körletici ev ve mutfak çilesinden kurtarılmadıkça, gerçek özgürlük sağlanamaz, sosyalizm şöyle dursun, demokrasi bile kurulamaz.»⁽¹⁰⁾

Komünistlerin bu ve benzeri yargılarının, bunların derin bilimsel temellerinin, yalnız faşizmin zindanından daha dün aydınlığa çıkmış olan bizim memleketimizin kadın ve erkek emekçilerini kapsamaktan çok öteye bir güncelliği olduğunu sanıyorum. Lenin şöyle diyor: «Batı Avrupada bütün kurtuluş hareketleri temsilcileri, çok eskiden, yalnız onyıllar boyunca değil, yüzyıllar boyunca, ... kadın ile erkeğin kanunla eşitlenmesi isteğini ileri sürmüşlerdir, fakat Avrupa demokratik devletlerinin hiç biri, en ileri cumhuriyetlerin hiç biri bunu gerçekleştirmeye muvaffak olamamışlardır, çünkü, ... sermaye egemenliğinin korunduğu yerde imtiyazlar (ayrıcalıklar) erkeklerde kalacaktır.»⁽¹¹⁾

Zamanımız, bu sözlerin doğruluğunu pekiştiren nice yeni örneklerle doludur. Örneğin, gençlerde basının açıkladığı İngiltere ile ilgili bir gerçek, yani bu memlekette kadınların çoğunun aynı işi gördükleri halde erkeklerden hâlâ iki kat az ücret almaları düşündürücü bir olay değil midir? Dahası var: Bu «klâsik» demokrasi ülkesinde, yakın geçmişte kabul edilen bir kanun, kadınların ancak 1975 yılı sonunda erkeklerle eşit ücret almalarını öngörüyor (!). Kanunun yargılarını uygulamada çok güçlüklerle adım atılıyor, çünkü patronlar daha ucuz kadın emeğini tercih ediyorlar. Bu yazımızın sonunda yer alan istatistik bilgiler arasında, okuyucularımız, Lenin'in sözlerini doğrulayan daha birçok kanıt bulacaklardır. Örneğin, V. İ. Lenin daha 1913 yılında şunu tespit ediyor: «Sermaye, kendileri ve

⁽⁸⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 20, s. 271.

⁽⁹⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 36, s. 294.

⁽¹⁰⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 31, s. 43.

⁽¹¹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 39, s. 198–199.

aileleri için bir lokma eklemek ,kazanmak' üzere korkunç derecede düşük ücretlerle evde çalışmaya hazır kadınlar angaje etmeye can atmaktadır.» ⁽¹²⁾ Ve işte yarım yüzyıl sonra, İtalyan basını, evde çalışan nice kadınların, sendikalarla savunma olanaklarından yoksun oldukları için, aynı gaddarlıkla sömürülmekte olduklarını yazmaktadır.

Bütün bunları, bir yandan da, Uluslararası Kadınlar Yılı hazırlığı içinde, nice burjuva sözcüleri, kadına ayrımlı işlem yapıldığını âdeta yeni keşfediyorlarmış gibi konuştukları için anlatıyoruz. Bu oyunun dayandığı gerekçeler bellidir. Bu sözcüler mevcut düzenden hoşnutsuzluğu, gitgide arttığını görerek, egemen sınıflar için elverişli bir akağa yöneltmek istiyorlar. Midecilere özgü fikirler ve «apolitik» feminist istekler ileri sürmeleri, sosyalist ülkelerin, emekte, toplumsal-politik yaşamda, öğrenimde ve ailede, kadınlara yalnız kanunla, yalnız kâğıt üzerinde değil, aynı zamanda eylemde hak eşitliği sağlama yolundaki belirgin başarılarını suskunlukla geçiştirmeye çalışmaları hep bundan ileri geliyor.

Burjuvazi, kadının hak eşitliğine ilişkin karmaşık problemlerden biri üzerinde, yani, analığın en önemli sosyal işlev, kadının maddi ve mânevi nimetler üretimine katılımıyla eşdeğerde bir işlev olarak tanınması üzerinde de alabildiğine sahtecilik yapıyor. Analığın bu nitelikte bir işlev olarak tanınması gereği, Marksizmin kurucuları tarafından teorik olarak şöyle temellendiriliyor: «Hayat üretimi (emekle kendi hayatını, doğurmakla da başka bir hayatı üretme), birdenbire, iki yanlı bir ilişki (bir yandan doğasal, öte yandan toplumsal ilişki) olarak beliriyor.» ⁽¹³⁾ Bu son derece önemli teorik yargıyla bağlı olan pratik ödev, yani kadına, toplumsal yararlı emeği normal doğurma ve çocuk eğitmeye uyumlu biçimde bağdaştırma olanağı veren koşulların sağlanması savaşıyla çözülmek istenen sorun belki de zamanımızın en hararetle tartışma konusudur. Burjuva ideologları, bu problemin çözümü için, çalışamayan analara özgü bir «toplumsal iş ücreti» tespit uygulamasından tutun da, gerçek ana-baba tarafından verilecek belirli bir ücret karşılığında çocuk bakımıyla uğraşacak «profesyonel aileler» pratiğine kadar, «en cüretkâr» birçok tasarılar ileri sürüyorlar. Problemi böyle çözmenin, analığı gerçekten sosyal işlev olarak tanımakla hiç bir ilişkisi yoktur, çünkü bu suretle kadın toplumsal üretimden, toplumsal yaşamdan ayrılmış olacaktır. Marksizm-Leninizm, bu sorunun çözümünü, her şeyden önce, kadının toplumda tam hakka sahip kişi olarak, ana olarak etraflı gelişmesi koşullarının yaratılmasında görüyor. Sosyalist ülkelerde, bu problem, ancak bu yoldan gidilerek gerçekten çözülebiliyor. Ve bu yoldan çözüme gidilirken, doğal olarak sosyalist ülkelerde de çoğu zaman güçlüklerle karşılaşılıyor.

Demek oluyor ki, iki dünya arasında, iki sosyal sistem (kapitalizm ve

⁽¹²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 23, s. 136.

⁽¹³⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 3, s. 28.

sosyalizm) arasındaki tarihsel savaş, zamanımızın diğerk birçok yaşamsal sorununda olduğu gibi, kadın sorununda da ifadesini bulmaktadır. Bu sorunun Marksist-Leninist partiler tarafından açıklık ve bilimsellikle çözülmesi, kadının gerçek hak eşitliğine vardırarak biricik doğru yolu açmaktadır. Ve bu da, kadın emekçilerin, gerçek kurtuluşlarına götüren yol olarak, sosyalizmi ve komünizmi seçmelerinin garantisidir.

TÜSTAV

Rakamlar ve kanıtlar

Materyal SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı

Uluslararası İşçi Hareketi Enstitüsü

tarafından hazırlanmıştır

Kadın emeği, Dünyada gelişmiş kapitalist ülkelerde, kadınlar bütün çalışanların üçte biri kadarını oluşturur (aşağıdaki cetvele bak). Hayat pahalılığı, kadınları, aile gelirini artırmak üzere ek iş aramak zorunda bırakıyor. Bu durum özellikle Birleşik Amerika'da göze çarpıyor. Bu ülkede 1960–1970 yılları döneminde çalışanların sayısında 12 milyon artış görüldü. Bunun % 65'i kadındır. Hepsi, memleketteki toplam işgücünün % 38–40'ını oluşturmaktadır. (!) İsveç'te, 1960'ta kadınların % 30'u ça-

Bazı gelişmiş kapitalist ülkelerde

çalışan (aktif) kadın sayısı

Ülke	Genel kadın nüfus (bin)	Genel aktif nüfus	Kadın aktif nüfus (bin)	Genel kadın nüfusta emekçi kadınların payı (yüzde)	Genel aktif nüfusta kadınların payı (yüzde)
Büyük Britanya	28.587	25.421	9.161	32,0	36,0
Belçika	4.940	3.956	1.294	26,2	32,7
Hollanda	6.507	4.762	1.238	19,0	26,0
İtalya	27.446	19.028	5.110	18,6	26,8
ABD	104.322	82.897	30.821	29,5	37,1
Fransa	26.513	21.861	7.973	30,1	36,4
FAC	31.984	26.802	9.654	30,2	36,0
Japonya	53.970	51.820	19.810	36,7	38,2

Kaynak: «Annuaire des statistiques du travail». B. İ. T. Genève, 1973, pp. 24–38.

Uluslararası Çalışma Bürosu'nun verilerine göre hesaplanmıştır. Kadın aktif nüfus içinde emekçi kadınların payı daha büyüktür: Fransada % 46,6, FAC'de % 40,3, Belçikada % 33,6, İtalyada % 29,9 Hollandada % 26,3, Bak: «L'Avanti», 2 marzo 1973, p. 3.

(!) «Political affairs», Nos. 10.–11. November 1973, p. 31.

lışıyorken, 1973'te % 53'ü çalışıyordu. 1980 yılında çalışan kadınların % 60'a çıkacağı öngörülüyor. (2) Fransa'da, 1962–1968 yıllarında çalışan erkekler sayısı % 10, çalışan kadınlar sayısı da % 15 oranında artış gösterdi. 1968–1972 yıllarındaysa, bu artış oranı, sırasıyla 3 ve % 11 oldu. (3) Kadın işgücü yoğunlaşması hizmetler alanında en yüksek düzeyde görülüyor; sonra sanayi alanı, daha sonra da köy ekonomisi geliyor.

Kadınlar arasında işsizlik. Japonyada 1965 yılından 1970'e kadar, tekstil sanayiinde, 100.000 kadının işyeri kapatıldı. (4) Fransa'da, otomasyon sonucu olarak, 1985 yılına kadar elbise yapımı atelyelerinde 135 bin ve tekstil sanayiinde 170 bin işyeri kapatılacaktır. (5)

Birleşik Amerikada, 1968 yılında, işsizlik erkekler arasında % 2,6, kadınlar arasında % 3,7 idi. (6) Fransa'da, 1973 yılında, kadınlar arasında işsizlik göstergesi, erkekler arasındaki işsizlik göstergesinden % 60 daha yüksekti. (7) İtalyada 1959–1972 yılları döneminde, kadınlar arasında istihdam, en çok köy ekonomisini ve sanayii içine alarak, 1 milyon 225 bin kişi azaldı. (8)

Ödeme ve emeği koruma (çalışma koşulları). Erkek ve kadın emeğinin eşit olarak ödenmesi prensipi burjuva devletlerinin anayasalarına girdiği ve giderek birçok uluslararası işlem ve anlaşmada da yer aldığı halde, patronlar, kadınlara ayrımlı işlem yaparak bu prensipi çiğniyorlar. Federal Almanyada, kadınlar, erkeklerin yaptığı işe eşit emeğe karşılık ancak ortalama gündeliğin % 69'u kadar ücret alıyorlar. (9) Fransa'da kadınların ortalama ücreti, erkeklerin ortalama ücretinden % 14,2–35,7 daha düşüktür. (10) Birleşik Amerikada 1971 yılında kadın işçinin gündeliği erkek gündeliğinin % 62'si kadardı. (11) Son yıllarda daha çok kadınların tercih edildiği evde çalışma pratiği geniş ölçüde yayıldı. Bugün İtalyada 1 milyon 700 binden fazla emekçi evde çalışıyor. (12) Bu pratik, çağdaş üretimi kapitalistçe örgütlemenin bir türü olarak, sanayideki yapısal değişimler yüzünden doğuyor. Bu tür emek, patronlara, sermaye yatırımdan tasarruf yapma ve işgücünün değerini sınırlama olanağı veriyor. Bu da, genellikle, evde çalışanların alabildiğine sömürülmesi suretiyle sağlanıyor, ve böylece, kapitalistler örgütlü emekçi direnişiyle duvara dayalı

(2) «L'Avanti», 24 marzo 1973, p. 3.

(3) «5'e Conference nationale de la C.G.T.» 17 et 18 mai 1973, Paris, p. 7.

(4) «Dünya Sendika Hareketi», No 3, 1973, s. 18.

(5) «La Nouvelle Critique», No 52, avril 1972, p. 7.

(6) «Handbook on Women Workers», Washington, 1969, p. 72.

(7) «La Nouvelle Critique», No 52, avril 1972, p. 6.

(8) «L'Avanti», 11 dicembre 1973, p. 3.

(9) Lamprecht R. «Evas Töchter werden mündig» (Die Rolle der Frau in unserer Gesellschaft), Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart, 1972, s. 7.

(10) «5'e Conference nationale de la C.G.T.» 17 et 18 mai 1973, Paris, p. 11.

(11) «Daily World», 27 June 1972.

(12) «11 popolo», 20 ottobre 1973, p. 3.

tıldıkları fabrika ve işletmeler içinde elde edemeyecekleri ek kazançlar elde ediyorlar. Patronlar, evde çalışan emekçilere iş sözleşmelerinde kayıtlı olmayan koşullar dayatıyor, birçok yükümlerden kurtuluyor ve işçi sınıfının nice kazanımlarını hiçe indirebiliyorlar.

Genel İş Konfederasyonu (Fransa), kadın emeğinin hiç de korunmadığını gösteren sayısız kanıtlar ortaya koydu. Örneğin, bir besin sanayii işletmesinde kadın işçiler ısının sıfırlaltı (-5) olduğu atelyelerde çalıştırılıyor; demir-çelik sanayiindeki kadın işçiler aşırı sinir gerginliğinden yakınıyorlar, çoğu işyerinde bayılıp düşüyorlar. ⁽¹³⁾ 1967 yılında, İtalyan Kadınlar Birliği, «çalışan kadının sağlığı» konusuna hasredilen bir ulusal konferans örgütledi. Bu konferansta, sanayi alanında çalışan kadınlar arasındaki hastalanmalara dair sayısız örnekler ileri sürüldü. Sonuç olarak, kadınların erkeklere oranla olağan hastalıklar yüzünden, hemen hemen üç misli daha fazla işten kaldıkları tespit edildi. ⁽¹⁴⁾

Öğrenimde ayırım. Bugüne kadar öğrenim olanağından yararlanma bakımından her hangi bir hukuhi sınırlama olmadığı halde, toplam öğrenci sayısı içinde, özellikle teknik okullarda kız öğrencilerin sayısı düşüktür ve bu durum devam etmektedir.

Fransada 1971 yılında yapılan incelemelerin sonuçları, kadın emekçilerin % 64'ünün mesleksi bir bilgi ve hazırlıkları olmadan çalışmaya başladıklarını ortaya koydu. Mesleksi bir hazırlıktan geçmiş genç kadınların çoğu «kadın işkolu» denilen işyerlerinde çalışıyor. İspanyada 1968 yılında devlet içinde görevli bir tek avukat veya noter kadın yoktu. Yalnız üç kadın çocuk hekimi olarak çalışıyordu. ⁽¹⁵⁾ Bütün Büyük Britanyada vasıflı mühendis kadınların sayısı 500'ü geçmiyor. İngiltere ve Gal'da mahkeme kapılarının üçte ikisi kadın avukatlara kapalıdır. ⁽¹⁶⁾

Kadınlar, daha çok, her hangi bir vasıf gerektirmiyen veya pek az vasıf gerektiren işlerde (genel işçi, orta ve aşağı teknik personel, satıcı, berber olarak) çalışıyorlar. Son yıllarda «erkek» ve «kadın» meslekleri arasındaki sınırın yavaş yavaş ortadan kalkmakta olduğu görülüyor. Örneğin, bugün, Birleşik Amerikada, kadınlar, çelik ve alüminyum üretiminde meşgul işgücünün % 20-60'ını oluşturuyor, birçok otomobil işletmesinde de bazı atelyelerde ağır basıyorlar. Çalışan kadınlar arasında teknisyenler, mühendisler, programistler ve operatörler sayısı gerçekten çok yavaş artıyor.

Analığı koruma. Burjuva devletlerinde, üretimdeki çalışmasını aile ve analık yükümleriyle bağdaştırmak zorunda olan emekçi kadına yardım bir

⁽¹³⁾ «5'e Coférence nationale de la C.G.T.» 17 et 18 mai 1973. Paris.

⁽¹⁴⁾ Unione Donne Italiane. «La Salute della donna ch  lavora». Torino, 1967, p. 461.

⁽¹⁵⁾ Maria Angeles Duran. «El trabajo de la mujer en Espana. Un estudio sociologico». Editorial Tecnos. S. A. Madrid. 1972.

⁽¹⁶⁾ «Comment», N 11, 10 April 1971, p. 167.

sisteme bağlanmış değildir. Devlet tarafından kurulmuş kreş ve çocuk yuvaları örgütü gelişkin olmayıp, varolanların çoğu özel girişimcilerin elinde bulunmaktadır ve bu yüzden de geniş emekçi yığınları için erişilir olmaktan çok uzaktır. Örneğin, Fransada, bölgesel, belirli işletme ve dairelere ait çocuk yuvaları yalnız 32.828 çocuk alabilmektedir; oysaki dünya sağlık koruma örgütleri normlarına göre, nüfusu 40 milyonu aşan memleketlerin (ki Fransa da bu kategoriye düşüyor) çocuk yuvalarında 200 bin yer bulunması gerekmektedir. ⁽¹⁷⁾ İtalyada 140 bin çocuk devlet, 1 milyon 316 bin çocuk da özel çocuk bahçelerine devam ediyor. ⁽¹⁸⁾ 1974 yılı başında, İtalyada emekçi ailelere mensup 2 milyon kadar çocuk belediyelerin çocuk yuvalarına girememişlerdir. ⁽¹⁹⁾ İngiltere, Batı Almanya, İspanya ve diğer birçok memlekette de buna benzer bir durum vardır.

Toplumsal-politik yaşama katılım. Son yıllarda birçok ülkede yapılan seçimlerin sonuçları, temsil organlarında görev alan kadınların sayısında sürekli bir azalma olduğunu gösteriyor. Fransız Ulusal Meclisi'nde 1946 yılında 39 kadın sayılabilmek için yer almışken, 1952'de bunların sayısının 23'e, 1956'da 19'a, 1958'de 9'a, 1962'de 8'e, 1967'de 11'e, 1973'te 8'e indiği görülmektedir. ⁽²⁰⁾

1948 yılında İtalyada parlâmentoya 48 kadın seçilmişti; bunlar 1953'te 35'e, 1958'de 28'e, 1963'te 32'ye, 1968'de ve 1972'de 29'a indi. ⁽²¹⁾

FAC'de Bundestag sayılabilmek için 1929'da 34 kadın (% 6,6) vardı; 1972 erken seçimlerinden sonra bunlar 30'a (% 5,4) indi. ⁽²²⁾ Birleşik Amerika Kongre'sinde 1972 seçimlerinden sonra Temsilciler Meclisi'nde 15 kadın yer alıyordu (daha önce 17 kişiydiler).

Son yıllarda sendikalara kadınların akını bir yere kadar hızlanmış olsa da, genellikle, çalışan kadınlar hâlâ örgütlü emekçilerin önemsiz bir bölümünü oluşturmaktadır. Birleşik Amerikada 1958'de bunlar (örgütlü kadın emekçiler) bütün sendika üyelerinin % 18,6'sı, 1968'de % 19,5'i kadardı. ⁽²³⁾ Sınıf savaşı mevzilerinde yer alan sendikalar, tekellerin politikasına karşı yürütülen savaşa çalışan kadınların katılmasının ne kadar önemli olduğunu biliyor ve kadınları kendi saflarına çekebilmek ve sendika üyesi olarak oynadıkları rolü yükseltebilmek için geniş bir eylem gösteriyorlar.

⁽¹⁷⁾ «Cahiers du communisme», N 2, février 1974, p. 62.

⁽¹⁸⁾ «L'Unità», 31 marzo 1973.

⁽¹⁹⁾ «Giorni-Vie Nuove», N 3, 23 gennaio 1974, p. 37.

⁽²⁰⁾ A. Michel, G. Texier. La condition de la Française d'aujourd'hui. Paris, 1964, t 1, p. 181. «l'Humanité». 28 mars 1973, 28 mars 1973.

⁽²¹⁾ «Notiziario Trimestrale», N 4, 1968, p. 3.

⁽²²⁾ «Frau zu Frau», N 10, 1972.

⁽²³⁾ Daniel Bell. «The Coming of Post-Industrial Society». New York, 1973, p. 146.

Kadınlar politik partilerin çalışmalarına da katılıyorlar. Burjuva partilerinde kadın üyelerin payı % 5 ile % 10 arasında değişiyor. Kadının azatlığı için savaşanların öncüsü olan komünist partilerinde, kadın komünistler, üyelerin ortalama üçte birini oluşturarak önemli bir güç teşkil ediyorlar.

Ailede durum. Kapitalizmde aile durumunu tüm burjuva toplum sistemi belirliyor. Bu toplum, aile ilişkilerini çoğunca parasal bir alışveriş konusuna çevirir. Birçok Avrupa ve Amerika ülkesinde yasama örneği sayılan Fransız Medeni Kanunu'nda bu durum bir hayli katıllıkla belirtilmişti. Bu kanuna göre, kadın hemen hemen bütün medeni haklardan yoksun ediliyor, erkeğin mutlak egemenliği altına alınıyor, giderek nikâhtan önce sahip bulunduğu mülk üzerinde bile söz sahibi olamıyor, çocuklarının kadriyle ilgili sorunların çözümüne katılamıyor, nikâhın bozulması sözkonusu olurken de erkekle hak eşitliğine dayanan bir işlem görmüyordu.

Yirminci yüzyılda, birçok memlekette, kadını ailede köleleştirmenin bu en korkunç biçimlerini ortadan kaldıran nice kanunlar kabul edildi. Ama, bugüne kadar da, hiç bir kapitalist memlekette, aile kanunları, kadına hak eşitliği sağlayan bir bütünsel normlar sistemi haline getirilebilmiş değildir.

Küba devrimi ve ekonomik gelişme

Oneyda Alvares

Havana Üniversitesine bağlı Dış Ekonomik Araştırmalar

Merkezi Şube Yönetmeni

Küba'nın ekonomik yaşamı üzerinde son yılların iki önemli olayı kesin bir etki yapıyor. Bunlardan biri, Küba'nın 1972'de Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne (EYK) üye olması, diğeri de daha çok 1973'te yapılan Sendika Birlikleri XIII. Kongresi'yle bağlı olarak, işletmecilik eylemi metotlarında meydana gelen değişimlerdir. Birincisi dış ekonomik ilişkilere, ikincisi iç hayata ilişkin olsa da, aralarında sıkı bir bağıntı olan bu iki olay, Küba'nın ekonomik yaşamında bütün bir aşamanın bitimi ve yenisinin başlaması anlamına gelmektedir.

Devrimden sonraki ekonomik gelişmemiz, Kuzey Amerikan emperyalizminin yarım yüzyıllık yeni-sömürgeci egemenliğinin sonuçları gözönüne alınmadıkça, doğru olarak anlaşılamaz. Diyebiliriz ki, her şeyden önce bu zararlı sonuçlar, Küba'nın bağımsız gelişmesinin temellerini atmaya çalışan devrimci iktidarın ilk çabalarının doğru bir yön almasını belirlemiştir.

Amerikan sermayesi, memleketimizi ekonomik bakımdan kendine bağlamada, bu yolla politik egemenliğini de sağlayabilecek kadar ileri gitmişti. 1958'de Küba'nın ithalâtının % 70'i Birleşik Amerikadan geliyor, Küba ihracatının % 60'ından çoğu da Birleşik Amerikaya gidiyordu. Yüksek emek verimliliği koşulları içinde üretilen Kuzey Amerikan mallarının Küba kapılarını açık bularak pazarımızı büsbütün kaplaması, bir ulusal sanayi kurma yolundaki yetersiz denemelerin de yolunu kesmişti. Küba sanayi üretimi, çoğunca ABD'den hammaddeler, yarı mamuller, araç-gereç ve makineler alma bağımlılığı yüzünden, bir ek çabadan öteye geçememiş, güdük kalmıştı. Köy ekonomisi bakımından memleketimiz gayet elverişli koşullara sahip olduğu halde, gereksindiğimiz besin maddelerinin % 25'inden çoğu da ithalât yoluyla sağlanıyordu.

1958 yılında Küba'da Kuzey Amerikan sermaye yatırımları tutarı bir milyar doları aşıyor ve bu miktar ABD'nin Lâtin Amerika'daki bütün yatırımlarının % 11'ini oluşturunuyordu (Brezilya'daki Amerikan yatırımları düzeyine yakın). Bu yatırımlar, ticaret egemenliğini tamamlayıcı bir yan eylem kolu olmaktan çıkarak, Küba ekonomisini emperyalizme bağımlı kılmının ana etkenine dönüştü. Yabancı sermayenin içeri girmesi, daha kuruluşundan ticarete yabancı egemenliğiyle koşullu ve bu yüzden de çarpık alan ekonomiyi bir hayli payandaladı. 1958'de Küba'da Kuzey Amerikan sermaye yatırımlarının % 30'u, daha çok şeker kamışı işleme

kesimine olmak üzere köy ekonomisine; % 30'dan biraz fazlası hizmetler alanına; % 16'sı petrol rafinerilerine ve % 12'si de maden ve işleme sanayiine isabet ediyordu. Bu yöneliş ve dağılışı, ekonomimize, memleket gereksinmelerine uymayan tekyanlı ve rasyonel olmaktan uzak bir karakter veriyordu. Üretim teknolojisi geri kalmıştı. Birçok ekonomi kolları, sadece parça-buçuk ve dağınık yeniden üretim aşamalarına dönüşmüştü ve bunun ana aşamaları Küba'nın dışındaydı. Bundan ötürü de ekonominin bu kolları yüksek düzeyli bir istihdam ve döviz geliri sağlayamıyordu.

Emperyalist sızma, ekonomik yapıyı çarpıttıktan başka, latifundist mülkiyeti güçlendirerek ve ona tekelci kapitalizm dönemi için karakteristik bir içerik kazandırarak, sosyal-ekonomik ilişkileri de değiştiriyordu. 1958 yılında, toprak sahiplerinin % 0,5'i işlenir toprakların üçte birini çiftçilikle uğraşanların % 79'da ancak % 15'ini elinde bulunduruyordu.

1959'da üstün gelen devrimci iktidar, bu durumdan çıkmak üzere, hiç ikircim göstermeden, her şeyden önce en önemli problemlerin çözümüne girişti. Bu yönde ilk tedbir olarak, 1959 ve 1963 kanunlarına göre uygulanan toprak reformu gerçekleştirildi. Bu reformla, toprağın % 70'i ve köy ekonomisi üretiminin % 80'i devrim iktidarının kontrolü altına alındı. Ve köy ekonomisi artık bütün bukağılardan kurtuldu ve köylülerin gelirleri bir hayli arttı.

1960 yılında, Birleşik Amerika hükümeti, ABD pazarında Küba şekerı payını azalttı; yabancı sermayeye ait petrol rafinerileri de, Küba'ya emperyalist tekellerin sağladığından daha ucuza malolan Sovyet petrolünü işlemeye yanaşmaz oldular. Çok geçmeden, ABD ve bağlaşıkları tam ekonomik abluka ilân ettiler. Fakat Küba'nın azimli tutumu ve sosyalist ülkelerin enternasyonal dayanışması emperyalistlerin plânlarını suya düşürdü. Küba'ya Sovyetler Birliğinden petrol, öteki sosyalist ülkelerden de hammadde, makine ve besin maddeleri gelmeye başladı; Küba şekerı için de koşulları gayet elverişli yeni yeni pazarlar açıldı.

Ekonomik saldırının suya düşürülmesi, sosyalist işbirliğinin bu ilk aşamasının başlıca etkinlik göstergesiydi. Devrim, ablukaya, 1960 Ağustos ve Eylülünde, bütün kalburüstü Kuzey Amerikan işletmelerini millileştirmekle karşılık verdi. Aynı yılın Ekim ayında, emperyalist boykota katılan Küba sermayecilerinin başlıca işletmeleri de millileştirildi. Bunun sonucu olarak, ülkenin sanayi gücünün % 80'i devletin eline geçti. 1963 yılında, Küba'nın zayıf ekonomik gelişmesinin temel nedenlerini, yani emperyalist egemenliğini ve latifundizmi ortadan kaldırma süreci sona erdirildi.

Ne var ki, o zaman ekonominin maddi temeli biraz değişmişti. Artık ekonomik yapılışın tekyanlı ve zayıf entegre karakterini, teknik geriliği, düşük işgücü kalifikasyonunu (halkın % 30'u okur-yazar değildi), dış ticaretteki bağımlı ve sağlıksız durumu gidermek gerekiyordu. Geçmişin kalı-

tımı olan bu güçlüklerle daha niceleri ekleniyordu. Altyapının yetersizlik ve zayıflığı bunların en önemlisiydi. Öyle ki, 15 yıllık devrimci gelişme içinde, memleketin bütün önceki tarihi boyunca kurulandan daha fazla yol yapılması gerekiyordu. Yakıt ve su rezervleri gibi bazı doğal temel kaynaklar yetmiyordu. Halkın büyük bölümünün yaşam koşulları, üretime ve toplum hayatına etkinlikle katılımı sağlamak üzere, süratle gerekli asgari düzeye çıkarılmalıydı. Bu da, sağlık işlerine, çocuk kreşleri, yuvaları vb. yapımına büyük bir önem verilmesini gerektiriyordu. Amerikan emperyalizmine coğrafi yakınlık, bizi, yurt savunması için büyük harcamalara katlanmak zorunda bırakıyordu.

Bu koşullarda başlıca çaba devrimi savunmaya yöneltilmişti. Ekonomide çözümüleme ve plânlama olanakları zayıftı. Fakat yine de, halkımız, sosyalist dönüşümler ve uluslararası sosyalist işbirliği sayesinde, yeni devlet cihazından yararlanarak, «tutunma» dönemi içinde bir yandan bilinçli bir gelişme politikası gütmeye olanağını da yavaş yavaş yaratmaya muvaffak olabildi. İşte memleketimizin ekonomik gelişmesinde sosyalist uluslararası işbirliğinin rolünü bu açılardan değerlendirmemiz gerekiyor.

Sosyalist ülkeler, Küba'ya, gelişme hedeflerine uygun koşullarla kredi açtılar. Bu koşullar, genellikle, tasarılar hazırlanmasında ve ön araştırmalarda işbirliğini, makine, donatım ve materyal sağlanmasını, uzmanlar gönderilmesini kapsıyordu. Bu gibi kredi anlaşmalarına dayanılarak kurulan işletmeler Küba devletinin malıydı, ve memleket dışına sermaye ihracı gereksinimi doğurmuyordu. 1972 Aralık ayında imzalanan ve Küba'ya 300 milyon ruble Sovyet kredisi açılmasını öngören anlaşma, bu tür parasal yardımın yakın örneklerinden biriydi. Bu kredi, 1 Ocak 1976'dan itibaren 25 yıl boyunca Küba mallarıyla ödenme koşuluyla veriliyordu.

Bundan başka, Küba, sosyalist ülkelerle ilişkilerinde, bugün gelişme halindeki ülkelerin büyük çoğunluğunu tedirgin eden dış borçlar gibi çetin bir problemin yeni çözüm çarelerini de buldu. En fazla kredi veren Sovyetler Birliği, borçlarımızın 1 Ocak 1973 olan ödeme vadesini 1 Ocak 1986'ya kadar uzattı.

Sosyalist ülkeler bize bilimsel-teknik yardımda da bulundular. Bu cümleden olarak, 1967—1971 yıllarında memleketimize SSCB'den, Çekoslovakya, ADC, Macaristan, Polonya ve Bulgaristan'dan binlerce uzman geldi. Bir yandan da yüzlerce Kübalı uzman bu sosyalist ülkelerde eğitim gördü. Küba bu ülkelere genellikle ticaret konusu olmayan 381 komple teknik dokümantasyon aldı.

Küba ekonomisi böylece ilerlemeye başladı. Memlekette gayrisafi toplumsal gelirin artış temposu (1971 ve 1972'de her yıl % 8 kadar) bunun bir kanıtıdır.

Deney, bizi, bağımsız sosyalist ekonomiyi kurmada, ihrac kaynaklarının

en büyük süratle artırılmasını sağlayan şeker üretimi gibi güçlü bir geleneksel işkolunun gelişimini, ağır endüstri ve çok dallı bir köy ekonomisi temeli yaratılmasıyla ustaca bağdaştırmak gerektiği kanısına vardırdı. Küba bütün bu alanlarda sosyalist ülkelerin kardeşçe desteğini gördü ve görüyor.

Köy ekonomisi üzerinde, döviz gelirlerini arttırmak da, halkın tüketim düzeyini yükseltmek de, sanayie hammadde sağlamak da hep bu ekonomi koluna bağlı olduğu için, özel bir dikkatle duruyorduk. Küba, köy ekonomisi gelişiminin çeşitli alanlarında, Bulgaristan, SSCB, ADC, Çekoslovakya ve Macaristan'dan teknik yardımlar gördü.

Şeker kamışı mahsulünü toplama işlerini makineleştirme çabaları Küba için çok önemlidir. Bu konuda SSCB'den gördüğümüz yardıma değer biçmek zordur. Sovyet uzmanları, Küba makine yapımcılarıyla elele vererek, şeker kamışı hasadı için özel biçer-döğme ve yükleme makineleri projeleri hazırladılar ve yaptılar. Daha 1970 yılında şeker kamışı ürününün % 89'u makinele çalışmayla kaldırıldı ve yükletilip taşındı. Gübre kullanımı, zararlı ot ve böceklerle mücadele ilaçları kullanımı oranı da arttı. En önemli bitkilerle iyileştirilmiş cinslerle tarıma geçildi ve hayvan cinsleri de iyileştirildi.

Şeker üretimi memleketimizde sanayiın ana halkası olmaya devam ediyor. Bu üretimde makineler için büyük ölçüde sermaye yatırımı var. Sosyalist ülkelerden şeker fabrikalarımız için makine, parça ve takımlar alıyoruz. Bu bizim için yaşamsal bir önem taşıyor. Memleketimizde Polonya ile ortak bir daimi çalışma grubu, şeker sanayii makine donatılarının yönetiminde görevli Küba'lı personelin eğitimiyle uğraşıyor. Sovyetler Birliği, Küba'ya makine ve materyal sağlayarak, uzmanlar göndererek ve uzun vadeli krediler açarak, 114 şeker fabrikamızın modernleştirilmesine yardım etmiş bulunuyor.

Devrimden sonra, Küba'nın yetersiz ve teknik bakımdan da düzensiz bir enerji sistemi vardı. Bu enerji sisteminin yalnız ünifikasyonu (birleştirme, kaynaştırma) değil, aynı zamanda yeni enerji santralleri kurulması gerekiyordu. Netekim, Çekoslovakya'nın yardımıyla bir büyük elektrik santrali kuruldu ve şimdi bir santral daha kuruluyor. Sovyetler Birliği halen işletmeye açılmış olan iki elektrik santralinin kurulmasına katılmış bulunuyor. Ayrıca, yeni anlaşmalarla, bir santralin genişletilmesine, bir diğerinin yapımına katılacak ve çeşitli donatılar sağlayacaktır. SSCB, memleketin enerji sistemini birleştirmenin tamamlanmasına olanak veren bir yüksek gerilim hattının kurulmasına da yardım etmiştir. 1972 yılında, memlekette elektrik enerjisi üretimi devrimden öncekine kıyasla üç kat artmış bulunmaktadır.

Evvelce Küba'da pratik olarak demir-çelik sanayii diye bir şey yoktu.

SSCB'nin yardımıyla bu alanda da büyük sermaye yatırımları gerçekleştirildi.

Küba, diğer sanayi kollarının (maden işleme, kimya, petrol rafinerisi, besin sanayii, balıkçılık, tekstil ve deri sanayii, yapı araç ve gereçleri sanayii, içki ve tütün üretimi vb.) kurulmasında ve geliştirilmesinde de sosyalist ülkelerden değerli yardımlar gördü. Sovyetler Birliği eldeki petrol rafinerilerinin hammadde ihtiyacını tamamen sağladı ve bir yandan bu sanayi kolunun genişletmesi için gerekli donatımları sağlamayı da yükümlendi.

Biz büyük güçlüklerle ve deney yetersizliğine karşın, hammadde ve vasıflı işgücü yetersizliği ve diğer nedenler yüzünden bazı işletmelerimiz henüz tam kapasiteyle çalışamamışlar bile, kayda değer başarılarla ulaştığımızı güvenle söyleyebiliriz. 1967-1968 yıllarında ortalama yıllık sanayi üretimi artışı ancak % 3 iken, 1968-1971 yıllarında bu artışın % 5'e çıktığı, 1972'deyse % 14'ü bulunduğu görülmüştür.

Sosyalist topluluk ülkeleriyle işbirliğimiz, büyük bir stratejik önemi olan kuruculuğun gelişmesine de çok yardım etti. 1971'de bu alandaki kuruculuk ölçüleri, 1958 yılına kıyasla, genel olarak 4,26 defa artış gösterdi.

Taşıma ve ulaştırmayı belirli bir düzeyde tutup geliştirmek, memleketin bütün bölgelerinin ekonomik gelişmesi buna bağlı olduğu için, devrim hükümetinin birincil ödevlerinden biridir. Bu cümleden olarak, ticaret filousunun da, ekonomimizin dış ticarete son derece bağlılığı ve başlıca pazarlardan uzaklığımız dolayısıyla, olağanüstü bir önemi vardır. Şimdi, SSCB Küba'yla, taşıt ve ulaştırmayı komple biçimde geliştirme projesinin hazırlanmasında; limanların yeniden kurulmasında; eldeki limanları iyileştirmek için donatım sağlanmasında; petrol alımı için sarnıç vagonları ve donatımları kuruculuğu teknik projesinin işlenmesinde; Havana ve Kama-guey hava alanlarını yeniden kurma ve modernleştirme tasarılarında, hava ulaştırması ulusal teknik temelinin genişletilmesinde işbirliği yapmaktadır.

Devrime kadar bizim ticaret filomuz toplam hacmi 45 bin tonilâtoyu geçmeyen 14 eski ve küçük tekneden ibaretti. Bugün ticaret filomuzun toplam hacmi 580 bin tonilâtoyu bulmaktadır ve yük gemilerimizin çoğunun tonajı 10 binin üstündedir.

Sosyalist ülkeler, hemen hemen bütün bilim ve araştırma kollarının geliştirilmesinde, eğitim-öğretim sistem ve yöntemlerinin yetkinleştirilmesinde, elektronik hesaplama tekniğinin geliştirilmesinde (ki bunda Sovyetler Birliği ile Bulgaristan'ın katkısı büyüktür) bize değerli yardımlarda bulunuyorlar.

Burada değinmeden geçemeyeceğimiz bir olay da şudur: Dış ticaret ilişkileri artık ekonomik gelişmeyi köstekleyici bir engel olmaktan çıkmış

bulunuyor. Vaktiyle Küba ile alış verişte ABD'nin uyguladığı sömürü ve eşitsizlik prensiplerinin yerini, artık, 1958'de Küba dış ticaretindeki payları % 3'ü geçmiyen, şimdiyse ağır basan sosyalist ülkelerle ilişkilerimizin dayandığı karşılıklı yarar, hak eşitliği ve çıkar gözetmez yardım prensipleri alıyor. Şu da var ki, bazı önemli malları hâlâ kapitalist memleketlerden sağlama zorluğundan tamamen kurtulmuş olmadığımız için, ekonomimiz, bu memleketlerin gelişmesindeki düzensizlik ve çevrimsel ikircimlerin etkisini hissetmektedir.

EYK üyesi ülkelerle ticaretimizin karakteristik çizgisi şudur: Her şeyden önce, uzun vadeli karşılıklı ticaret plânlaması temeli üzerinde, Küba'ya, iç gelişmesindeki darlıkları giderebilmesi için gerekli bütün başlıca ham-madde, makine ve donatılar sağlanmaktadır. Öte yandan, Küba, bu ülkelerin kişiliğinde, kendi geleneksel ihraç malları ve aynı zamanda yeni ürünleri için sağlam alıcılar bulmaktadır.

Bundan başka, bir yandan, çoğunlukla makine, taşıma ve ulaştırma donatımları ve komple tesisler ithalini sağlayacak cari ticaret kredileri, öte yandan bu uluslararası kredilerin düşük faiz ve uzun vade koşullarıyla verilmekte olması önemli bir rol oynamaktadır. Çoğu halde, kredilerin Küba tarafından önerilen ve aynı zamanda kredi verenin de yararına olan mallar ve hizmetlerle ödenmesi kaydı da ayrıca önemlidir.

Uluslararası sosyalist işbirliğinin Küba ekonomik gelişmesi üzerindeki etkisinden söz ederken, yakın geçmişte Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne üye oluşumuza, bu önemli olaya da değinmek gerekir. 1972'de EYK'nin XXVI. dönem toplantısındaki konuşmasında, Küba delegasyonu başkanı Karlos Rafael Rodrigues, memleketimizde ciddi ekonomik gelişme koşullarının yaratıldığı güçlüklerle dolu bir aşamadan sonra «uluslararası sosyalist işbölümüne katılma olanak ve sorumluluğunun Küba için sözün en dolgun anlamıyla önem kazandığı»nı belirtti. EYK çerçevesinde çalışmak bu katılımı derinleştirme aracı oldu.

Memleketimiz, EYK üyelerine, bir ortak gelişme programı sundu ve bunu gerçekleştirme olanakları gösterdi. Böyle bir ortak program uygulanmasının, Küba'da kolay elde edilen nikel yataklarını işletmek suretiyle, sosyalist devletlerin bu mamule olan gereksinmelerini giderebileceğini, ayrıca dünya pazarında kapitalist memleketlerin büyük nikel üretimi tekelleriyle bizim rekabet etmemize olanak vereceğini ve bileşiminde nikel ve krom gerekli olan özel çelik türleri üretimine katılmamıza yol açacağını belirtti. EYK ilgili organları, topraklarımızda, Konsey'in diğer üyelerinin katılımıyla yeni nikel üretimi tesisleri meydana getirilmesi olanaklarını incelemeye başladılar. Buna şimdi Nikaro ve Moa'da eylemde bulunan kuruluş ve donatılar da eklenirse, üretim yılda 130 bin tonu (bugünkü dünya nikel ticareti hacminin bir çeyreği) geçecektir. Ortak işbirliğinin bir diğer yanı da, halen şeker fabrikalarında yakılmakta olan şeker kamışı sapları

artıklarından kağıt ve ağaç-lif levhalar üretimi için hammadde elde etme düşüncesidir.

EYK XXVI. dönem toplantısında, Küba, kendi katkısının sosyalist toplulukta gereksinmelerin giderilmesine yardımcı olacağı her yerde, işbirliği ve entegrasyon gereklerine uygun ekonomik yükümleri üstlenmeye ve yerine getirmeye hazır olduğunu ifade etti. Ve aynı zamanda, bütün ortak hareket alanlarında, kendi ulusal ekonomisinin plânlarını Konsey'in diğer üyelerinin plânlarıyla uyumlaştırmaya hazır olduğu sorununu da ortaya koydu. Bu yükümler elbette devlet organlarımızın ciddi örgütsel çabalar harcamalarını gerektiriyor.

Küba'nın EYK'ne girmesi, memleketin ekonomik yaşamında önemli değişimlerin gerçekleştirildiği bir zamana rastladı. 1972 yılı sonundan beri, yurdumuzda, işletmecilikte parti ve devlet yönetimini yeniden örgütleme çalışmaları yapılıyor. Küba Komünist Partisi MK içinde bir ekonomi şubesi ve ayrıca halk ekonomisi kollarına göre üretim şubeleri meydana getirildi. Daha önceki kısa süreli (yıllık) plânların devamı olarak, üç yıllık bir halk ekonomisi plânı hazırlandı ve ayrıca 1976–1980 yılları için beş yıllık bir plânın hazırlanmasına girildi. Bir yandan, Merkez Plânlama Kurulu'nun işlevleri yetkinleştirilmeye başlandı. 1973 yılı başından itibaren, üretim plânlarının evvelce olduğu gibi yalnız ayniyat (özdek) miktarı değil, aynı zamanda para değeri de belirtilerek hazırlanmasını öngören yeni tarz plânlamaya geçildi.

1973 Kasımında yapılan Küba Sendika Birlikleri XIII. Kongresi, memleket halk ekonomisinin gelişmesinde çok önemli bir olayı belirler. Bu kongrede Fidel Kastro yoldaş da bir konuşma yaptı. Kongre tezlerinde, her işçinin aldığı ücretin verdiği emek nicelik ve niteliğine uygun olması gerektiği ortaya konuluyordu. Yıllardan beri yürütülen deneysel-istatistik normlama uygulaması çalışmaları artık bu sorunun, yani alınan ücretin verilen emeğe uygunluğu sorununun çözümüne yöneltiliyor.

Üretim rezervlerinin daha iyi kullanılması için harcadığımız çabolar da az değildir. Biz sıkı bir hammadde, materyal, yakıt ve enerji tasarrufu rejimi uygulamaya önem veriyoruz. Emek disiplininin güçlendirmek üzere, çalışma saatlerinin israfına ve işe devamsızlığa karşı daha kesin bir mücadeleye yürütüyoruz. Emek disiplininin güçlendirmede 1971'de çıkarılan aylıklıkla mücadele kanununun da yararını görüyoruz.

Memleketimizde finans işleri ve para dolaşımı yeni bir düzene giriyor. Tütün mamullerinde, alkollü içkilerde, benzinde, parfümeride, mal pazarlama ve hizmetlerin genel artışıyla serbest ticaret rejiminin (norm dışı, daha yüksek fiyatla satış) uygulanması, arz ile talep arasındaki tutarsızlığı azaltmış bulunuyor.

Son zamanlarda, üretim ve yönetimde sendikaların rolü ve işlevleri

epeyce genişletildi. Sendika Birlikleri XIII. Kongresi, olağan sendika haklarının devamı olarak, işletmelerin sendika genel kurul toplantılarına, üretim örgütüyle, kadro işleriyle, rasyonalizasyon, yenilikçilik vb. hareketiyle ilgili olarak yöneticilere tasviye ve önerilerde bulunma hakkı tanıdı. Emeği normlamaya ve bu uygulamayı yetkinleştirmeye katkıda bulunmak sendikaların en önemli ödevlerinden biri oldu.

Küba'nın sosyalist ekonomik gelişmesi olağanüstü güç koşullar altında başlamıştı. Fakat karşılaşılan bütün engel ve güçlüklerle karşı, Küba kardeş sosyalist ülkelerin deneyiyle açılan yol boyunca ilerledi ve ilerliyor. Küba'nın, EYK'ne girmekle, en önemli sosyal-ekonomik sorunları **Mark-sizm-Leninizm** prensipleri temeli üzerinde çözmek üzere entegrasyonu güçlendirme yönünde kardeş ülkelerin gitgide hızlanan ileri hareketine katılan bir eleman haline gelmesi bizleri sevindirmektedir.

Sosyal güvenlik

Mihal Ştansel

ÇSSC Çalışma ve Sosyal Yardım Bakanı

Sosyalizmin başlıca anlamı ve amacı, halkın maddi ve kültürel yaşam düzeyini etraflı olarak yükseltmek, her insanın yaratıcı güçlerini geliştirmektir. V. İ. Lenin'in, bir eserinde, sosyalizmi, toplumsal mülkiyet temeli üzerine kurulmuş «bütün toplum üyelerinin refahını ve etraflı gelişmesini sağlamayı amaçlayan toplumsal-üretimsel sürecin plânlı örgütü» ⁽¹⁾ olarak tanımladığı bilinmektedir.

Bu genel sorun, sosyalist kuruculuğun çeşitli aşamalarında değişik biçimlerde çözülür. Objektif koşullara bağlı olarak ulusal gelirden birikim için ayrılan pay değişir ve dolayısıyla tüketim payı da değişir. Öte yandan, ulusal gelirden ayrılan tüketim payı da emek ücretleri fonu ile toplumsal fonlar arasında değişik biçimde dağılır. Hızlı üretim artışı ve bununla birlikte emekçilerin yaşam düzeyinin duraksamadan yükselişi, diğer kardeş ülkelerde olduğu gibi, Çekoslovakya'da da gelişmiş sosyalizm kuruculuğu aşamasının ayırıcı vasfıdır. Bu üretim artışı ve yaşam düzeyi yükselişiyle birlikte, fiyatların değişmez düzeyde tutulduğu koşullarda emek ücretlerinin yükseltilmesi de emekçilerin reel gelirlerinin artmasının ana kaynağı olmaya devam eder. Memleketimizde toplumsal tüketim fonlarında da artık çok önemli ölçülere ulaşılmış olup, bu fonlar hızla genişlemektedir. İçinde bulunduğumuz beşyılıktaki (1971–1975) sosyal yardım alanında gerçekleştirilen tedbirler, toplumsal tüketim fonlarımızdaki artışın gözle görülür sonuçlarıdır.

Devlet eliyle sosyal güvenlik objektif gerekliliğine ve işçi sınıfının hayatında bunun önemli rolüne, daha 1912'de, RSDİP'nin Bütün Rusya VI. (Prag) Konferansı'nda kabul edilen «Devletin işçilere sosyal yardımı kanun tasarısı hakkında Duma'nın görüşleri» başlıklı kararda V. İ. Lenin değinir. Karar, proletaryanın menfaatlerine hizmet edecek devlet sosyal yardımının ana prensiplerini şöylece belirler: Bu yardım, işçilerin hayatını, çalışma yeteneklerini yitirdikleri her ahvalde güven altına almalı ve emek ücretiyle geçinenlerin hepsini ve bunların ailelerini kapsamalı; bütün sigortalılar tam gelirleri ölçüsünde ödenti prensipi gereğince yardım görmeli; her türden sosyal yardım ve sigorta işleri birleşik merkezzel örgütlerle yürütülmelidir. ⁽²⁾

⁽¹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 32, s. 149.

⁽²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 21, s. 146.

Gayet doğaldır ki, iktidarın halkın eline geçmesiyle, sosyal politika komünist partilerinin bütün iç politikasının önemli bir alanı haline gelir. Sosyalist prensiplere dayanan sosyal sigorta sistemi, işçi sınıfının ve diğer emekçi katlarının yarına güvenini artırır, gelirlerinin yükselmesini sağlar, toplumsal fonlar eliyle giderilen ihtiyaçlar çevresini genişletir. Çekoslovakya'da, 1948 Şubatında işçi sınıfı iktidarı ele aldıktan sonra, halk devletinin ilk adımlarından biri, yeni bir devlet sigortasını kanunlaştırmak oldu. 1948 Ekim ayında yürürlüğe giren bu kanun, daha sonraki yıllarda genişletilen sosyal sigorta sisteminin temelini oluşturdu.

1957 yılında, sanayi üretiminin hızla yükselişine ve emek ücretlerindeki artışa dayanılarak, emeklilik sisteminde temelli değişiklikler yapıldı. Bu dönemde emekli aylıkları epeyce artırıldı ve emekli aylığının belirlenmesinde emeklinin hizmetleri de en önemli ölçütlerden biri olarak gözönüne alınmaya başlandı. Çok geçmeden, köylülerin (hem kooperatörlerin, hem de özel çiftçilerin) emekliliği sisteminin uygulanmasında da buna benzer prensiplerle hareket edildi.

Memleketimizde parasız sağlık yardımı bütün yurttaşları kapsar. Her yurttaş, en pahalı ilâçları ve tıbbi yardımı gerektirse de, dış tedavisi de içinde olmak üzere, her türlü tedavi olanağından yararlanır, hastaneden başka, dinlenme yerlerinde, kaplıcalarda da tedaviye gönderilebilir. Bazı kapitalist memleketlerindeki gibi ayrımlı olarak, bizde, doktor ve sağlık personeli yetersizliği yoktur. 1973 yılı sonunda, memleketimizde, 397 kişiye bir doktor düşüyordu. Bunun, uluslararası düzeye kıyasla iyi bir gösterge olduğu söz götürmez.

Harpten hemen sonra Çekoslovakya'da çokuklu ailelere sosyal yardımı gerçekleştirecek bir sistem oluşturulmaya başlandı. Daha sonraki dönemde bu sistem bir hayli geliştirildi. Bazı halk zümrelerine, örneğin yaşlılara ve sakatlara bırakılan çeşitli sosyal hizmetler de sosyal sigorta sistemi içine alındı.

Birçok sosyalist ülkede ve bu arada Çekoslovakya'da, son yıllarda gelişmiş sosyalist toplum kuruluyor ve kuruculuk hızla ilerliyor. Bu yeni gelişme aşamasının özelliklerine uygun sosyal-ekonomik politika, bilindiği gibi, SBKP XXIV. Kongresi belgeleriyle belirlenip saptanmıştır. ÇKP XIV. Kongresi de (1971) buna benzer kararlar almıştır. Bugün artık halkın yaşam düzeyini yükseltmek için çok daha büyük toplumsal ödenekler ayırma olanağı vardır. Bunun gerçekleştirilmesi parti politikasının en önemli uzun vadeli stratejik hedefi oluyor. ÇKP XIV. Kongresinin kararında, sosyalist yaşam tarzının gelişmesine uygun olarak toplumsal üretimin etkinliğini durmadan geliştirip yükseltme temeli üzerinde halkın maddi ve kültürel ihtiyaçlarının daha tam biçimde giderilmesinin sağlanması beşinci beş yıllık plânın başlıca hedefi olarak saptanıyor. Bununla birlikte, sosyalist yaşam

tarzının ve insanları sosyalist çalışmayla eğitmenin ayırıcı vasıfları olan maddi etkenlerin geliştirilmesine de önem veriliyor.

Kongrenin direktifleri emekçi insanın sosyal güvenliğini güçlendiren bir dizi tedbirler öngörüyor. Bu tedbirler, emekçilere çalışma garantisi sağlanmasını, eğitim-öğrenimde herkese eşit olanaklar verilmesini, yurttaşların kültürel düzeyinin yükseltilmesini kapsıyor. Bu tedbirler dizisi içinde sosyal sigorta politikası önemli bir yer alıyor. Aşağıda, partinin şimdiki gelişme aşamasında özel bir dikkat gösterdiği bu politikanın yalnız iki doğrultusu üzerinde daha ayrıntılı olarak duracağız. Bunun birincisi, çocuklu ailelere toplumsal yardım; ikincisi, emekçilerin emeklilik işlemlerinin iyileştirilmesidir.

Çekoslovakya'da, diğer gelişkin ekonomili ülkelerde olduğu gibi, çocuklu ailelerin belirli yaşamsal problemleri vardır ve bunların çözümü geniş bir ilgi ve dikkat ister. Bu gibi ailelerde, hele ana-baba çalışıyorlarsa, sosyalist toplumun âdil saydığı bazı sosyal karakterli özel gereksinimler ortaya çıkıyor. Örneğin, çocuklu ailelerin gelirlerinin düzeyi, çalışan annelerin emek rejimi ve bunun hukuk kurallarına göre korunması, toplumsal çocuk yuvalarında çocukların bakımı gereksinimleri gibi . . .

Doğal olarak, çok çocuklu ailelere yardım sadece bir sosyal adalet sorunu değildir. Bu aynı zamanda ciddi bir ekonomik sorundur. Çocuklu ailelerin maddi durumunu iyileştirmek, doğum oranının artmasına yardım eden önemli etkenlerden biridir. Nüfus artışının yükseltilmesi ekonominin gelişmesini etkiler ve bu cümleden olarak, emek rezervleri ölçüsünü şartlandırır, tüm toplum hayatı ve bunun genç kuşakların oransal payının korunmasını gerektiren iç dinamiği üzerinde güçlü bir etki yapar.

Öte yandan, doğum oranında artışın, elverişli ekonomik sonuçların yanı sıra, belirli güçlükler de doğurduğu bir gerçektir. Eğer doğum oranının azalışı onyıllar sonraki çalışma yeteneğinden yoksun nüfus payının çoğalmasına yol açıyorsa, bunun artışı da, hemen ardından gelen yıllarda toplumun henüz çalışamaz durumdaki erginleşmemiş üyeleri payının büyümesi anlamına gelir. Doğum artışı, genel nüfus artışını ve bunun yanı sıra da ekonomiye ve doğal çevreye değgin yeni ve daha yüksek istemlerin çoğalmasını belirler. Bütün bunlar, son yıllarda, gelişmiş kapitalist ülkelerde, özellikle Birleşik Amerikada doğum oranının düşmesi ve bu olguyu temellendiren «sıfır artış» teorilerinin yaygınlık kazanması sonucunu doğurmaktadır. Çekoslovakya da sanayice gelişkin bir ülkedir, ama kapitalist değil, sosyalist bir ülkedir. Bu itibarla, biz, başka yol, yani geleceğe ilişkin karmaşık sorunları insanın yararına plânlı olarak çözme yolunu seçmiş bulunuyoruz. Bu bizde yalnız ekonomik değil, sosyal çözümleri de önceden belirlemektedir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, diğer gelişmiş kapitalist ülkelerde ol-

duğu gibi, Çekoslovakya'da da değişik bir nüfus artışı vardı. Harbi izliyen ilk yıllarda doğum oranında hızlı bir artış olduysa da, daha sonra bunun azalmaya yüz tuttuğu görüldü. Doğumun azalışı, 1960 yılları ikinci yarısında daha da hissedilir bir hal aldı. 1968 yılında yeni doğanların sayısı en düşüktü (bin kişiye 14,9). Bir ve en çok iki çocuklu aileler tipik bir ölçü olarak yaygınlaştı. Genel nüfus içinde daha yaşlı kuşağın payı böylece yükselmeye başladı.

ÇKP XIV. Kongresinden önce yapılan çözümleme, doğum azalışının bazı nedenlerinin objektif karakterli olduğunu gösterdi. Bu nedenlere, halkın büyük yığınlarının yaşama tarzının değişmesini de katabiliriz. Yaşam tarzındaki değişme de, doğal olarak, köy ekonomisinde küçük-mal üretiminin geri itilmesinden, emek verimliliğinin artmasından ve bunun sonucu olarak köy ekonomisinde istihdamın azalmasından, sosyalist sanayileşme ve sanayi alanında istihdam artışından, halkın önemli bir bölümünün köyden kente akmasından, toplumsal emek sürecinde erkeklerle kadınların durumlarının eşitlenmesinden ileri gelmektedir.

Ne var ki, öte yandan, toplum da, nüfus artışına yardım eden etkenlerin gelişmesini teşvik edebilir. Bu etkenler arasında, her şeyden önce, çocuklu ailelerin ve çalışan anaların sosyal-ekonomik durumunu, kadınların çalışma koşullarını ve aynı zamanda insanların, özellikle genç kuşağın, çocuk problemine, çocukların eğitimi problemine olan moral ve duygusal ilişkisini saymak gerekir.

Partimiz ve hükümetimiz, bütün bunları gözönüne alarak, iyi düşünülmüş ve ardıcıl eylemlerle etraflı bir gelişme sağlamak suretiyle demografi politikası sorunlarını komple biçimde çözerek, çocuklu aileler için elverişli koşullar sağlanmasının gerekli olduğu kararına vardılar. ÇKP XIV. Kongresince onaylanan beşinci beşyillik plân direktiflerinde şöyle deniliyor: «Çocuk zamları, çok çocuklu ailelere yardım arttırılacak biçimde ve bir yandan bu yardım ile emek ücretlerinin genel artışı arasında bir oransallık sağlanacak biçimde belirlenmelidir ... Ailede, **çocuğun doğumundan** sonraki ilk dönemde en iyi sosyal-ekonomik koşullar sağlanmalıdır. Yetişmekte olan kuşağa gösterilen özenin toplumsal anlam ve önemi, öncelikle ulusal komitelerin, çok çocuklu ve çalışan anaların gereksinimleriyle ilgili kurum ve toplumsal örgütlerin her günkü etraflı kaygılarına dayanan bütün toplum ölçüsündeki eğitimsel ve örgütsel tedbirlerle desteklenmelidir. Ev kadınlarının işini kolaylaştıran hizmet kolları genişletilmeli ve iyileştirilmelidir.» ⁽³⁾

Kongreden, sonra, parti, hemen alınan kararları gerçekleştirmeye girişti. Her şeyden önce, ailede çocuğun doğumundan sonraki ilk yıllarda daha elverişli koşullar yaratan bazı yeni sosyal tedbirler gerçekleştirildi. Ailenin

⁽³⁾ «ÇKP XIV. Kongresi». M., 1971, s. 300.

hayatında, yeni koşulların ortaya çıktığı, yeni kaygıların belirdiği ve harcamaların çoğaldığı dönemin çok önemli bir rol oynadığını deney göstermiş ayrıca düzenlenen soruşturmalara sonuçları da doğrulamıştır.

Memleketimizde 1 Ekim 1971'den itibaren analık yardımları artırıldı. Şimdi, çalışan kadının analık dolayısıyla 26 hafta süreli izin hakkı vardır. Bu süre boyunca kendisine aylığının % 90'ı ödenir. Yalnız analar ve sakat çocuk anaları 35 hafta boyunca analık yardımı alırlar. Bundan başka, emekçi analara, ikinci ve daha sonraki çocukları için, bunlar iki yaşını dolduruncaya-kadar, onlar bu dönemde çalışmadığı takdirde, ayda 500 kuruş ölçüsünde (kadının ortalama aylığının üçte biri kadar) ek yardım yapılır. Daha önceki aylık tutarını kısmen sağlayan bu yardımlarla, kadına, doğumdan sonra iki yıl boyunca evde kalma, ya da işe dönme şıklarından birini seçme olanağı verilir. En önemlisi, çalışan kadının analık dolayısıyla işyeriyle ilişkileri kesilemez; örgüt ve işyeri, emekçi kadına analık izni olmasından önceki işini iki yıl sonra tekrar sağlamakla yükümlüdür. Kreşler ve çocuk bahçeleri örgütünün genişletilmesi, işlerinden uzun süre ayrılmak istemiyen kadınlara, ilk onoluk izinlerinin sonunda işyerine dönme olanağı vermektedir. Özetle, halen, analık yardımına hak kazanan 200 bin ananın % 90'ı yardım almaktadır.

Bizler, elbette, kadınların hak eşitliğini öngören sosyalist prensiplerden ödün vermek ve onların ev işlerine dönmelerinde direnmek niyetinde değiliz. Tam tersine. Çocuğun doğumundan iki yıl sonra kadının tekrar işine döneceği öngörülmüyor. Prensip, çocuk zamlarının, doğumdan sonraki ilk yıllarda, yani doğumun yarattığı kaygıların en büyük olduğu, çocuk bakımı ile üretimde çalışmayı bağdaştırmanın en zor olduğu dönemde yararlı olmasıdır.

1 Ekim 1971'den itibaren, doğan çocuk için verilen bir defalık yardım 1.000 kuruşundan 2.000 kuruşa çıkarıldı. Bu yardım, ailede yeni bir üyenin belirişinin gerektirdiği bütün harcamaları karşılıyor.

1 Ocak 1973'ten itibaren de çocuklu ailelere verilen aylık çocuk zamları artırıldı. Şimdi ikinci çocuk için zam ayda 340 kuruş, üçüncü için 450, dördüncü için 400 kuruştur. Yapılan hesaplara göre, ailenin beş yaşına kadarki bir çocuk için yaptığı harcamalar tutarı ayda 370-380 kuruş bulmaktadır. Demek ki, ikinci, üçüncü ve dördüncü çocuk için verilen zamlar tutarı, ailenin beş yaşına kadarki çocuklarının gerektirdiği harcamaları tamamen karşılayacak ölçüdedir. İlk çocuk için 90 kuruş olan, beşinciye ve daha sonrakilere de her biri için ayda 240 kuruş bulan zamlar yine bu ölçüde kalıyor. Bu da, çok çocuklu aileler arasında 2-4 çocukluların en tipik ve öncelikle bunların yardım konusu olması gerçeğiyle açıklanabilir. Ayrıca, sakat çocuklar için, olağan çocuk zammından başka, ayda 150 kuruş olarak verilen özel yardım 300 kuruşa çıkarılmış bulunuyor.

1973 yılında çocuk zamları sisteminin böylece ayarlanmasının büyük bir sosyal ve ekonomik önemi vardır. Bugün yaklaşık olarak 1,3 milyon aile artırılmış çocuk zamlarından yararlanıyor. Bu aile ocaklarında Çekoslovakya çocuklarının dörtte üçü yetiştiriliyor. Son ayarlama, yaşlı nüfusun dörtte birinin gelirinin artırılması anlamına geliyor ve yılda 2 milyar kurdan fazla para ayrılmasını gerektiriyor.

Alınan son sosyal tedbirler aile yuvası kuran gençler için daha elverişli koşullar yarattı. Gençlerin nikâhlanma yaşı ortalaması giderek azalıyor. Bugün Çekoslovakya'da genç kızlar yirmi yaş dolayında, erkekler 23 yaş dolayında evleniyorlar. Bu yaşlar, gençlerin artık çoğunlukla epeyce önemli bir kazançta sahip oldukları, ama henüz bir aile ocağı kurmak için gerekli harcamaları karşılayabilecek bir biriktirme yapamadıkları dönemdir. Bunun için, memleketimizde, 1 Nisan 1973'ten itibaren, 30 yaşına kadarki genç evlilere elverişli koşullarla kredi açılmaya başlandı. Bu krediler yeni kurulan ailenin ev gereksinmelerini hafifletmektedir.

Bu gereksinmeler arasında, öncelikle yapı kooperatifine üyelik keseneğinin ödenmesiyle ilgili harcamaların karşılanması sözkonusudur. Yapı kredisi 30 bin kuron olup, ödeme vadesi 10 yıldır. Ev satınalma kredisi yılda % 1, ev döşeme kredisi % 2,5 faizle verilmektedir. Genç ailenin çocuk sahibi olması halinde, bu kredilerin ödenmesi bir yıl ertelenmekte, bundan başka borcun bir bölümü (ilk çocuğun doğumunda 2.000 kuronu, ikinci ve daha sonraki çocukların doğumunda 4.000 kuronu) bağışlanmaktadır. Bu uygulamanın ilk yılında, 200 bin genç çiftin bu kredilerden yararlandıkları görüldü. Genellikle yuva kuran bütün genç evliler bu kredilerden yararlanıyorlar.

Memleketimizde, toplumun çocuklu ailelere paraca yardım harcamaları tutarı 1973 yılında hemen hemen 15 milyar kuronu, yani ulusal gelirinin yaklaşık olarak % 4,5'ini buldu. Bu harcamaların dörtte biri 1973-1974 yılında kararlaştırılan yeni tedbirlerin hayata geçirilmesi için kullanıldı.

Çocuklu ailelere daha başka kolaylıklar da gösteriliyor. Bunlar arasında, çeşitli ucuz veya parasız hizmetler, çocukların kreşlerde ve çocuk bahçelerinde bakımı başta geliyor. 1974 yılında çocuk bahçelerinde 414 bin çocuğa, yani 3-5 yaşlarındaki bütün çocukların % 57'sine bakılıyor. Çocuklu ailelere ortalama 120 kuron kazanç vergisi indirimi yapılıyor, ayrıca kiralarda, taşıt araçları ücretlerinde vb. belirli indirimler uygulanıyor. Çocuklu ailelere toplumsal fonlardan gösterilen bu kolaylıkların toplam harcaması tutarı 1973'te yaklaşık olarak 25 milyar kuronu, ya da ulusal gelirin % 7,5 kadarını buluyor. Bu çocuk başına hesaplanırsa, ortalama ayda 520 kuron ediyor, yani bir halk ekonomisi işçisi ortalama aylığının bir çeyreği ile eşitleniyor.

Çekoslovakya, çok çocuklu ailelere toplumsal yardım bakımından, yakın

geçmişte gerçekleştirilen tedbirlerden sonra, dünyanın en ileri gitmiş devletleri arasında yer alıyor. Uluslararası Sosyal Güvenlik Birliği'nin verilerine göre, memleketimiz, bir vasıfsız işçi ortalama kazancına kıyasla üç çocuğa yapılan yardım düzeyi bakımından, 1973 yılında dünyada ikinci geliyordu.

Memleketimizde çocuklu ailelerin konut-barınma koşullarına da büyük bir önem veriliyor. Konut yapımı hacmi durmadan artıyor ve yeni yapılan konutların çoğu çocuklu ailelere veya genç evlilere dağıtılıyor. Daha 1970 yılında, çocuklu ailelerin % 85-90'ının iki veya daha çok odalı apartıman daireleri vardı, sonraki yıllarda bu barınma koşulları daha çok iyileştirildi.

Memleketimizde iş alanında kadınların büyük bir payı vardır. Bundan ötürü, emekçi kadınların çalışma koşulları ailenin hayatı bakımından çok önemlidir. İş Kanunu ve Medeni Kanun, kadınlara geniş bir savunı sağlıyor ve birçok ayrıcalıklar tanıyor. Son yıllarda, hükümet, emekçilere emeği koruma araçları sağlanması, iş güvenliğinin artırılması ve fabrikalarda beslenme örgüsünün genişletilmesi için bazı yeni tedbirler aldı. Sendikaların VIII. Kongresinde, kadınların çalışma koşulları da gözden geçirildi. Kongre, bütün fabrika ve işletmelerde, çalışan kadınlara ve gençlere gösterilen özenin daha da artırılması için komple tedbirler alınmasını kararlaştırdı.

Yukarıdan beri saydığımız sosyal tedbirlerin gerçekleştirilmesi, artık memleketimizde doğum oranının yükselmesini etkilemiş bulunuyor. Yeni doğanların sayısı yıldan yıla, hele XIV. Kongrece onaylanan parti politikasının etkisinin hissedilmeye başladığı 1972 yılından beri, durmadan artıyor. Bu arada, diğer bazı olumlu eğilimler, örneğin çocuk aldırılma halleri kesin ve oransal sayısının azalması ve nikâhlanmaların artması eğilimleri de göze çarpıyor.

Çekoslovakya'da son yıllarda sağlanan doğum oranı yükselişi, şimdi Avrupa ülkelerinde ender görülen bir olaydır. Asıl önemli olan da, sosyal yardım problemlerinin sosyalistçe çözümü deneyidir. Memleketimiz 1.000 kişiye isabet eden doğum sayısı düzeyi bakımından, artık çoğu Batı Avrupa kapitalist memleketlerini geride bırakıyor. Oysa, biz, daha 1968 yılında, bu gösterge bakımından Avrupanın sonuncu ülkelerinden biriydik. 1973 yılında Çekoslovakya'da dünyaya gelen çocukların sayısı, son yirmi yılda görülen en yüksek düzeye, yani 1.000 kişide 18,8'e çıktı. Bu olumlu gelişme 1974 yılında da devam ediyor. Biz, çocuklu ailelerin yaşama koşullarını iyileştirmede artık belirli olumlu sonuçlara ulaşmış olsak bile, gelecekte de, bu alanda yeni gereksinimleri vakitlice cevaplama ve gidermeye dikkat ederek, amaca yönelik ve iyi düşünülmüş bir politika izlemek niyetindeyiz.

Komple sosyal tedbirlerin gerçekleştirilmesinden sonra, halkın yaşam

düzeyinin toptan yükseliş koşullarında, babaların ve çalışan kadınların bir de serbest vakitlerinin artırılması ve böylelikle çocuklarının eğitimi için daha büyük olanaklar yaratılmasıyla candan ilgilendikleri anlaşıldı. Bundan ötürü, bu yönde de yeni tedbirler alınmaya başlandı. Her şeyden önce, çocuk kreşleri ve çocuk bahçeleri örgüsünün, ticaret örgüsünün, ödemeli hizmetlerin, yarı hazır yiyecekler üretiminin ve ev gereksinimleri için çeşitli modern makineler yapımının daha da genişletilmesi yoluna gidildi.

Partinin çağdaş sosyal politikasının bir diğer önemli doğrultusu da, emekçilerin emeklilik sigortası sistemini yetkinleştirmektir. Gelişmiş sosyalist toplum kuruluşu süreci içinde yaratılan bu sistem, gerçekte, çalışan nüfusu tümüyle kapsamakta, çalışma yeteneğinin yitirilmesiyle veya geçim olanaklarından yoksunlukla ilgili bütün olağan halleri dikkate almaktadır. Bu alandaki başarıları şu rakamlarla kanıtlayabiliriz: 1948 yılında Çekoslovakya'da 1,3 milyon kişi emekli aylığı alırken, 1973'te bunların sayısı 3,2 milyonu, ya da bütün nüfusun $\frac{1}{10}$ 22'sini buldu. Devletin emekli aylığı harcamaları tutarı da 1948'de 3,6 milyar kurondan, 1973'te 29,5 milyar kurona çıktı. Halen işçilerin kocama nedeniyle aldıkları emekli aylığı ortalaması 1.100 kuron, birinci dereceli madencilerin emekli aylığı ortalaması 1.800 kuron, sağlığa zararlı üretimde çalışan işçilerin emekli aylığı ortalaması da 1.500 kuron dolayındadır.

ÇKP XIV. Kongresi, halkın yaşama düzeyinin toptan yükselişini gözönüne alarak, artık emekleriyle üretime katılamaz hale gelen kimselerin yaşam düzeylerini yükseltme koşullarının yaratılmasını da gerekli buldu. Emeklilik sigortası sisteminde değişikliklerin yapıldığı 1957 ve 1964 yıllarında, daha önce belirlenmiş bulunan emekli aylıkları yükseltilmemişti. Daha sonraki yıllarda, düşük emekli aylıkları birkaç kez artırıldı, amına yine de yeni kanunların gerektirdiği düzeye çıkmadı. Bu düzeyde bir artırma âdil bir tedbir olarak beklendiği halde, gerçekleştirilmesi uzun süre ertelendi ve ancak XIV. Kongreden sonra gerçekleştirildi. Kongrenin kararıyla, 1 Ekim 1973'ten itibaren, daha önce belirlenmiş bütün emekli aylıkları yürürlükteki kanunlarca öngörülen düzeye çıkarıldı. Bu tedbir 590 bin kişinin durumunu iyileştirdi. Bir yandan, emekli aylıkları biricik gelir kaynağı olan 350 bin kişinin aldıkları düşük aylıklar da yükseltildi. Bunun sonucu olarak, örneğin hizmet yılları süresi dolmadan emekliye ayrılmış kimselerin emekli aylığı ölçüleri, artık en önemli gereksinimlerini karşılayabilecek bir düzeye çıkarılmış oldu. Emekli aylıklarının böylece yeniden ayarlanması sayesinde, yardıma pek çok gereksinme duyan en eski emeklilerin yaşama düzeyi yükseltildi. Tek sözle, bu alanda parti XIV. Kongresinin aldığı kararlar ve bunları hayata geçiren tedbirler, yalnız emeklilerce değil, geniş kamuoyunca da büyük bir memnuniyetle karşılandı.

Bizim sosyal politikamız, toplumun yardımına gereksinme duyan bazı

zümrelerin esirgenmesini de öngörüyor. Bu cümleden olarak, her şeyden önce, ihtiyaç yurttaşlara yapılan yardım ve hizmetler sistemini anlamalıyız. Bu sistem, bir yandan, onların toplumsal hayata ve diğer halk katmanlarına olan aktif ilişkisini korumayı, öte yandan sağlık ve sosyal durumlarını iyileştirmeyi amaçlıyor. Gelişmiş sosyalist toplumu kurma koşullarında töredeki değişimler ve yaşam düzeyindeki yükseliş sonucu olarak, ihtiyaçları esirgeme sistemi yeni tarzda oluşturuluyor ve bunun bazı biçimleri değişiyor. Öyle ki, evvelce, yeteri kadar geliri olmıyan ihtiyaç yurttaşları sığınaklarını büyük gruplar halinde ve ayrı odalardan yoksun olarak barındıkları İhtiyaç Evleri'nde bulurken, şimdi emekli aylıklarının zorunlu gereksinimleri tamamıyla karşılandığı ve giderek çoğu emeklilerin biriktirme bile yapabildikleri günümüzde, artık onların arzuları ve ilgileri de değişiyor. Bundan ötürü, biz artık başka, çok daha ayrımlı bir toplumsal yardım sistemi kuruyoruz.

Memleketimizde fiziksel bakımdan kendilerine hizmet edebilecek ve kendi ev işlerini yapabilecek durumdaki ihtiyaçlar sayıca en büyük grup. Oluşturuyor. Bunların bir bölümü, çocuklarının aileleri içinde yaşıyorlar. Eğer bunlar eski evlerde oturuyorsa, konut ve yaşam koşulları tezelden iyileştiriliyor veya yeni kurulan semtlerde kendilerine küçük apartmanlar veriliyor. Biz fabrika ve işletmelerimizden, artık emekliye ayrılan işçilerine (daha sonra da ilişiği kesmeden) özen göstermelerini istiyoruz. Şunu da kaydedelim ki, 1973 yılında memleketimizde emeklilerin devam ettikleri, çeşitli toplumsal ve kültürel eylemlerde bulundukları klüplerin sayısı 542'yi buluyordu.

Bizde sağlık nedenleriyle ek yardıma ihtiyacı olan ihtiyaçlara hizmet personeli sayısı gitgide artıyor. Emeklilerin çamaşır temizliği, berber, banyo, çeşitli onarım işleri vb. gibi günlük töresel gereksinmelerini giderebilecekleri yeni yeni uğraklar meydana getiriliyor; yıldan yıla kişisel gereksinimlere göre bütün koşulların sağlandığı daha çok pansiyon ve İhtiyaç Evi kuruluyor.

Sakatlara ve hastalara, özellikle bunlara çalışma kabiliyetlerini tekrar kazandırmak veya becerebilecekleri işler sağlamak üzere özen göstermek de sosyal politikanın önemli sorunları arasındadır. Bunlarla ulusal çapta komiteler uğraşüyor. Sakatlar için, işletmeler yanında, sakatlar kooperatiflerinde, özel çalışma bölümleri, aynı zamanda doktor kontrolü altında yaşayabilecekleri biçimde yapılmış evciklerle, çalışabilecekleri küçük özel işliklerden oluşan bazı yeni sosyal kuruluşlar meydana getiriliyor.

Sosyal politika, bütün görünüş ve açıları böyle sınırlı bir yazı çerçevesinde ele alınamıyacak kadar çeşitli problemleri olan geniş bir alandır. İşin en önemli yanı, memleketimizde kurulmakta olan gelişmiş sosyalist toplumun, yalnız çalışabilen, değerler yaratan ve emeğine göre de geliri olanların değil, bütün halkın maddi ve kültürel yaşam düzeyini yükselt-

meyi başlıca amaç edinmekte olmasıdır. Emek sürecine katılamayan, şu veya bu nedenle toplumsal yardıma ihtiyacı olan yurttaşlara özen göstermek, toplumun önemli ödevleri arasındadır ve bu da sosyalist düzenin insancıl niteliğinin inandırıcı bir kanıtıdır. Ve biz, halkın yaşam düzeyini yükseltmenin gelişmiş sosyalist toplumu kurmakta ana doğrultu olduğunu söylerken, sosyal politikaya bundan böyle de gereken yerin verileceğini gözönünde bulunduruyoruz. Bu yurttaşların sosyal güvenliğini arttırma ve güçlendirmenin, toplumda yaratıcı çalışma atmosferi ve sosyalizm kurucuları için aktif ve yaşanması bir hayat sağlamanın en önemli temellerinden biridir.

TÜSTAV

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Çok değerli yoldaşlar!

Türkiye Komünist Partisi, biz komünistler, Türkiye proletaryası ading, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 57. yıldönümünü en derin, en ateşli duygularımızla selâmlanz. Bu büyük bayram hepimize kutlu olsun.

Büyük komşumuz Sovyetler Birliği komünist toplumu kurma yolunda dev adımlarla ilerliyor. Sovyet devletinin gücü, dünya çapında otoritesi biteviye artıyor. Uluslararası gerginliğin azalması, barış ve güvenliğin güçlenmesi yolunda Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin, özellikle Leonid İlîç Brejnev yoldaşın sürekli girişimleri, ulusal bağımsızlık, demokrasi, sosyal kurtuluş ve sosyalizm uğrunda savaşılan halklar için, bu arada halkımız için yenilmez bir güç kaynağıdır.

Türkiye Komünist Partisi, biz komünistler halkımızla, Türkiye Cumhuriyeti'yle büyük komşumuz Sovyetler Birliği arasında en geniş, en iyi ilişkilerin kurulması yolunda savaştan geri durmayacağız. Yüce Lenin'in partisi, yüce Lenin'in kurduğu devlet 57 yıl boyunca halkımızın şaşmaz dostu olduğunu göstermiştir. Biz, bu Sovyet dostluğunu gözbebeğimiz gibi koruyacağız.

Yaşasın Büyük Oktobr!

Yaşasın Sovyetler Birliği!

Yaşasın Sovyetler Birliği Komünist Partisi!

Yaşasın komünizm!

3 Kasım 1974

**Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
İ. Bilen**

Bildiri

Partimiz bir savaş erini daha kaybetti. B rjuvazinin terör, sert baskıları altında  etin bir savaş yolu geçen Türkiye Kom n st Partisi'nin eski Birinci Sekreteri *Yakub Demir* yolda , ağır ve uzun bir hastalıktan sonra, 70 ya ında gözlerini dünyaya yumdu.

Hepimize ba sa lı ı dileriz.

Acımızı paylaşan kardeş partilere derin saygılarımızı sunarız.

TÜRKİYE KOM N ST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ

18 Kasım 1974

Türkiye Kom n st Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar!

Partinizin eski Birinci Sekreteri *Yakub Demir* yoldaşın acı ölüm haberini aldık. Ağır ve uzun bir hastalık bu yoldaşın savaşlarda geçen yaşamına son verdi. *Demir* yolda  kendisini, Anayurdunda, hapislerde çok ağır illegal koşullar altında, Partisinin sava ına, Türkiye halkının özgürlük, demokrasi ve ilerleyi  için olan davasına vermiştir. Biz Onun adını saygıyla anaca ız.

Alman Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi ve Alman Demokratik Cumhuriyeti halkı adına Sizlere içtenlikle ba sa lı ı dilerim.

Sosyalist sel mlarımla
Erih Honeker
Alman Sosyalist Birlik Partisi
MK Birinci Sekreteri

Berlin, 21 Kasım 1974

İşçi hareketinde bölünme ve birleşme akımları

A. S.

TSİP'ten sonra yeni yeni «sosyalist» partilerin kurulacağını gazete okuyan herkes biliyor artık. Yeni sosyalist parti kurma teşebbüslerinin bir kısmı bazı TİP yöneticilerinden, bir kısmı da yine bir zaman TİP yönetiminde bulunmuş olan Aybar grubundan geliyor. Bazı TİP yöneticileri ise çok sayıda sosyalist parti kurmanın işçi sınıfının yararına bir davranış olmadığını, başta gelen kaygının işçi hareketinde birliğin sağlanması olduğunu belirtiyorlar.

Kısaca sosyalist parti kurmak girişimlerine değindikten sonra Türkiye'de Komünist Partisi'nin yasaklanmasından işbirlikçi çevrelerin ve onların ipini oynatan emperyalizmin ne gibi amaçlar peşinde koştuğuna kısa bir göz atalım. Başta gelen amaç tabii işçi sınıfı gerçek öncü partisini bulmasını ve sınıf savaşını onun öncülüğünde yürütmesini önlemektir. Bunu önlemekten maksat da, büyük sermayenin sömürü düzenini istediği gibi sürdürmeyi, sınıf savaşında işçiye karşı ideolojik ve örgütsel bakımlardan elverişli durumu olmayı sağlamaktır.

Burjuvazi TKP'yi yasaklamak ve bu yasaklamayı yarım yüz yılı aşkın bir zaman uygulamakla varmak istediği hedefe tam olarak ulaşamamıştır.

Bugün işçi hareketine kuş bakışı bir göz attığımızda, onun hızla niceликтen niteliğe doğru gelişmekte olduğunu görüyoruz. İşçi sınıfı güncel hedefler yolunda sendikasını seçmek, sınıf savaşında sermayeye, yerli ya da yabancı patronlara karşı daha güçlü olmak için savaşıyor. Bu savaşta, patron, sarı sendikacı, resmi makam üçlüsü tarafından ezilmek istenen işçileri savunmak dayanışma eylemlerini yürütüyor.

Birkaç örnek. Topçular Yıldız Porselen fabrikasında 47 işçinin, Mersin Tasaş Türk Ambalaj Sanayiinde 111 işçinin, Avcılar İnşa Naylon Sanayii fabrikasında 9 işçinin işine son vermişlerdir. Bu örnekleri çok daha uzatmak mümkündür. Bütün bu işten çıkarmaların bir amacı var. Sarı sendikayı terk edip gerçek sendikasına üye olan işçileri aç bırakmak, ezmek. Milyonlarca işçinin işsiz olduğu bir ülkede işten çıkarmanın ne demek olduğunu bilmek gerek. Buna rağmen işçiler herşeye göğüs geriyor, her yerde patronların işten atma terörüne karşı greve gidiyor, arkadaşlarını koruyorlar. Buna karşı Halil Tunç'un, Amerikalıların, en azılı patronların yardımıyla fabrikalarda kurdurduğu komando birliklerinin gangsterlik yöntemlerine de göğüs germek zorunda kalıyorlar. Bunlar kanlı saldırılarla işçileri yıldırmaya, sarı sendikalarda tutmaya çalışıyorlar. Devletin açık gizli polisi, provokatörleri, yargıçları, savcılar, sarı sendikacıların, komandoların yapamadığını tamamlamaya çalışıyor. İşçinin sendikasını seçmek

yolunda elde ettiği referandumu yozlaştırmak için Adana'da Halil Tunç'un, şide'nin adamları bir yargıcı satın aldılar. Yargıç evvelâ referandumun gizli oyla yapılmasını kararlaştırmışken, sonra kararını değiştirdi, açık oyla yapılmasını kararlaştırdı. Ve bu gibi bir referandum komedyasından sonra kazanan Teksif'in sarı yöneticileri oldu.

Türkiye Komünist Partisi ve partinin, işçilerin sarı sendikacılara karşı srddğ savaşı yöneten milthanları referandumların gizli oy, açık tasnif esası ile, patron, polis temsilcilerinin bulunmadığı, komandoların girmedığı bir yerde sendikacıların, yurtsever bilim adamlarının, basının kontrolü altında yapılmasını önermektedir.

işçi sınıfı, burjuvaziye, yerli yabancı tekellere, büyük sermayecilere karşı daha yüksek bir bilinç düzeyinde verdiği bu savaşta birliğe doğru gidiyor. Kendi saflarını birleştiriyor. işçi sınıfının yoğun bulunduğu değişik yerlerde verilen bu savaşta işçiler hiç ayrılık gayrılık komuyorlar. Türk-iş'e, DISK'e, bağımsız sendikalara ye işçiler omuz omuza savaşıyor. Patrona, polise, Tunç'un, şide'nin ajanlarına, komandolarına, klhanbeylerine birlikte karşı koyuyor. Bu birlik yalnız sendikal plânda değil, politik plânda da beliriyor. Sendikal haklarını savunan işçiler, anti-komünizmin tuzağından kendilerini sıyrmasını biliyorlar, komünist milthanlarla bütünleşiyor, savaşlarına katılan sosyalistleri veya öteki devrimci ve yurtseverleri de bağırlarına basıyorlar. Din, mezhep, milliyet ayırımı yapmıyorlar. Dini, mezhebi, ulusu ne olursa olsun bütün emekçilerin aynı şekilde sömürüldüğünü, aynı sefaletin, pahalılığın baskısı altında bulunduğunu, patronların, sarı sendikaların, polisin aynı şekilde gadrine, terörüne uğradığını görüyorlar.

işçi sınıfı bir yandan da ulusculuk ve din smrclerinin, Demirel, Erbakan gibilerinin düzeyinde olan politikacıların yalnız büyük toprak beylerinin, holdinglerin, tekellerin çıkarlarını işçi sınıfına karşı savunduklarını görmekle kalmıyor, aynı zamanda bu gerici politikacıların Amerikan, Batı Alman ve teki Avrupa kapitalist ülkeleri tekellerine Türkiye'li işçileri daha geniş ölçüde sömürmeleri için yeni yeni olanaklar hazırladıklarını da görüyor. işçi sınıfı gerici politikacıların ulusculuk ve din sömürücülüğü yaptıkları kapitalistlerin, tekellerin Türkiye'li işçilere karşı ajanları durumunda olduklarını bugün daha açık bir şekilde anlıyor. 14 Ekim seçimleri bu uyanışın geniş bir belirtisiydi.

işçi sınıfı bugün her zamandan fazla birliğe muhtaçtır. Ve bu birliği kendi elleri ile de kurmak yoluna girmiştir.

işçi sınıfının bu eğilimine kulak verebilen, bu eğilimi Bilimsel Sosyalizmin ilkelerine göre gerek örgütsel, gerekse ideolojik alanda kıymetlen-direbilen ancak işçi sınıfının hizmetinde ve burjuvaziye karşı olduğunu iddia edebilir.

Bundan ötürü bugün başta gelen sorun sosyalist örgütlenmede de birliğe doğru gitmektir. Ancak bu yoldan işçi sınıfının kurtuluş savaşına kat-

kıda bulunmak, onu başarıya, zafere yöneltmek mümkündür. Burjuvazinin işçi sınıfını sömürmesinin yöntemleri değişiktir. Bunların başında onu gerek tabanda, gerek sendikasında, gerekse politik alanda parçalamak geliyor. Bu hedefe ulaşmak için din sömürücülüğünden, milliyetçilikten tutun mezhep kavgalarına kadar varan her türlü spekülasyon uyguluyor. Anti-kamünizmi alet ediyor. TKP'yi yasaklamanın amaçlarından biri işçi sınıfını parçalamak eylemlerini daha kolaylıkla uygulamaktır. Çünkü TKP'nin Marksçı-Leninçi programı ile işçi sınıfını kutuplaştıran başlıca güç olarak belireceğini burjuva daha Milli Kurtuluş Savaşı içinde biliyordu. TKP'nin legal varlığı değişik oportünistlerin ve akımların serbestçe at oynatmalarını önleyecek nitelikte olduğunu burjuvazi bugün de biliyor. Ona konan yasağı kaldırmaya yanaşmamasının başlıca nedeni budur.

Sosyalist akımda enflasyonun başlamasından en büyük kıvancı büyük burjuvazi, emperyalist tekelci çevreler duyuyor.

Bulgaristan, Fransa, İtalya ve İspanya gibi yakın uzak ülkelerin geçmişteki deneyleri Marksizm-Leninizm dışı sosyalist akımların ergeç oportünizmle, burjuvazi ile şu veya bu ölçüde tavizciliğe veya sosyal barışçılığa gittiklerini, burjuvaziye yardımcı olduklarını göstermiştir. Ne var ki Türkiye gibi açık gizli faşizm veya faşizm kalıntılarının yasaklayıcı şartlarında Komünist Partisi'ni, yani Bilimsel Sosyalizme bağlı bir partiyi legal olarak kurmak mümkün değildir. Hemen parantez içinde söyleyelim: Bu gibi ülkelerin sayısı hızla azalmaya başladı. Bugün yeryüzünde komünist partilerin yasaklanmış olduğu ülkeler şunlardır: Türkiye, İspanya, Şili, Bolıya ve bazı Afrika ülkeleri . . .

Tarihsel deney şu gerçeği gösteriyor: Legal şartlardan istifade etmesini bilmek, yalnız illegalle yetinmemek gerek. Legale çıkmak oportünizme sapmak değildir. Legal şartlardan istifade etmenin de koşulları vardır: Bir yandan bütün kadroları burjuvaziye teslim etmemek için tedbir almak. Legalizm hastalığına kapılmamak. Burjuvazinin hiç beklenmedik bir anda teröre geçebileceğini, işçi sınıfının en denenmiş kadrolarını kırmaya koyulabileceğini biz 1946 tecrübesi ile biliyoruz. Bu acı gerçeği daha sonraları yani 1967'de Yunan komünistleri gördü.

Tabii legal eylemin şartları bu kadar değildir. Kanunların müsaade ettiği kadar bir sosyalist veya işçi partisinin kurulması bir takım tehlikeler doğuruyor. Kanunlar Bilimsel Sosyalizmi yasakladığından, legal işçi veya sosyalist partisini kolaylıkla oportünist doğrultulara çekmek, onun saflarını ajanlarla, reformistlerle, tavizcilerle, oportünistlerle doldurmak mümkün oluyor. Bu yoldan parti içindeki gerçek devrimcileri tecrit etmek, işçi sınıfından ayırmak, işçi sınıfının, emekçi halkın ulusal ve sosyal kurtuluş savaşını yozlaştırmak mümkün oluyor. TIP başında Aybar ve grubunun Türkiye işçi hareketi içindeki tahribatını, ulusal anti-emperyalist kurtuluş savaşına indirdiği darbeleri unutmamak ve onlardan gereken dersi çıkarmak gerek.

Faşist yasaklar sığılacağına sosyalist ve işçi sınıfından yana bir gemiyi yürütmek çok zordur. Bu gibi bir parti ancak aşağıdan yukarı devrimci, bilimsel sosyalizme bağlı bir kadro ile iş gördüğü takdirde, kendisini bekleyen tehlikeleri daha kolaylıkla atlatabilir, sağ ve sol sapmalara karşı doha elverişli şartlarda savaşabilir. 1946'da kurulan Emekçi Partisi'nin deneyleri bu yönde önemli ölçüde aydınlatıcı niteliktedir. Bu gibi bir partinin bilimsel sosyalizme bağlı, fakat illegal kalmak zorunda olan parti ile dirsek temasını kaybetmemesi de gerekiyor.

Bunlar yerine getirilmesi kolay şartlar değildir. Ne var ki Türkiye'de bu gibi bir eylemi başarıyla sonuçlandıracak gereken kadrolar ve tecrübe birikimi vardır.

Bugünlerde sosyalist partiler kurmak üzere piyasaya çıkmaya hazırlananlarda bu nitelikleri bulmak zordur. Bu gibi bir yolda olanlar bizzat kendi deneylerinden, memleketin geçirdiği politik, ekonomik depremlerden, emperyalizmin, işbirlikçilerin uyguladıkları taktikten hiç ders almadı mı benziyorlar. Görüldüğüne göre bunlardan çoğu legalizm ve parlamentarizm hastalığına yakalanmışlardır. İşçi hareketi, ulusal anti-emperyalist kurtuluş savaşımız geçmişte, bu gibi parçalayıcı ve oportünist sapmadan burjuvazinin uzak perspektiflerine yarıyacak çıkışlardan büyük zararlar gördü. İşçi hareketini, ulusal kurtuluş savaşımızı hedeflerine ulaştırmak, hareketi sağlam bir şekilde ilerletebilecek bilimsel sosyalizmin ilkeleri etrafında birleştirmekle olur.

Burada da dikkat edilecek bir nokta var. MIT ajanları, burjuvazinin bulanık adamları, Türkiye'de sosyalist hareketi birleştirmek bahanesi ile işçi sınıfının birliğini kurmak eğilimlerini likidatörlük amaçlarına göre kullanmak, daha doğrusu TKP'yi, işçi sınıfının Marksçı-Leninici partisini likide ederek burjuvazinin yarım yüz yıllık isteklerini gerçekleştirmek istiyorlar. Ellerinde bu yönde bazı yazılar kapı kapı dolaşıyorlar. Üstelik bunu yapanlar eskiden beri likidatörlük eğilimleri ile tanınmış kişilerdir. Bunlar maocuları, troçkisleri, küçük burjuva oportünistlerini, Marksizm-Leninizm düşmanlarını da hep «sosyalist» sayarak bir potada eritmek, böylece TKP'yi likide etmek emelindedirler.

TKP'ye konan yasak, onun eylemlerini engelleyemedi. Zor şartlarda da olsa TKP işçi sınıfının savaşını yürütebildi. Özellikle son yıllarda TKP daha geniş ölçüde yığınlara inmek fırsatını buldu. Yeni Program ve Tüzük tasarılarının hazırlanması, partinin tüzüksel organlarının kurulması bu olanakları arttırdı. Likidatörlerin bu devirde daha geniş ölçüde saldırıya geçmelerinin, sosyalist akımı «birleştirme» çabaları gibi başka, dolaylı yollarla TKP'yi likide etmeye kalkışmaları rastgele değildir.

İşçi hareketinin güçlenmesi karşısında büyük burjuvazinin TKP'yi likide etmek için yeni yeni yöntemler aradığını gösteriyor.

Kapitalizmin genel bunalımında burjuva parlamentarizminin sınıfsal niteliği ve sınıf savaşında yeri (3)

A. Saydan

Toplumun genel gelişmesinde, sınıf savaşında işçi sınıfına elverişli şartlar yaratma bakımından burjuva parlamentarizminin kendine öz bir yeri vardır. İşçi sınıfının ideolojisinin, sosyalist fikirlerin, Marksizm-Leninizmin emekçi yığınları arasına yerleşmesinde, işçi sınıfının öncü partisinin daha geniş ölçüde emekçi yığınları arasında yer etmesine kısmen de olsa şartlar yaratır.

Üretim araçlarını elinde tutan, sermaye birikimine, devlet organlarına, yazılı ve sözlü propaganda araçlarına geniş ölçüde egemen olan büyük burjuvazinin parlamenter sisteminden, işçi sınıfına, emekçi halka karşı yürüttüğü sınıf savaşında daha geniş ölçülerde yararlandığına şüphe yoktur. Bu bakımdan parlamenter sistemi, burjuva ideologları tarafından «bir denge rejimi» olduğu, «burjuvazi ile işçi sınıfının eşit şartlara» sahip olduğu yönünde ileri sürülen fikirler, toplumda büyük üretim araçlarını elinde tutan burjuvazinin hegemonyasını örtbas etme çabalarından başka birşey değildir. Burjuva ideologları sömürü sisteminin üzerine bu gibi bir cila çekmekle «eşitlik» gibi «sınıf barışına» yönelik, kapitalistlerle işçilerin «sosyal partner» oldukları yalanını, yani sömürü düzenini yerleştirmek, bir yandan da burjuva parlamentarizmi sistemi içinde işçi sınıfının demokratik haklarını, burjuvaziye karşı yüzyıllık kanlı bir sınıf savaşı ile elde ettiği gerçeğini örtbas etmek istemektedirler.

İşçi sınıfının kuvvetli olduğu, komünist partilerinde yığınsal bir biçimde örgütlemiş olduğu ülkelerde (Fransa, İtalya gibi) parlamenter sistemi daha geniş ölçülerde, büyük sermaye, sömürü düzenine karşı kullanmak, parlamento kürsüsünü işçi sınıfının ideolojisini yığınlara aktarmak noktalarından biri haline getirmek olanakları açılmıştır. Burjuva ideologları, ve onlarla birlikte Maocular da işçi sınıfının uzun savaşlar sonucunda elde etmiş olduğu bu demokratik hakkını kullanmasını, komünist partilerinin burjuva parlamenter sistemine «entegre» olmuş gibi göstermeye çalışıyorlar. Oysa bu bizzat burjuvazinin parlamentosundan, bu sistemin sömürücü sınıfının elinde oynadığı rolü göstermek, burjuvaziyi kendi silâhı ile vurmak gibi diyalektik bir taktiğin uygulanmasından başka birşey değildir.

Burjuva parlamentarizmi, bilinen klasik ölçüleri ile az gelişmiş ülkelerde uygulanamıyor. Bu ülkelerin sosyal, politik, ekonomik yapıları buna elverişli değildir. Burjuva parlamentarizminin uygulanabilmesi için, burjuvaziyi

ve bu ülkedeki emperyalizmin hegemonyasını geriletecek kadar demokratik güçlerin, işçi sınıfının öncü politik gücünün yeteri kadar gelişmiş olması gerekir. Hindistan bu genel prensipten istisnadır. Onun tarihsel gelişme şartları burjuva parlamentarizmine benzer şartların az gelişmişlikte de meydana gelmesini sağlamıştır.

Türkiye’de burjuva parlamentarizmi, daha fazla büyük tekellerin, işbirlikçilerin, toprak beylerinin bir hegemonya aracı durumundadır. Bütün baskı kanunları, sıkıyönetimler parlamentonun ezici çoğunluğunun onayından kolaylıkla geçmekle kalmamış, bu çoğunluk bütün baskı yöntemlerinin «kanunlaşmasında» önyak olmuş, kolaylıkla militarist klikle bütünleşmiştir.

Türkiye’de parlamento, işçi sınıfına, köy emekçilerine kapalıdır. Çoğunluk işbirlikçilerin yabancı tekeli çevrelerle, emperyalizmle toprak beyleri ile bağlı olanların elindedir. Orta tabakaların, küçük burjuvazinin temsilcileri de parlamentoda hatırı sayılır bir sayıya sahiptirler. Yani parlamentonun tümü ulusal veya işbirlikçi burjuvazinin elindedir.

Ulusal burjuvazi ile işbirlikçi burjuvazinin bütün barışmaz, bağdaşmaz çelişkileri parlamento’ya da yansıyor. Burjuvazinin bu iki kolu arasındaki bağdaşmaz çelişkiler azalmıyor, artıyor. İşçi sınıfı düşmanlığı, onların ortak olan sömürücülük nitelikleri, anti-komünizm, artık burjuvazinin bu iki kolunu (eskiden olduğu gibi) istendiği gibi birleştirmiyor. Ulusal burjuvazinin her zaman emperyalizme, büyük işbirlikçi çevrelere tavize hazır bir niteliği vardır. Sömürüsü de üretim süreci içinde emekçilere yöneliktir. İşbirlikçilerin sömürüsü ise, emperyalizmin, yabancı sermayenin bütün olanaklarını, yardımlarını da kullanarak bütün ulusu, bu arada ulusal burjuvazi’yi de sömürmeye yöneliktir. Burjuvazinin iki kolu arasındaki barışmaz, bağdaşmaz çelişkiler bu ekonomik, sosyal nitelik farklarından ileri geliyor.

Burjuvazinin iki kolu sıkıyönetimi uzatmak, orduyu Kıbrıs’ta tutmak, harp masraflarını kabartmak gibi noktalarda birleşiyorlar, ama ulusal kaynakları kıymetlendirmekte, ve onları paylaşmakta birleşmiyorlar. Daha fazla CHP’de toplanmış olan ulusal burjuvazinin temsilcileri için eski feodalite kalıntısı yapının ortadan tamamen kalkması gerekir. Artık faşist yöntemlerle hegemonya yürütmek yöntemleri eskimiş, paslanmıştır. İşçi sınıfının nicel, nitel bakımlardan gelişmesi ile de bu eski yapı çatırıyor, sallanıyor. Bunlara göre kapitalizmi geliştirmek gerek. Ama bunun için de başta gelen şartlardan biri iç pazar yaratmaktır. Alım kabiliyeti pek cılız olan, daha fazla kapalı ev ekonomisi şartlarında yaşayan köy emekçilerinin bulunduğu, topraksız köylü ailelerinin 1 milyon 200 bini aştığı bir ülkede sanayi gereği gibi gelişemez, ulusal, bağımsız ağır sanayi kurmak şartları yaratılamaz. Yani bunlar için kapitalizmin gelişmesini sağlayacak reformların yapılması gereklidir. Burjuvazinin bu kolu artık modası geçmiş yön-

temlerle bir anti-komünizm yürütmenin de yanlısı değildir. AP genel başkanı Demirel'in anti-komünist ilkelere dayanarak bir hükümet kurma çağırısı son aylar içinde ulusal burjuvazinin politik çevrelerinde beklenen yanıkı uyandırmamakla kalmamış, karşı tepki bile uyandırmıştır.

Anti-komünizmi hâlâ titreyen ellerinden bırakmak istemeyen işbirlikçi çevrelerse düzeni olduğu gibi ayakta tutmak, hatta kanlı yöntemlerle ayakta tutmak amacındadır. Bunların art niyetinde militarist kiliği yeni bir 12 Mart darbesine teşvik etmek bile vardır. Hükümet bunalımını durmadan körüklemelerinin, seçimleri yenilemekten kaçınmalarının hedefi budur.

Burjuvazi parlamentoyu ulusal iradenin açığa vurulması, anın politik uygulamalara taban teşkil etmesi için değil, sınıfsal çıkarlarına hizmet için kullanıyor. Bundan ötürü burjuvazi kendi sınıfsal çıkarlarının izin verdiği ölçüde parlamentarıstır. Bu çıkarlar zaman zaman parlamentoyu bütünüyle çiğnemeyi emrederse, çiğner ve çıplak faşizme yönelir. Kısmen inkârı emrediyorsa, parlamentoyu bazı sorunlarda işe karıştırmaz. Birleşik Amerikada burjuvazi, Viyetnam, Kamboç, Laos saldırılarını hiç bir zaman parlamentodan geçirmedir. Uzun yıllar resmen ilân edilmemiş harpler, saldırılar sürdürdü. Harp kredilerinin çoğunu bile parlamentodan geçirmemenin yollarını buldu. Aynı şeyi Fransız burjuvazisinin sürdürdüğü Cezayir harbi için de söylemek mümkündür.

Bizde, ikili anlaşmalar hâlâ bugüne kadar Meclisten geçmiş, onun onayına sunulmuş değildir. Meclis, topraklarımızdaki Amerikan ve NATO üslerine ve bu üslerin bulunduğu Türkiye topraklarına da egemen değildir. Oysa nükleer silâhların da depolanmış, komşularımıza karşı casusluk yuvalarının bulunduğu üsler, Türkiye halkının yazgısı ile yakından ve çok tehlikeli bir biçimde oynamak durumundadırlar. Burjuvazi emperyalizme bütünlüşmede daha büyük sınıfsal çıkarlar gördüğü her yerde «ulusal egemenliğin yansıdığı yer» olan Meclisi de elinin tersi ile bir yana itmekte bir an bile tereddüt etmiyor.

Türkiye'de burjuvazinin tepelediği ulusal egemenlik ilkelerini titizce ve bütünlüğü ile savunan tek parti Türkiye Komünist Partisidir. TKP ulusal egemenliğin, parlamentonun, ona vücut veren kökenin emekçi yığınlarının iradesini, istek ve arzularını yalnız yansıtmakla kalmamasını, o istek ve iradeyi gerçekleştirmesini de öngörüyor.

Ama TKP'ye göre, ulusal irade her dört yılda bir sandık başına gitmekle egemen olmaz, parlamentoda emekçi halkın gerçek egemenliğini sağlamak için, gerçek halk temsilcilerinin parlamentoya girmelerini, ezici çoğunluğu ele almalarını, parlamentoyu sürekli olarak kontrol altında tutmalarını sağlamaları gerekir. TKP'nin yeni program tasarısında bu kontrol, seçmene, emekçi halka, ödevini yapmayan, verdiği sözü tutmayan, savunduğu programı uygulamayan milletvekilini geri almak ve onun yerine yenisi seçmek hakkının verilmesi ile sağlanır.

Burjuva teorisyenlerinin daha 18. yüzyıldan beri geliştirdikleri ve burjuva parlamentarizminin, bazılarına göre burjuva demokrasisinin temel ilke-lerinden biri sayılan «kuvvetlerin ayrılığı» yani yasa yapan, yasaları uygulayan ve adalet «dağıtan» organların birbirlerinden «bağımsız» olmaları kapitalist devletin sınıfsal yapısı karşısında bir aldatmacadan başka bir-şey olmadığı da görülüyor.

Toplumda büyük üretim araçları hangi sınıfın elindeyse gerçek hegemonya da ondadır. Kapitalist düzende büyük üretim araçları, tekelci burjuvazinin elinde bulunuyor. Ulusal gelire, devlet bütçelerine tekelliler hakimdir. Yasaların, parlamentodaki burjuva partilerinin çoğunluğu eliyle bu zümrelerin çıkarlarına göre çıktığı, uyguladığı adaletin de sınıfsal adalet olduğuna şüphe yoktur.

Ne var ki tekelci burjuvazinin milli gelire, devlet yapısına ve en başta parlamentolara egemen olması kolay olmuyor. Tekelci burjuvazinin bu işi gün geçtikçe de zorlaşıyor. Ona karşı en büyük direnmeyi gösteren işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı ulusal egemenlik organlarında hak ettiği yeri elde etmek için mücadele yürüttüğü gibi, kendi yarattığı ulusal geliri de tekellerin elinden kurtarmak, yani kısacası iktidarı ele almak savaşının içindedir. Bu savaş memleketten memlekete ayrı nitelikler gösteriyor, ama hepsinde de işçi sınıfının iktidara gelme azmi görülüyor. Türkiye de bu gibi bir gelişmenin dışında değildir. Tekelci burjuvaziye karşı savaşa gittikçe daha geniş ölçülerde orta tabakalar ve tekeli olmayan burjuvazi de katılıyor. Gelişmekte olan sınıf savaşının son yıllarında gösterdiği en önemli özellik tekeli burjuvaziye karşı ulusal ölçülere ulaşan ortak bir eylemin gelişmesidir.

Burjuvazi parlamentoyu gerçek sahibine, emekçi halka bırakmamak yolunda değişik taktikler uygular. Bunların arasında militarist kliğin parlamentoyu, hatta ayrı ayrı sayıtları baskı altına alması vardır. Bizde Meclisin ordunun ablukası altında toplandığı sıklıkla görülmüştür. Bazı çetin, daha doğrusu burjuvaziye korku veren bazı konular görüşülürken parlamentonun «alınan sıkı tedbirler» altında toplandığını basın yazar. Bunlar hem kamuoyunu sindirmek, hem de halkın menfaatlerini savunan bazı cesur parlamenterleri, yani halkın oyunu, iradesini baskı altına almanın değişik şekilleridir. Gizli celselerse burjuvazinin parlamentoya açıkça el koymasının dolaysız bir yoludur. Komando, polis baskınlarının, arama taramaların, silâhlı saldırıların burjuvazi tarafından parlamentoya kadar sokulduğu, hoş gitmeyen sayıtların parlamento binasında ölesiyle dövüldükleri yakın geçmişin olayları arasındadır. Burjuvazi 1965 seçimlerinde Meclise giren bazı sosyalist milletvekillerine en yüz kızartıcı saldırılar tertipledi. Zaman zaman sosyalist milletvekilleri için Mecliste bile can güvenliği kalmadı. Bu durum, burjuvazinin zayıfladığı, devrimci güçlerin iktidara yaklaştığı oranda canavarlaştığını, kendi koyduğu kuralları çiğ-

neşekten bir an bile geri durmayacağını, demokrasi lâflarına sınıfsal çıkarlar oranında bağlandığını gösteriyor. Burjuvazinin taktiklerinden biri de parlamentoyu gerçekten de, kendi tüzüklerine, yasa ve geleneklere göre karar alan bir kurum gibi göstermektir. Oysa kararlar Mecliste değil, burjuva partilerinin kurmaylarında alınır. Meclise parti kurmaylarında alınan kararları doğrulanmaktan başka bir ödev kalmaz.

Sermayenin ustalıklarından biri de, birden fazla parti yaratmasıdır. Görünüşte birbirine karşı «savaşan» burjuva partileri, gerçekte sermaye hegemonyasının sürekliliğini sağlarlar. Politik yönü burjuva partilerinin başını tutan klikler verir. Parti disiplini, grupları, Mecliste, parti yöneticilerinin aldığı kararlara Mecliste oy vermeye zorlar. Yani Meclisten çıkan kanunlar, orada alınan kararlar, gerçekte, Meclisin, yani ona oy veren halkın değil, burjuva partilerine hakim olan sermaye grupları klikleri tarafından hazırlanmışlardır. Bunların temsil ettikleri sınıfın çıkarlarını sağlarlar.

Şüphe yok ki parlamentolarda halktan yana milletvekilleri de orada halkçı bir tutumu savunmak fırsatını bulurlar. Bazı fikirlerin halk yığınlarına mal edilmesine yardım ederler. Ne var ki, deneme, burjuvazinin, kapitalist düzenin burjuva parlamentosunda partiler yoluyla egemen olduğunu göstermektedir.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Sayın okurlar,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Biz bu istekleri elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okurlarımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlikle belirtmelerini rica ederiz. Adreslerini değiştirenler, yeni adreslerini bize derhal bildirmelidirler.

Dergiye abone olmak ve diğer yayınlarımızı edinmek isteyenler adresimize bir mektupla bildirebilirler. Sonra Avrupadaki okurlarımız aşağıdaki adrese başvurabilirler:

1 Berlin 10

Postfach 100 229

West Berlin

Ödemeler şu konta numarasına yapılır:

Postscheckkonta 342 441

West Berlin

1. L. İ. Brejnev, «LENİN'İN 100. YILDONÜMÜ, SBKP'NİN XXIV. KONGRESİ, SSCB'NİN 50. YILI»
2. NAZIM HİKMET, BÜTÜN ESERLERİ (Şimdiye kadar 8 cilt çıkmıştır),
3. BİLİMSEL KOMÜNİZM,
4. LENİN (Biografisi),
5. SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİNİN PROGRAMI
6. BÜYÜK OKTOBR 50 YAŞINDA,
7. S. Üstünel, «GÜNEŞLİ DÜNYA»
8. A. Saydan, «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ»
9. A. Saydan, «YEDİ SOSYALİST ÜLKEDE DÜN-BUGÜN-YARIN»
10. A. Saydan, «SOVYETLER BİRLİĞİNDE 12 GÜN»

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozšírování tisku,
Praha 6, Thakurova 3, Czechoslovakia

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Yumjagin Sedenbal

Savaş ve utku yolu 865

Vladimir Şçerbitski

SSCB'nde ulusal ilişkiler deneyinin uluslararası önemi 871

Heronimo Ardeno Alvares

Büyük Oktobr ve çağdaş devrimci pratik 886

xx: Parlâmento ve sınıf savaşı 897

Katarina Mendes

Gerçek hak eşitliğinin gerçek yolu 910

Oneyda Alvares

Küba devrimi ve ekonomik gelişme 922

Mihal Ştansel

Sosyal güvenlik 930

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin SBKP Merkez Komitesine mesajı 940

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi 941

A. S.

İşçi hareketinde bölünme ve birleşme akımları 942

A. Saydan

Kapitalizmin genel bunalımında burjuva parlamentarizminin sınıfsal niteliği ve sınıf savaşında yeri (3) 946

YENİ ÇAĞ

- **Y. Sedenbal:** Savaş ve utku yolu
- **V. Şçerbitski:** SSCB'nde ulusal ilişkiler deneyinin uluslararası önemi
- **H. A. Alvares:** Büyük Oktobr ve çağdaş devrimci pratik
- **xx:** Parlamento ve sınıf savaşı
- **K. Mendes:** Gerçek hak eşitliğinin gerçek yolu
- **O. Alvares:** Küba devrimi ve ekonomik gelişme
- **M. Ştansel:** Sosyal güvenlik

Özel sayfalar

- **xx:** TKP Merkez Komitesinin SBKP Merkez Komitesine mesajı
- **xx:** TKP Merkez Komitesinin bildirisi
- **A. S.:** İşçi hareketinde bölünme ve birleşme akımları
- **A. Saydan:** Kapitalizmin genel bunalımında burjuva parlamentarizminin sınıfsal niteliği ve sınıf savaşında yeri (3)

11(125)

Kasım

1974

BARİŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ